

Sola kommune
Ansvar for hverandre

Kommuneplan 2015-2026

Sola kommune

Høringsutgave

FORORD

Kommuneplan for Sola er i store trekk en revisjon av kommuneplan for perioden 2011 - 2022.

Kommuneplanen viser visjon, hovedmål og satsingsområder som gir retning for utvikling av Sola-samfunnet. Den skal være en felles plattform for Sola kommune som organisasjon, andre offentlige myndigheter, næringsliv, lag og foreninger og ikke minst den enkelte innbygger.

Sentralt i planen står fokus på å videreutvikle Sola-samfunnet i en bærekraftig retning. En slik utvikling krever samarbeid og handling. Sola kommune viderefører kommuneplanen gjennom handlings- og økonomiplan som viser kommunens konkrete tiltak. Den enkelte samfunnsaktør – innbyggere, næringsliv, organisasjoner – inviteres til å være bidragsytere til at Sola skal bli en kommune med et aktivt engasjement for visjonen “Ansvar for hverandre”.

Kommuneplanen gjelder fram mot 2026. Imidlertid inneholder planen valg og føringer som får konsekvenser ut over planperioden.

Kommuneplandokumentet og arealkartet er korrigert i samsvar med kommuneplanutvalgets planvedtak 30. september 2014.

Vi håper kommuneplanen skal bli et aktivt plandokument, og inviterer til samarbeid for utvikling av Sola-samfunnet.

Sola, ...

Innhold

FORORD	2
Innhold	3
1. INNLEDNING	8
1.1. Formål med revisjon	8
1.2. Medvirkning	9
1.3. Fremdriftsplan	10
2. BAKGRUNN OG FORUTSETNINGER	10
2.1. Lovgrunnlag / plansystem	10
2.2. Befolkningsutvikling	12
2.3. Befolkningsfremskrivning	13
2.4. Sola i et regionalt perspektiv	15
2.4.1 Felles storby-utfordringer	16
2.5. Nasjonale og fylkeskommunale forventninger og rammer	17
2.6. Kommunale planer og rammer	18
2.7. Universell utforming	18
2.8. Samfunnssikkerhet	19
3. VISJON - MÅL	20
3.1. Visjon: Ansvar for hverandre	20
3.2. Hovedmål	20
3.3. Satsingsområder	21
Satsingsområde 1: Helsefremmende lokal-samfunn med ansvar for hverandre	21
Satsingsområde 2: God oppvekst for alle	21
Satsingsområde 3: Helhetlig lokalsamfunnsutvikling – Sola i regionen	21
Satsingsområde 4: Bærekraftig økonomi	22
Satsingsområde 5: Innovativ organisasjonsutvikling	22
4. SAMFUNNSUTVIKLING	24
4.1. Livskvalitet og velferd	24
4.1.1 Levekår	25

4.1.2	Fremtidens omsorgsutfordringer	26
4.1.3	Øvrig helse- og omsorgstilbud	27
4.1.4	Boliger for vanskeligstilte	29
4.1.5	Prosess for å styrke helhetlig tenkning omkring gode oppvekstvilkår	29
4.1.6	Identitet - medansvar for lokalmiljøet og fellesskapet	30
4.2.	Barn og unges oppvekstvilkår	30
4.2.1	God fysisk og psykisk helse	31
4.2.2	Tidlig innsats	31
4.2.3	Samspill med foresatte	31
4.2.4	Barn og unges medvirkning	31
4.2.5	Kompetanse	32
4.2.6	Inkludering	32
4.2.7	Kulturelt mangfold	32
4.2.8	Lag og organisasjoner	32
4.3.	Kultur og fritid	33
4.3.1	Kulturen i samfunnet	33
4.3.2	Lokaler og anlegg til kulturaktivitet	33
4.3.3	Kulturhuset	34
4.3.4	Frivillige organisasjoner	34
4.3.5	Fritidsklubber og fritidssentra for ungdom	34
4.3.6	Idrett og friluftsliv	34
4.3.7	Kulturminnevern	35
4.4.	Organisasjon	36
4.4.1	Verdier	36
4.4.2	Service og kvalitet	37
4.4.3	Arbeidsgiverpolitisk plan	37
4.5.	Næringsutvikling	38
4.5.1	Regionalt samarbeid	38
4.5.2	Arbeidstakere i Sola	39
4.5.3	Rammebetingelser	43

4.5.4	Næring og miljø	43
4.5.5	Næring og kultur	44
4.5.6	Transportløsninger	44
4.5.7	Landbruket	44
4.5.8	Universitetsområdet på Ullandhaug	44
4.5.9	Energi / klima / miljø	45
5.	AREALUTVIKLING	46
5.1.	Hovedtrekk og prinsipper	46
5.2.	Boligutvikling	48
5.2.1	Boligbehov	48
5.2.2	Boliger og boligmiljø	49
5.2.3	Felles boligstrategi i storbyområdet	49
5.2.4	Arealutnyttelse	50
5.2.5	Arealbehov	50
5.2.6	Utbyggingsområder - boliger	50
	Nye arealdisponeringer boligbebyggelse og fritidsbebyggelse	51
5.3.	Næringsutvikling	52
5.3.1	Utbyggingsområder – næring	52
5.3.2	Næringsområder	52
	Nye arealdisponeringer KP 2015-2026 - næringsbebyggelse	54
5.3.3	Parkering	55
5.4.	Offentlig/ allmennyttig formål	55
5.4.1.	Funksjoner	55
	Nye arealdisponeringer offentlig og privat tjenesteyting	55
	Nye arealdisponeringer idrettsanlegg	56
5.5.	Fritidsbebyggelse	56
5.6.	Havn og sjøarealer	57
5.6.1	Risavika havn	57
5.6.2	Småbåthavn	58
5.6.3	Farleder og ankringssteder	58

5.6.4 Sjøområder	58
5.6.5 Kystkultur	58
Nye arealdisponeringer - havn	59
5.7. Lufthavn	59
5.7.1 Kommunedelplan for Stavanger lufthavn Sola	60
Forslag til arealendringer:	60
5.7.2 Transportløsninger	60
5.7.3 Høyderestriksjonsplan for flyplassen	60
5.7.4 Støy	60
5.7.5 Risiko	61
5.7.6 Næringsarealer	61
5.8. Kommune- og kommunedelssentra	61
5.8.1 Sola sentrum (kommunesenter)	62
5.8.2 Tananger (lokalsenter)	62
5.8.3 Nærbutikk og nærservice	62
5.9. Naturressurser og biologisk mangfold	62
5.10. Vannregion Rogaland / EUs vanndirektiv	63
5.11. Grøntdrag	64
Nye arealdisponeringer Grønnstruktur- Friområde	65
Nye arealdisponeringer samferdselanlegg og teknisk infrastruktur	65
5.12. Trafikksikkerhet	66
5.12.1 Atferdsendrende tiltak (ikke fysiske tiltak)	66
5.12.2 Fysiske tiltak	66
5.12.3 Organisatoriske tiltak	67
5.13. Veg og transport	67
5.13.1 Kommunikasjon og samferdsel	67
5.13.2 Veg og transport	67
5.13.3 Hovedplan veg	68
5.13.4 Kollektivsystemet	68
5.13.5 Framtidig høyverdig kollektivtrase	69

5.13.6 Sykkel	70
5.13.7 El-bil	71
5.13.8 Transportkorridor vest	71
5.13.9 Jærenpakke og Bypakke Nord-Jæren	71
5.13.10 Parkering	71
5.14. Landbruk	72
5.14.1 Retningslinjer i LNF-områdene	73
5.14.2 Bolighus på landbrukseiendommer	73
5.14.3 Fradelinger i LNF-området	73
5.14.4 Bruksrasjonalisering i LNF-områdene	74
5.14.5 Omdisponering av arealer	74
5.14.6 Omdisponering av driftsbygninger	74
5.15. Deponiområder	75
Nye arealdisponeringer råstoffutvinning	76
Nye arealdisponeringer andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg	76
6. AREALKART OG KOMMUNEPLANBESTEMMELSER	77
6.1. Arealkart	77
6.2. Oversikt over nye arealbruksområder / endrede områder i kommuneplanens arealdel	77
6.3. Kommuneplan-bestemmelser	85
7. OPPFØLGING	86

1. INNLEDNING

1.1. FORMÅL MED REVISJON

Kommuneplanen skal være en bred, helhetlig, langsiktig og målstyrt oversiktsplan. Den skal være overordnet og samkjørt mot alle andre planer, både kommunens egne og i forhold til andre myndigheters planer. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Planen er et overordnet politisk styringsdokument som skal legges til grunn ved planlegging og utbygging i kommunen. Planen inneholder en samfunnsdel og en arealdel med bestemmelser til arealdelen.

Samfunnsdelen skal ivareta sammenhengen mellom ny regional plan for Jæren 2013-2040 (RP-J) og lokalsamfunnsutvikling, samt kommunens rolle som tjenesteleverandør. Sola kommune har stort utviklingstrykk på alle tjenesteområder i kommunen. Folkehelse står sentralt i planen.

Kommuneplanens arealdel skal bidra til å oppfylle visjon, hovedmål og kommuneplanmål som er vedtatt for samfunnsutviklingen. Framtidig utbygging som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal gis en særskilt vurdering og beskrivelse - konsekvensutredning - av planens virkninger. Det er gitt egen forskrift om konsekvensutredninger som bare skal

omfatte foreslåtte endringer i gjeldende plan. Det er utarbeidet risiko-, sårbarhets- og konsekvensvurderinger som følger kommuneplanen i eget hefte: Robust lokalsamfunn.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommunelovens § 44 kan inngå i handlingsdelen.

Sola kommune har ved planrulleringer fra 1998 lagt til grunn en langsiktig samfunnsutvikling og arealdisponering. Hensikten er også ved denne revisjonen å utarbeide et helhetlig fundament med dette som grunnlag. Kommuneplan 2015 - 2026 bygger på og viderefører kommuneplan 2011-2022.

Kommunestyret har ved vedtak 01.11.2012, sak 66/12, besluttet at kommuneplan 2011-2022 revideres for perioden 2015-2026:

”Kommunal planstrategi for Sola kommune 2012-2015 fastsetter følgende føringer for kommuneplanprosessen:

- *Gjeldende kommuneplan 2011-2022 revideres.*
- *Regionalplan for Jæren legges til grunn.*
- *Det gis et særlig fokus på revisjon av arealdelen for å sikre frigivelse av nye arealer for å stabilisere eiendomsprisene.”*

1.2. MEDVIRKNING

Kommuneplanarbeidet har hatt følgende prosess/medvirkningsarenaer:

TABELL: PROSESS/MEDVIRKNINGSARENAER

DATO	AKTIVITET	MERKNAD
01.11.2012	Kommunestyret vedtar kommunal planstrategi og igangsetting av kommuneplanrevisjonen	Sak 66/12
28.05.2013	Behandling/høring av planprogram	Sak 12/13
12.12.2013	Kommunestyret behandler innspill/forslag til planprogram	Planprogram vedtatt sak 12/13

1.3. FREMDRIFTSPLAN

Fremdriftsplan for kommuneplanarbeidet kan grovt settes opp slik:

Aktivitet	2012				2013				2014				15
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Utarbeide planstrategi	■	■	■	■									
Forslag til planstrategi	■	■											
Høringsperiode			■										
Vedtak planstrategi				■									
Utarbeide planprogram					■	■	■	■					
Forslag til planprogram					■	■							
Høringsperiode							■						
Fastsettelse av planprogram								■					
Utarbeide forslag til kommuneplan								■	■	■	■	■	
Produksjonsperiode								■	■	■			
1.gangsbehandling									■	■			
Høringsperiode												■	■
2.gangsbehandling													■

2. BAKGRUNN OG FORUTSETNINGER

2.1. LOVGRUNNLAG / PLANSYSTEM

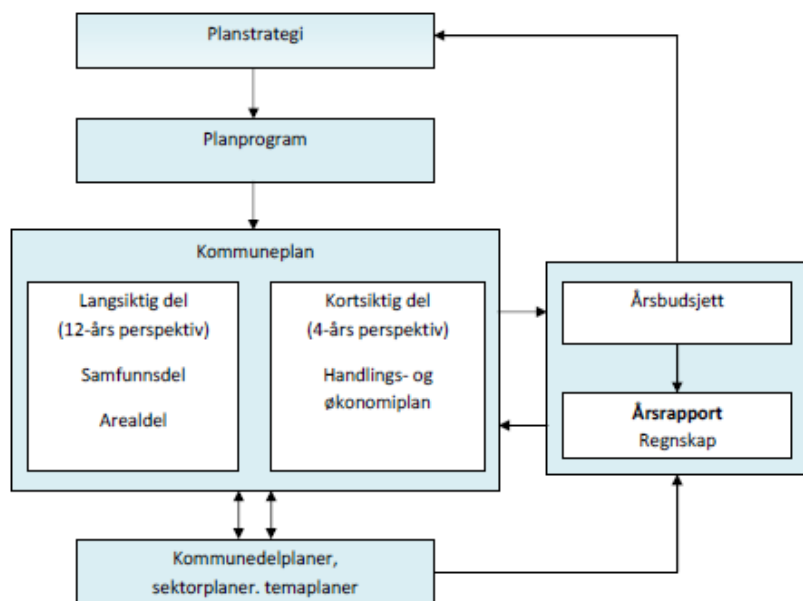
Alle kommuner skal ha en kommuneplan der plan- og bygningsloven setter kravene til utarbeiding. Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument og gir rammer for utvikling av kommunesamfunnet og forvaltning av ressursene. Kommunal planlegging skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.

Kommuneplanen skal bestå av en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Samfunnsdelen omhandler langsiktige utfordringer når det gjelder miljø, mål og strategier for kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen skal også gi grunnlaget for overordnede prioriteringer i arealdelen.

Arealdelen viser hvor i kommunen utbygging kan skje, og hvilke arealer som skal brukes til landbruk, natur eller friluftsliv. Arealdelen skal være med på å sikre en langsiktig, bærekraftig utvikling og forvaltning av areal-, natur- og kulturmiljøressursene i kommunen.

Sammen med lovkrav danner statlige planretningslinjer / rikspolitiske retningslinjer det grunnlag for kommuneplanarbeidet.

Kommuneplanens langsiktige del strekker seg over en periode på 12 år. Handlings- og økonomiplanen (4-årig) binder sammen kommuneplanens langsiktige mål med tiltak og prioriteringer. I handlings- og økonomiplanen konkretiseres tiltakene med hensyn til resultatmål, innhold, økonomi og prioritering.

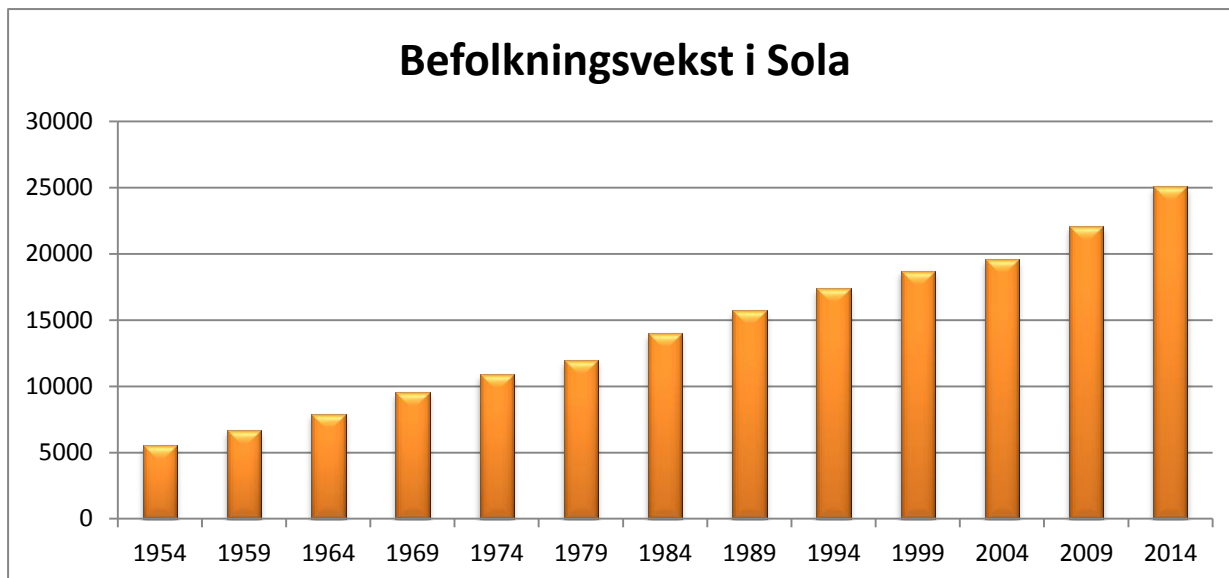
Figur 2-1 Det kommunale plansystemet, Sola kommune

2.2 BEFOLKNINGSUTVIKLING

Folketallet i Sola kommune har økt relativt jevnt de siste 60 årene, med drøye 5000

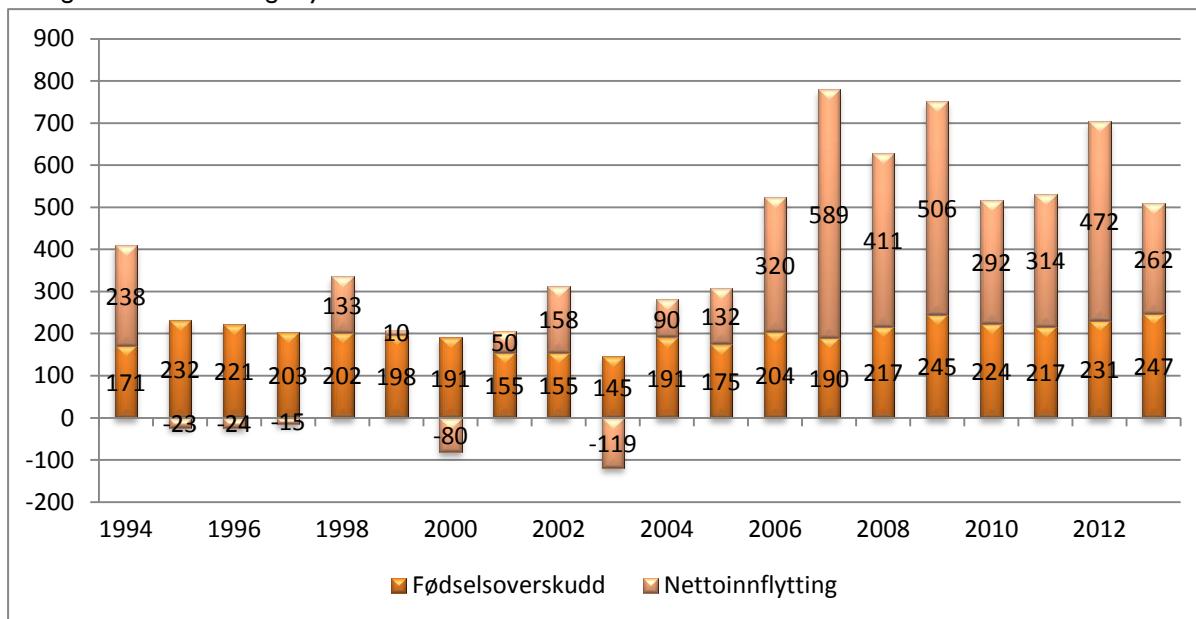
nye innbyggere pr 20 år. De siste årene har veksten vært en del høyere, med ca 5000 nye innbyggere på ti år.

Figur 2-2 Innbyggere i Sola kommune, pr 1. januar 1954-2014 Kilde: SSB

Pr 1. januar 2014 var det 25 083 personer som var registrert bosatt i kommunen. Kommunen ligger i en region med store årlige flyttestrømmer.

Befolkningsveksten har de siste årene svingt mest i takt med netto innflytting, mens fødselsoverskuddet har vært relativt stabilt.

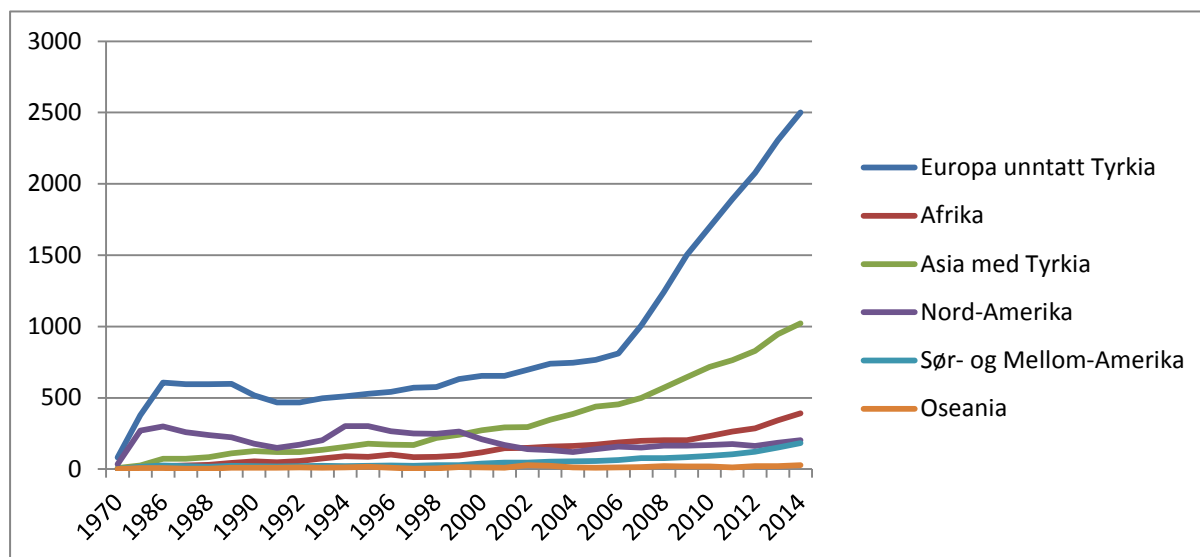

Figur 2-3 Nettoinnflytting og fødselsoverskudd i Sola kommune, 1994-2013 Kilde: SSB

Norges befolkning blir stadig mer internasjonal, og også Sola har en voksende innvandrerbefolkning. Pr 2014 hadde 4 330 Solabuer innvandrerbakgrunn, en andel på 17,3 prosent av befolkningen. Det vil si at de selv har innvandret til Norge, eller de er født i Norge og begge foreldrene har innvandret. Det bor personer med bakgrunn fra over 90 land i Sola.

Siden 2006 har det vært en kraftig økning av personer med innvandrerbakgrunn fra land i Europa unntatt Tyrkia. Denne gruppen utgjør nå 2 501 personer, godt over halvparten av alle med innvandrerbakgrunn. Økningen skyldes i hovedsak økt arbeidsinnvandring.

Figur 2-4 Innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn i Sola, 1970-2014 Kilde: SSB

2.3 BEFOLKNINGSFREMSKRIVING

Statistisk sentralbyrå (SSB) fremskriver befolkningstall i flere alternativer basert på lav, middels og høy nasjonal vekst. Diagrammet nedenfor viser forventet befolkningsutvikling i Sola i kommuneplanperioden 2015-2026, med utgangspunkt i SSBs alternativer LLML¹, MMMM² og HHMH³.

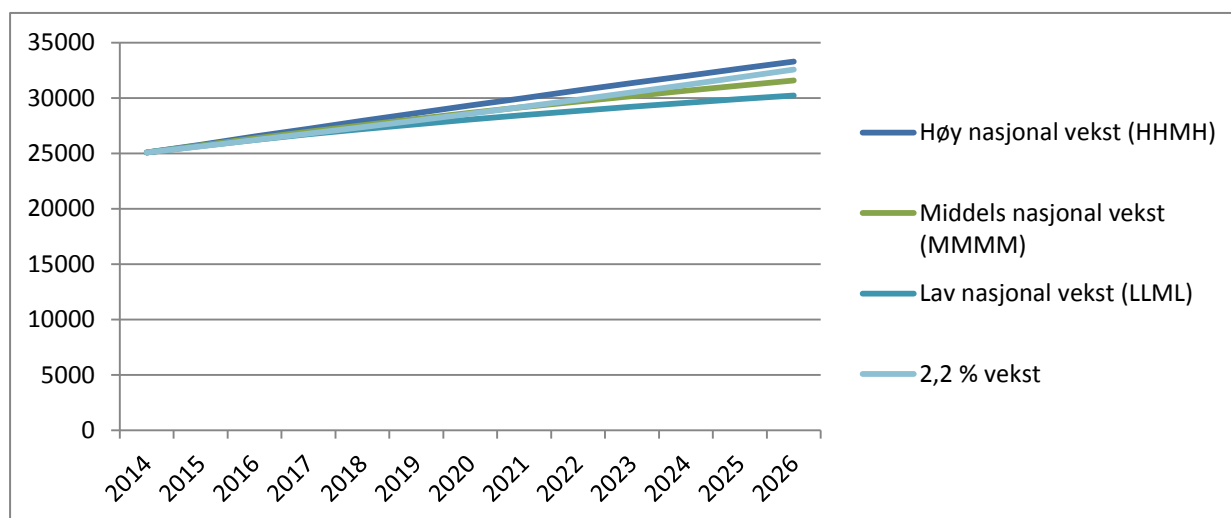
en matematisk vekst uten variable forutsetninger, og samsvarer best med SSB sitt alternativ for middels nasjonal vekst.

Kommuneplanen planlegger for en årlig vekst på 2,2 prosent, eller i gjennomsnitt 624 nye innbyggere pr år. Denne er vist i diagrammet som

¹ LLML: Lav nasjonal vekst: Lav fruktbarhet, levealder og nettoinnvandring

² MMMM: Middels nasjonal vekst: Middels levealder, middels mobilitet, middels innvandring.

³ HHMH: Høy nasjonal vekst: Høy fruktbarhet, høy levealder, middels mobilitet og høy netto innvandring.

Figur 2-5 Befolkningsfremskriving i Sola, 2015-2026

Kilde: SSB og Sola kommunes egne kommuneplanforutsetninger

SSBs alternativ for middels nasjonal vekst og kommunens egne beregninger viser at kommunen passerer 30 000 innbyggere før 2023. SSBs prognoser viser at befolkningsveksten trolig flater noe ut i løpet av perioden. Det må planlegges for en befolkning på opp mot 33 000 innbyggere i 2026.

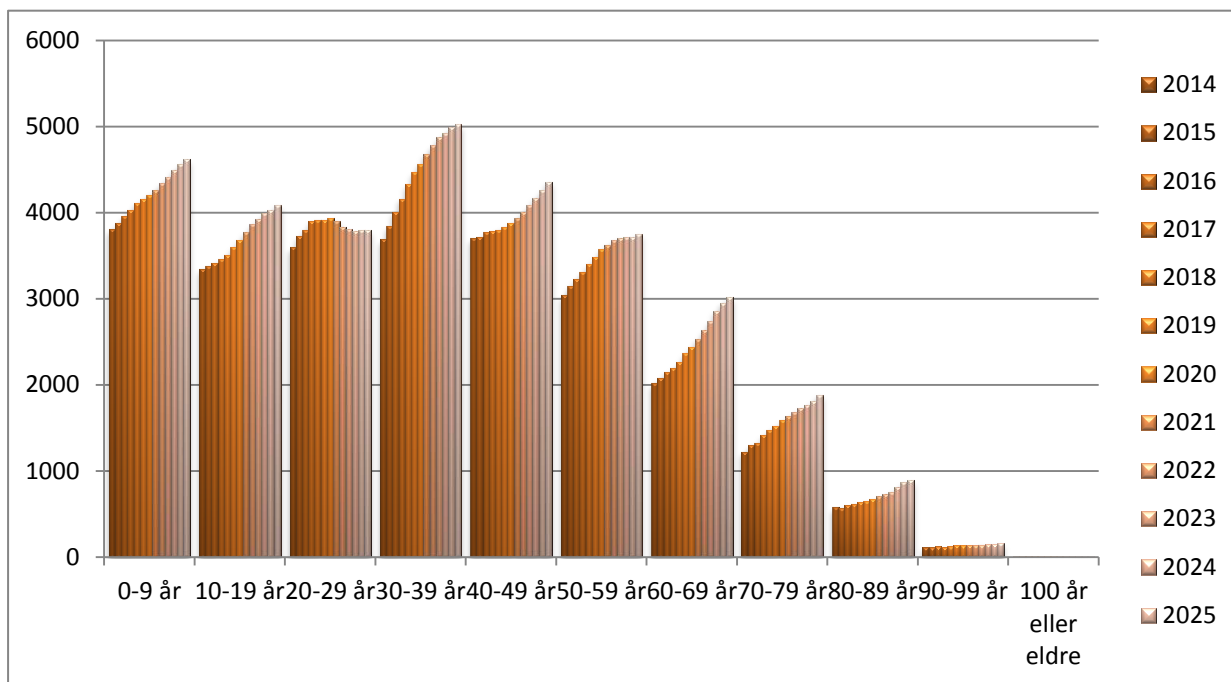
Den store befolkningsveksten i storbyområdet på Jæren kan i all hovedsak forklares ut fra en tilsvarende økonomisk vekst, særlig innen olje- og gasssektoren. Nye oljefunn i Nordsjøen kan tyde på at denne utviklingen vil vedvare, og gir grunn til å forutsette en økning i folketallet. Arbeidsinnvandring er en viktig forutsetning for fortsatt økonomisk vekst i Stavangerregionen.

Flyttestrømmen går dit arbeidsplassene og boligene finnes. Flytte-/pendlingsfrekvens går på tvers av kommunegrensene, med krav om korte reisetider. Styring av areal- og utbyggingspolitikken er derfor et av kommunens virkemidler for å

påvirke befolkningsutviklingen i kommunen. Befolkningsfremskrivingene viser og forutsetter fortsatt stor innvandring. Kommunen må tilpasse seg et mer mangfoldig samfunn i stadig endring. Utviklingen skaper utfordringer knyttet til boligproduksjon, transportløsninger og kommunens tjenesteproduksjon.

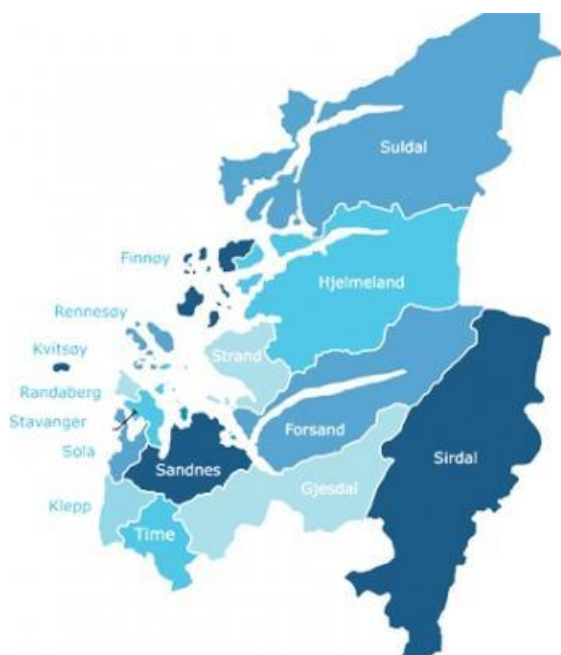
Befolkningen er også i endring når det gjelder alderssammensetning. Befolkningen opplever økt levestandard og bedre helse.

Figuren nedenfor viser fremskrevet befolkningsvekst fordelt på ti-årige aldersgrupper, etter SSBs alternativ for middels nasjonal vekst. Det er aldersgruppen 30-39 år som øker mest i planperioden i absolutte tall. Likevel er det aldersgruppene 60+ som ligger an til å få den største prosentvise veksten, der hver av disse gruppene vil øke med mer enn 49 prosent. I andre enden finner vi aldersgruppen 20-29 år, med en forventet økning på litt over fem prosent.

Figur 2-6 Fremskrevet folkemengde 2015-2026, etter alder *Kilde: SSB*

2.4 SOLA I ET REGIONALT PERSPEKTIV

Figur 2-7 Stavanger-regionen består av 15 kommuner med omlag 300 000 innbyggere. *Kilde: Greater Stavanger*

Sola er en del av et større sammenhengende storbyområde. Kommunene Randaberg, Sandnes, Stavanger og Sola utgjør et sammenhengende bolig- og arbeidsmarked, med små avstander og stor pendlerfrekvens. Service- og kulturtilbud, regionale rekreasjons- og utfartsområder er felles for innbyggerne på tvers av kommunegrensene. Sola er vertskommune for store og viktige lokale, regionale og nasjonale samfunnsfunksjoner som Stavanger lufthavn, Sola, og Risavika Havn.

Kommunene møter felles utfordringer i forhold til klimautfordringer, langsiktig regional samordning av boligbygging, energiløsninger, nye næringsområder, handel og miljøvennlig transport. Samhandling med basis i plan- og bygningslov og regionale planer gir økt mulighet for felles løsninger i areal- og transportplanarbeidet i kommunene.

Sola kommune oppfyller sitt hovedmål gjennom et utstrakt samarbeid med nabokommunene i forståelse av at det gagnar regionen, og at

samarbeidet styrker tilbudet til innbyggerne i Sola kommune.

Det er mange eksempler på interkommunalt samarbeid i regionen:

- Regionalplan for langsiktig byutvikling på Jæren
- Flere selskaper er etablert for å løse saksfelt som energi, vann, avløp og renovasjon, brann, havner, areal og transportplanlegging, kultur, idrett, friluftsliv og reiseliv.
- Greater Stavanger har som formål å være en felles arena for næringsutvikling i regionen. Det er utarbeidet en felles boligstrategi for storbyområdet.
- Kommunedelplan for Forus

Samarbeidstiltakene er mer eller mindre formaliserte, men to mål er førende:

- En region som teller i den nasjonale og internasjonale konkurransen
- Gode og kostnadseffektive tjenester for innbyggerne

Det regionale samarbeidet vil være viktig og nødvendig i årene framover for å få til en sterkere region. Stavanger-regionen fremstår som meget konkurransedyktig, med spesielle fortrinn innen internasjonal orientering og med nettverk innen kultur og næringsliv.

Universitetet i Stavanger representerer kunnskap og nytenkning og har koblinger til internasjonale nettverk. Kunnskaps-utvikling er grunnleggende for veksten i regionen, og det er viktig å tilrettelegge for økt satsing på forskning, nyskaping og innovasjon.

Næringspolitikken skal med utgangspunkt i konkurransedyktige bedrifter, fremme innovasjon og nyskaping, ved å satse på utdanning og kultur, forskning, infrastruktur, kapitaltilgang og internasjonalisering.

Offentlig forvaltning utgjør en sentral faktor for næringslivet. Næringsvennlige kommuner er en vesentlig konkurranse-faktor for regionen. For å være attraktiv både for nyetableringer, eksisterende bransjer og bedrifter, samt tiltrekke arbeidskraft, er det viktig at kommunene har et effektivt og godt tjenestetilbud, og tilbyr gode produksjonsforutsetninger for næringslivet.

I årene som kommer vil det bli større konkurranse om kompetanse og arbeidsplasser, både nasjonalt og internasjonalt. Dersom regionen skal være konkurransedyktig, må kommunene stå sammen og fungere som en integrert og handlekraftig region med et nettverk av sentre. Det kommunene sammen kan tilby av livskvalitet og opplevelser, i tillegg til arbeidsplasser og service, vil bli avgjørende i konkurransen om nye arbeidstakere.

For å ivareta utviklingen av befolkningsvekst må vi bygge tettere i sentrum og langs kollektivaksene, forbedre infrastrukturen langs disse aksene og logistikkknutepunktene med høyverdig kollektivtilbud og sykkelnett.

Prinsipper for den videre utvikling av Solasamfunnet:

- Tananger sentrum -tettsted for Tananger og Jåsundhalvøya – tettsted med særpreget (kystkultur)
- Urbanisere Sola sentrum – Sola by
- Økende boligbygging
- Miljøvennlig transport – kollektiv + sykkelnett
- Bedre utnyttelse av næringsarealer - fortetting
- Ta i bruk nye utviklingsområder i tråd med Regionalplan for Jæren
- Ta hensyn til støy fra transport og industri ved videreutvikling av både bolig- og næringsområder.

2.4.1 Felles storby-utfordringer

Formannskapene i Randaberg, Stavanger, Sandnes og Sola har i 2012/13 hatt flere møtepunkter vedrørende felles utfordringer for storbyområdet. Kommunene har i fellesskap identifisert bl.a. følgende samarbeidsoppgaver:

- Boliger og vekstutfordringer i storbyområdet.
- Strategier for regionale næringsområder

Befolkningen i storbyområdet vokser raskt, blir eldre og får stadig mer flerkulturell sammensetning. Befolkningsutviklingen utfordrer boligsituasjonen, transportløsningene og kommunens tjenesteproduksjon.

Sola kommune har to regionale logistikknutepunkter, Stavanger lufthavn Sola og Risavika havn, som regionen er avhengig av for å kunne vokse. Kommunene ser også et sterkere behov for å utnytte potensialet i næringsområdene som er tenkt tilrettelagt for både arbeidsplassintensive næringer og blandet arealbruk. Byomformingen skyter fart. Nye ønsker fra næringslivet selv og fra politisk hold om å vurdere byomforming av sentrale næringsområder som for eksempel Forus, gjør det aktuelt å foreta regionale helhetsvurderinger av næringsarealbehovet.

Veksten er større enn tidligere forutsatt og kommunene har felles utfordringer på flere områder. En rekke av planoppgavene krever også samarbeid på tvers av kommunegrensene for å oppnå gode og framtidsette løsninger, særlig med hensyn til samordnet areal- og transportløsninger og byutviklings spørsmål.

Oppdaterte framskrivninger og beregning av boligbehov vil blant annet ha betydning for kommunens tjenestetilbud og vil være avgjørende for å vurdere behovet for nye tettstedsomforminger og områder for boligbygging. I behovsberegningen vil en fortettingsandel på 50 % foreslås. Det legges også til rette for feltutbygginger i forslag til ny kommuneplan. Dette vil konkret innebære å vurdere omdisponering av Skadberg-golf-baneområdet langs framtidig høyverdig kollektivakse/ bybane, i tråd med Regionalplan for Jæren. Dette vil bli vurdert i forbindelse med kommunedelplan for Forus.

Med et voksende tjenestebehov som følge av befolkningsutviklingen, er det et sterkt behov for å samordne det offentlige arealbehovet. Det er et stort arealbehov knyttet til ulike offentlige formål som utfordrer vårt tradisjonelle bruk og organisering av offentlige arealer. Arealbehovet må i nødvendig grad synliggjøres i kommuneplanen, og må i hovedsak lokaliseres innenfor byggeområder med arealeffektive sambruksløsninger.

2.5 NASJONALE OG FYLKESKOMMUNALE FORVENTNINGER OG RAMMER

Miljøverndepartementet fremmet i 2011 forslag om nasjonale forventninger til regional og

kommunal planlegging, vedtatt i Kgl. Res. 24.6.2011. De nasjonale forventningene peker på oppgaver og interesser som regjeringen mener det er viktig at fylkene og kommunene tar opp i sin planlegging den kommende perioden. Forventningene fokuserer på følgende tema:

- Klima og energi
- By- og tettstedsutvikling
- Samferdsel og infrastruktur
- Verdiskapning og næringsutvikling
- Natur, kulturmiljø og landskap
- Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Oppsummert kan man si at staten i større grad vektlegger et helhetlig samfunns perspektiv i kommuneplanleggingen enn i tidligere nasjonale signaler. Folkehelseperspektivet, boligsosiale spørsmål, infrastruktur og liknende forutsettes å få større betydning i kommuneplanarbeidet og i annet overordnet planarbeid i kommunen.

I kommuneplanleggingen skal det tas hensyn til lovkrav, rikspolitiske retningslinjer, stortingsmeldinger, fylkesplan og fylkesdelplaner. Under er listet opp noen av de mest sentrale og overordnede styringsdokumentene og føringer. Oversikten er ikke uttømmende:

- Plan- og bygningsloven
- Folkehelseloven
- St.meld. 29 (1996-97) Om regional planlegging og arealpolitikk
- St.meld. 42 (2000-01) Biologisk mangfold, sektoransvar og samordning
- St.meld. 39 (2000-01) Friluftsliv
- St.meld. 23 (2001-02) Bedre miljø i byer og tettsteder
- St.meld. 16 (2002-03) Resept for et sunnere Norge (Folkehelsemeldingen)
- St.meld. 16 (2004-05) Leve med kulturminner
- St.meld. 21 (2011-2012) Norsk klimapolitikk
- St.meld. 26 (2006-07) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand
- St.meld. 47 (2008-09) "Samhandlingsreform Rett behandling – på rett sted – til rett tid"
- St.meld. 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken Velkommen til bords

- RPR Barns rettigheter
- H-2275 Inntektssystemet 2013
- Restriksjonsplan for Stavanger Lufthavn Sola 2010 Samferdselsdepartementet 20.03.10
- Regionalplan for Jæren
- Regionalplan for Næringsutvikling
- Regionalplan for energi og klima i Rogaland
- Fylkesdelplan for Jærkysten
- Fylkesdelplan for idrett, natur og kulturvern
- Fylkesplan for Rogaland
- Fylkesdelplan for universell utforming
- Fylkesdelplan for kystsonen i Rogaland
- Fylkesdelplan for samferdsel i Rogaland
- KVU Nord-Jæren 2009, tillegg 2012

Nye reformer som samhandlingsreformen og oppgaver som følger av ny lovgivning (for eksempel folkehelselov) har direkte innvirkning på kommunens planer innenfor både samfunnsplanlegging og areal-forvaltning.

Kommunens behov for areal har vært dekket innefor de områder som regionalplanen definerer som utbyggingsareal, og det er således tatt hensyn til den langsiktige regionale storbyutvikling i de fire kommunene på Nord-Jæren.

2.6 KOMMUNALE PLANER OG RAMMER

Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi (pbl§10-1). I denne skal det inngå drøfting av kommunen sine strategiske valg i samfunnsutviklingen, blant annet langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorene sin virksomhet og vurdering av planbehov i perioden. Kommunestyret kan ta stilling til om gjeldende planer skal revideres eller om de skal videreføres uten endring. Kommunestyret kan også vurdere behovet for igangsetting av nye arealplaner.

Som del av kommuneplanleggingen har kommunen utarbeidet flere kommunedelplaner og temaplaner. Disse er å anse som deler av kommuneplanen, men behandles og revideres hver for seg:

- Kommunedelplan for Landbruk (innarbeides i KP 2015-2026)
- Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2014 – 2024 (revideres – under arbeid)
- Kommunedelplan for Risavika og omliggende arealer (innarbeides i KP 2015-2026)
- Kommunedelplan for fritidsbebyggelse (innarbeides i KP 2015-2026)
- Kommunedelplan for energi og klima
- Kommunedelplan for Stavanger lufthavn Sola med omliggende arealer (under arbeid)
- Boligpolitisk plan (revideres 2014)
- Kommunedelplan for kultur (under arbeid). Plan for kulturminnevern og plan for Kultur og kvalitet i lokalmiljø skal innarbeides i denne.
- Plan for kulturminnevern 2006 – 2010 (skal revideres og inngå i kommunedelplan for kultur)
- Trafikksikkerhetsplan 2010 – 2020 (revideres 2014)
- Hovedplan for vann og avløp 2009 – 2028
- Normer for utomhusanlegg i Sola kommune (2010)
- Sentrumsplan for Sola sentrum (godkjent)
- Sentrumsplan for Tananger sentrum (under arbeid)
- Kommunedelplan for Forus
- Kommunedelplan for parkering i Forusområdet (under arbeid)
- Barnehagebruksplan (2013, rulleres årlig)
- Skolebruksplan (2015-2026)
- Risiko- og sårbarhetsanalyse, Sola kommune 2013 (helhetlig ROS-analyse)

2.7 UNIVERSELL UTFORMING

Det som er nødvendig for noen er gjerne nyttig for mange, enten man vil ta buss med rullator eller barnevogn, eller er fremmedspråklig turist og trenger lett forståelig informasjon om hvordan man kommer seg dit man vil.

Universell utforming skal bidra til å utvikle et velfungerende lokalsamfunn, der alle innbyggere sikres en likeverdig mulighet for aktiv deltakelse på alle samfunns-områder. Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hoved-løsningen i de fysiske forholdene (herunder

bygninger, anlegg og IKT) slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.

Et samfunn som er utformet på en måte som gjør at flest mulig kan delta i samfunnet og klare seg selv, kan ha stor betydning for kommunens fremtidige økonomi, særlig med tanke på at antall mennesker over 80 år vil øke kraftig i tiden som kommer. Lett tilgjengelige butikker, grøntområder og møteplasser, kulturaktiviteter og offentlige tjenester vil bidra til at flere kan fungere godt på egen hånd. Det er også viktig i et folkehelseperspektiv.

Universell utforming handler om å skape bedre forutsetninger for å kunne leve et godt liv for alle. Sola kommune legger universell utforming til grunn som uttrykk for en samfunnsverdi om likestilling. Sola kommune vil arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme universell utforming, i tråd med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og plan- og bygningsloven.

2.8 SAMFUNNSSIKKERHET

Sola kommune ivaretar innbyggernes liv og helse under ulike former for påkjenninger. Lovendringer de siste årene har tydeliggjort kommunens ansvar for å forebygge kriser, og presisert kommunens plikt til å planlegge for håndtering av kriser. Med bakgrunn i de økte lovkravene og forventningene er det behov for å legge tilrette for en mer robust og systematisk tilnærming til temaet i egen organisasjon og å ta et tydelig ansvar for den pådriverrollen som kommunen gjennom lovverket er pålagt å ha overfor andre relevante aktører innenfor vårt geografiske område.

Samfunnssikkerhets- og beredskaps-arbeidet forholder seg til et stort mangfold av utfordringer som kan oppstå uventet. Utfordringene fordrer bredde og stor grad av fleksibilitet og et løsningsorientert samarbeid mellom mange aktører, både offentlige, private og frivillige organisasjoner.

Sola kommune skal ha god beredskap mot uønskede hendelser. Kommunens overordnede beredskapsplaner skal være koordinert med politiets planverk. Det samme gjelder andre aktører som har ansvar for samfunnskritiske tjenester og virksomheter med potensial for store ulykker. Kommunens ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og helhetlig ROS for regionen danner grunnlag for dette arbeidet.

Alle egne virksomheter i Sola kommune skal ha egne beredskapsplaner. Organisasjonenes kompetanse innen samfunnssikkerhet og beredskap skal styrkes, både i forebyggende arbeid og i krisehåndtering.

Sola kommune skal være forberedt på nye utfordringer i forbindelse med klima-endringer og ekstremvær. Kartlegging av naturfare og virksomhetsfare er viktig for å forhindre uønskede hendelser gjennom arealplanleggingen, og som et nyttig verktøy i håndtering av akutte hendelser. Kommunen skal gjøres i stand til å takle et framtidig endret klima. Det skal vurderes å lage en risiko- og sårbarhetsanalyse om klimaendringer. Framtidig økning i nedbørsintensitet og -mengder gjør at kommunen må ha økt fokus på håndtering av overvann.

Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap handler i økende grad om å få integrert beredskapsmessige hensyn i kommunens ordinære planlegging, innenfor alle sektorer og på alle nivåer. Det er særlig innenfor arealplanlegging og kommuneplan at det legges føringer for tiltak som kan få stor betydning for den framtidige risikosituasjonen. Funn fra risiko- og sårbarhetsanalyser, både egne og andres, danner grunnlag for mål og strategiske valg i utviklingen av kommunen som samfunnssikkerhetsaktør. Det skal jobbes aktivt med stadig å bedre kunnskapsgrunnlaget.

3. VISJON - MÅL

Kapitlet viser visjon og hovedmål for Sola-samfunnet. For å nå visjon og hovedmål er det formulert fem satsingsområder. De overordnede nivåer i målstrukturen skal gi retning til tjenesteproduksjonen i kommunen, men gir i mindre grad operasjonelle

føringer for de enkelte virksomheter. Kommuneplanmålene må i handlings- og økonomiplan brytes ned til operasjonelle mål for den enkelte virksomhet.

Visjon: Ansvar for hverandre

Hovedmål:

Vi skal være en sterk kommune på Nord-Jæren, tuftet på historie, kultur, bærekraft, nærhet og lokaldemokrati

Satsingsområde 1:
Helsefremmende lokalsamfunn med ansvar for hverandre

Satsingsområde 2:
God oppvekst for alle

Satsingsområde 3:
Helhetlig lokalsamfunnsutvikling
– Sola i regionen

Satsingsområde 4:
Bærekraftig økonomi

Satsingsområde 5:
Innovativ organisasjonsutvikling

økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft ses i sammenheng og danner grunnlaget for de beslutninger som gjøres.

3.1. VISJON: ANSVAR FOR HVERANDRE

Å ta ansvar for hverandre handler om å bidra til at alle kan leve et godt liv. Om å ta vare på hverandre, om å bry seg, om å dele.

Å ta ansvar handler om det vi gjør, men også det vi lar være å gjøre.

Ansvar for hverandre handler om hverdagen her og nå, men også om å ta valg som legger et godt grunnlag for kommende generasjoner. Sola kommune vil skape et bærekraftig samfunn, der

Gjennom kompetente medarbeidere, kunnskapsbaserte beslutninger og tverrfaglig samarbeid, vil kommunen ta sin del av ansvaret for at de som bor, og kommer til å bo, i Sola kan leve et godt liv.

Men hver enkelt har også et selvstendig ansvar for sitt liv og sine medmennesker. Samfunnet vårt blir ikke bedre enn det hver enkelt bidrar med, på ulike måter.

3.2. HOVEDMÅL

Hovedmål for kommuneplanperioden:

VI SKAL VÆRE EN STERK KOMMUNE PÅ NORD-JÆREN, TUFTET PÅ HISTORIE, KULTUR, BÆREKRAFT, NÆRHET OG LOKALDEMOKRATI

Hovedmålet er fundamentet for samfunnsutviklingen frem mot 2026. Målet tilkjenner at kommunen ønsker en bærekraftig utvikling med historisk forankring, basert på nærhet mellom innbyggerne i et lokaldemokrati. Utvikling av identitet og nærhet til lokalmiljøet krever at både sosiale og fysiske forutsetninger er til stede.

3.3. SATSINGSOMRÅDER

For å nå visjon og hovedmål har kommunen identifisert fem satsingsområder:

SATSINGSOMRÅDE 1: HELSEFREMMEDE LOKAL-SAMFUNN MED ANSVAR FOR HVERANDRE

Sola kommune står overfor en betydelig befolkningsvekst i planperioden. Befolknings sammensetningen vil endre seg, blant annet i form av at det blir stadig flere eldre. Samtidig har eldre bedre og bedre helse, og utgjør en betydelig ressurs, både for seg selv og for andre.

I møte med morgendagens omsorgsutfordringer blir det nødvendig å mobilisere samfunnets samlede omsorgsressurser og se nærmere på oppgavefordelingen mellom ulike omsorgsaktører. Sola kommune vil arbeide aktivt for å utløse ressurser hos brukerne selv, deres familier/pårørende og sosiale nettverk, i lokalsamfunnet, i ideelle virksomheter og næringslivet. Kommunen vil legge til rette for god livskvalitet og redusert hjelpebehov ved at:

- Den enkeltes ressurser i større grad tas i bruk for økt mestringsopplevelse og kontroll over eget liv.
- Ny teknologi og innovative løsninger gjøres tilgjengelig
- Det stimuleres til å ta ansvar for seg selv, hverandre, og økt solidaritet mellom generasjoner

For å få til dette må man tenke "helse i alt vi gjør". Ifølge folkehelseloven skal kommunen fremme folkehelsen ved å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, både fysisk og psykisk.

Ved å prioritere helsefremmende og forebyggende arbeid kan veksten i behovet for kommunale tjenester trolig avdempes, og tilgjengelige ressurser settes inn der det trengs mest.

Å styrke lokalmiljøets muligheter for handling, medvirkning og medbestemmelse skaper engasjement og en levende lokalsamfunnsutvikling. Frivillig sektor i seg selv er en stor folkehelseressurs som fremmer deltakelse og trivsel, og bør få gode vilkår for sitt arbeid.

SATSINGSOMRÅDE 2: GOD OPPVEKST FOR ALLE

En god oppvekst varer ikke bare livet ut, den varer flere generasjoner. Hvert enkelt barn må bli sett og inkludert i ulike fellesskap, og få mulighet til å lære og å utvikle seg til et selvstendig individ, både fysisk og psykisk. Barnehager og skoler skal bygges og drives slik at alle barn opplever mestring og utvikling og får tro på at de kan bidra i samfunnet.

Gjennom prioriteringer og målrettet satsning skal kommunen legge til rette for et aktivt kultur- og fritidstilbud for alle. Barn og unge skal være en sentral målgruppe i folkehelsearbeidet.

Tidlig oppfølging av barn med særskilte behov er viktig for den enkelte, og økonomisk lønnsomt for samfunnet. Voksne i nærmiljøet skal ha blick for når barn og ungdom strever, og kommunen må gi tilbud om hjelp så tidlig som mulig. Tidlig innsats skal prioriteres.

Et koordinert og fleksibelt samarbeid mellom kommunens tjenester, barnets familie og andre, er avgjørende for å kunne gi et godt helhetlig tilbud. De ulike arenaene der barn og unge ferdes må ses i sammenheng.

SATSINGSOMRÅDE 3: HELHETLIG LOKALSAMFUNNSUTVIKLING – SOLA I REGIONEN

For å skape plass for en voksende befolkning er det nødvendig å utnytte arealene på en best mulig måte. I praksis betyr det at man må bygge tettere enn det som før har vært vanlig. Den store satsingen i årene som kommer vil skje i Sola og Tananger sentrum. Utviklingen her vil være identitetsskapende, og også gi muligheter for utvikling av næringsliv. Kommunen er også i gang

med store utbyggingsprosjekter på Jåsundhalvøya og Skadberg, noe som gir muligheter for å utvikle gode og varierte bomiljø og lokalsamfunn.

Å skape gode, trivelige og samtidig funksjonelle lokalsamfunn krever planlegging. Det handler om å ta hensyn til ulike befolkningsgrupper, men også om å skape helhetlige strukturer: Strukturer for at hver enkelt, gjennom å dele eksempelvis kulturelle opplevelser og rekreasjons-områder, kan bidra til å skape dynamiske og trygge bomiljø, tuftet på mangfold, tilhørighet og samhold.

Sola kommune er en del av et større, sammenhengende byområde. Kommunen har nesten like mange arbeidsplasser som det er innbyggere, og er preget av stor daglig inn- og utpendling. Mange benytter seg av kulturtilbud og rekreasjons-muligheter i nabokommunene. Et godt samarbeid med nabokommunene er viktig for en helhetlig utvikling. Infrastruktur for at man kan frakte både varer og personer dit de skal, effektivt og miljøvennlig, vil være avgjørende for utviklingen av gode lokalsamfunn. Satsing på høyverdig kollektiv- og sykkelnett og et sammenhengende turveinett er sentrale elementer.

SATSINGSOMRÅDE 4: BÆREKRAFTIG ØKONOMI

Den ventende befolkningsveksten medfører økt behov for kommunale tjenester. Lovfestede individuelle rettigheter samt økt forventning til omfang og kvalitet på tjenester stiller store krav til kommunen.

De økonomiske rammene øker ikke tilsvarende. Kommunens inntektsgrunnlag er redusert de siste årene som følge av endringer i inntektsfordeling mellom kommunene. Kommunesektoren opplever generelt et økende gap mellom hva innbyggere forventer og hva kommunen kan levere.

Veksten skaper utfordringer. For å møte behovene fra flere innbyggere med de økonomiske rammene som kommunen har til rådighet er det viktig med fokus på bærekraftig økonomi.

Økonomisk bærekraftig utvikling defineres som "en utvikling som imøtekommer behovene til dagens innbyggere uten å redusere mulighet for kommende generasjoner til å dekke sine behov".

For å ivareta bærekraftig økonomi har kommunestyret i Sola vedtatt følgende økonomiske måltall:

- Netto driftsresultat beskriver kommunens økonomiske handlefrihet, og viser hva kommunen har til disposisjon for egenfinansiering av investeringer og avsetning fra årets drift til senere disposisjon. Netto driftsresultat over tid bør ligge på minimum 3 % av kommunens brutto driftsinntekter.
- Gjeldsdrag – lånegjeld i prosent av driftsinntekter eksklusiv startlån og selvfinansierte byggeprosjekter – skal over tid ikke ligge høyere enn 60 %.

Disse nøkkeltallene skal være førende for de økonomiske prioriteringene og gi grunnlag for å opprettholde en bærekraftig økonomi på lang sikt, ivareta handlefrihet, videreføre et godt tjenestetilbud, samt unngå at det over tid avsettes et for lavt beløp til formuesbevaring.

SATSINGSOMRÅDE 5: INNOVATIV ORGANISASJONSUTVIKLING

Sola kommune er en vekstkommune både når det gjelder næringsutvikling og befolkningsvekst. Kommunen erkjenner at på stadig flere områder vil det ikke være mulig å opprettholde tjenestetilbudet for den økte befolkningen dersom vi fortsetter å løse vårt oppdrag på samme måte som i dag. Gjennom innovasjon og fornying ønsker vi å møte utfordringene med tjenesteutvikling og nye robuste velferdstilbud.

En lærende organisasjon møter samfunnets endringsbehov på en aktiv og fleksibel måte. Vi startet i 2013 arbeidet med innovasjon, forenkling og forbedring. Arbeidet skal være medarbeiderdrevet, og medarbeiderne skal oppleve at de utgjør en forskjell og at deres bidrag er viktig. Ledelsen skal gi rom for å prøve ut nye modeller eller konsepter for å nå fastsatte mål (fasthet på mål, frihet til handling). Vi skal etablere en kultur som fremmer gode forslag og en struktur som håndterer de.

Kommunen er opptatt av å bruke egen og andres erfaring og kompetanse for å utvikle og forbedre praksis. Utgangspunktet for arbeidet skal være brukernes, innbyggernes eller næringslivets behov. Formålet er å sikre velferdstjenester til Solas

voksende befolkning, og berede grunn for robuste brukerrettede tjenester også i fremtiden.

4. SAMFUNNSUTVIKLING

Kapitlet omtaler fem temaer av betydning for kommunens utvikling. Mål og strategier for satsingsområdene vil kreve oppfølging i flere sektorer. Kommuneplanens mål forutsettes å kunne gjenfinnes

som mål i øvrige kommunale planer. De arealmessige forutsetningene for å realisere mål og strategier i dette kapitlet, tas opp i kapittel 5.

4-1 Femåringene i Havnealleen barnehage besøker TABO hver mandag Foto: Havnealleen barnehage

4.1. LIVSKVALITET OG VELFERD

En viktig utfordring i kommuneplan 2015-2026 blir å opprettholde de gode levekårene kommunen har som grunnlag for den enkeltes livskvalitet, samtidig som det tas grep om forhold som vi ønsker å forbedre.

Viktige grunnlag for trivsel er bolig-standard og at det finnes forretninger, skoler, kulturbygg, arbeidsplasser, leke-områder, møteplasser og friluftsplasser i tilknytning til boområder. Likevel er det med basis i eget hjem, egen familie og eget sosialt nettverk at den vesentligste delen av den enkeltes velferd, tilhørighet og opplevelse av fellesskap skapes.

Helse skapes i den enkeltes liv, på den enkeltes arbeidsplass, skole, barnehage, fritidsarena og nærmiljø. Kommunene har gjennom folkehelseloven fått et forsterket ansvar for å opprettholde, bedre og fremme befolkningens

helse. I dette ligger nødvendigheten av å styrke verdier som gir det enkelte individ og grupper muligheter for ansvar, delaktighet, solidaritet, mestring og kontroll over eget liv og situasjon (NOU 1998:18).

Regionalplan for folkehelse i Rogaland 2013-2017 synliggjør at folkehelsearbeid er samfunnsutvikling, og at en helsefremmende politikk på alle samfunnsområder vil være en lønnsom investering for fortsatt vekst og bærekraftig utvikling i Rogaland.

Et sentralt budskap i samhandlings-reformen er at folkehelsearbeidet i kommunene skal styrkes. Helsetjenesten er bare en av flere bidragsyttere i dette arbeidet. Det er kommunen som sådan og ikke en bestemt sektor som har ansvar for å fremme befolkningens helse.

Kommunenes frie inntekter er siden 2010 styrket til dette formålet. Med riktig prioritering av midler kan kommunene legge til rette for et målrettet, samordnet og systematisk folkehelsearbeid for å løse lokale folkehelseutfordringer. Et viktig premiss for å få til dette blir å styrke samhandlingen mellom ulike nivåer og tjenester.

4.1.1 Levekår

Levekårsundersøkelsen gjennomført i 2013 bekreftet at Sola kommune er en god kommune å bo i. Formålet med undersøkelsen var å gi et bilde av levekårene i kommunen, og avdekke eventuelle forskjeller i levekår mellom ulike områder. Undersøkelsen skal legges til grunn i kommunal planlegging og gjentas hvert 4. år.

Oppsummering av levekårsundersøkelsen

- Alle sonene domineres av mennesker uten levekårsutfordringer.
- Kartleggingen viser et sammensatt bilde av fordeling av levekår i Sola.

- Levekårsfordelingen kan ikke knyttes til nord/sør-, øst/vestskiller, men viser en spredt fordeling av soner med en liten opphopning av flere levekårs-utfordringer enn andre.
- Kartleggingen sier ikke noe om hvordan det er å bo i de ulike områdene/sonene og viser derfor ikke hvor det er best å bo.
- Joa og Kolnes/Tjora kommer mest gunstig ut. Disse sonene har felles at de har en lav andel som mottar sosialhjelp og overgangsstønad, lav andel innvandrere og høy andel barn. De har også en forholdsvis lav andel unge voksne. Begge områder preges av store eneboliger.
- Snøde, Solakrossen og Tjelta kommer minst gunstig ut. Felles for Snøde og Solakrossen er at de har en høy andel blokkbebyggelse, og relativt høy andel personer som har ulike levekårs-utfordringer i form av å motta sosialhjelp og/eller barnevernstjenester. Innvandrerdelen i områdene er også relativt høy. Tjelta skiller seg noe ut fra resten av kommunen ved å ha forholdsvis lav score på medianinntekt, og andel med høy utdanning. Tjelta har som Solakrossen og Snøde en høy andel blokkbebyggelse.
- Tjelta har Solas laveste score på økonomisk ulikhet/laveste inntektsforskjeller. Grannes har den største økonomiske ulikheten, med Storevarden like bak.

Oppfølging av levekårsundersøkelsen

- Levekårsundersøkelse skal foretas hvert 4. år. Da vil man i større grad se i hvilken retning utviklingen går. Man kan likevel allerede vurdere ulike alternativer. Sola kommune
- kan følge opp levekårsundersøkelsen ved for eksempel:
- Ved kjøp, salg og bygging av kommunale boliger legges blant annet levekårs-kriterier til grunn.
- Vurdere om en liten del av totalrammen for skolebudsjettet bør bli fordelt etter levekårs-kriterier. Det betyr at skoler som ligger i områder med lav score, får tildelt litt mer ressurser.
- Levekårs-kriterier inngår i sjekklister for plansaker på planavdelingen.
- Ved utvikling av tjenestetilbud/etablering av nye tilbud legges levekårs-kriterier til grunn.

Offentlig tjenestetilbud

Hele befolkningen skal uavhengig av alder, kjønn, inntekt og ressurser, sikres tilgang på tjenester av god kvalitet gjennom tiltak som fremmer helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold. I tråd med nasjonale hovedprioriteringer skal det legges vekt på helsefremmende og forebyggende arbeid, habilitering og rehabilitering, økt brukerinnflytelse, gode behandlingsforløp og forpliktende samarbeidsavtaler mellom den kommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten. Mange har behov for flere tilbud fra ulike offentlige instanser. Sola kommune vil legge tilrette for et individuelt tilpasset, helhetlig tjenestetilbud innenfor de til enhver tid gjeldende rammer.

4.1 2 Fremtidens omsorgsutfordringer

De offentlige omsorgstjenestene har vært i kontinuerlig vekst i flere tiår. Befolknings sammensetningen i Sola vil endre seg i løpet av de nærmeste årene. Sola går mot den sterkeste befolkningsveksten i nyere historie. Alle grupper vokser sterkt, men særlig gruppen eldre vokser raskt. Andelen eldre mellom 80 og 89 år vokser med hele 80 prosent i løpet av perioden frem mot 2030.

Fremskrivninger gjort i regjeringens Omsorgsplan 2020 peker på følgende utfordringer:

- Fordi antall eldre over 75 år og spesielt de eldste over 80 år vil stige de neste tiårene, vil antagelig personer med demens i Norge kunne dobles til om lag 140 000 innen en periode på 25-30 år.
- Nedgangen i andel personer i yrkesaktiv alder i forhold til andel eldre, vil trolig bli en utfordring både for personellsituasjonen i helse- og omsorgssektoren og for øvrig verdiskapning og velferdsutvikling.
- Det vil i nær framtid også bli flere eldre med innvandrerbakgrunn i Norge. Veksten ventes å komme i områdene rundt de store byene. Den endrede sammensetningen av brukernes kulturelle og religiøse bakgrunn vil få betydning for utformingen av tjenestene, og stille større krav til individuell tilrettelegging.

En viktig utfordring for kommuneplan-perioden 2015-2026 blir derfor å tilpasse kommunale tjenester til befolkningsvekst og endret befolkningssammensetning, herunder flere eldre og flerkulturelle. En viktig strategi blir å forsøke å forebygge vekst i etterspørselen etter kommunens tjenester. Dette vil kommunen gjøre på følgende måter:

a. Prioritere forebyggende arbeid

Forekomsten av de ikke-smittsomme sykdommene, hjertelidelser, diabetes, kreft og lungesykdommer, øker. Disse, sammen med psykiske lidelser, er de nye folkehelse sykdommene. Hjerter- og karsykdommene er knyttet til de største sosiale forskjellene og tidlig død. Levealderen har økt mest i grupper med lang utdanning og høy inntekt.

Norge har forpliktet seg til å følge opp WHO's mål om 25 prosent global reduksjon i for tidlig død av ikke-smittsomme sykdommer, avgrenset til hjerter- og karsykdommer, kreft, kroniske luftveissykdommer og diabetes, innen 2025. Målet er at det skal settes inn tiltak før sykdom inntreffer, eller så tidlig som mulig i forløpet, gjennom tidlig innsats og forebyggende arbeid.

Sola kommune vil i kommuneplanperioden utvikle tjenesten i retning av mer integrerte og tverrfaglige tjenester, styrke arbeidet med livsstilsendring, forebygge rusproblemer og psykiske lidelser og støtte/bidra til det forebyggende arbeidet i alle sektorer og tjenesteområder. Ved å prioritere forebygging kan veksten i behovet for kommunale tjenester trolig avdempes, og tilgjengelige ressurser settes inn der det trengs mest.

b. Mobilisere samfunnets samlede omsorgsressurser, herunder øke frivillig innsats og deltakelse

I et helhetlig helseperspektiv fremheves deltakelse og medvirkning som helsefremmende aktiviteter. Frivillig sektors betydning som en folkehelse-ressurs understrekes, herunder betydningen av å øke deltakelse i frivillige aktiviteter. Mulighet for medvirkning og medbestemmelse skaper engasjement og et levende lokaldemokrati, og kan på sikt føre til utjevning av sosiale helseforskjeller.

I møte med morgendagens omsorgsutfordringer blir det nødvendig å mobilisere samfunnets

samlede omsorgsressurser, og se nærmere på oppgavefordelingen mellom ulike omsorgsaktører. Kommunen ønsker å legge til rette for den enkeltes medansvar i lokalmiljøet og for fellesskapet. Vi vil arbeide aktivt for å utløse ressurser hos brukerne selv, deres familier/pårørende og sosiale nettverk, i nærmiljøet og lokalsamfunnet, i ideelle virksomheter og næringslivet.

Det ligger gode muligheter i å engasjere flere i frivillig omsorgsarbeid, men det er krevende og krever systematisk oppfølging med rekruttering, organisering, koordinering, opplæring, motivasjon og veiledning. Sola kommune ønsker å sette av fagpersonell og/eller samarbeide med ideelle/frivillige organisasjoner om dette i kommuneplanperioden.

c. Faglig omstilling

Parallelt med at de fysiske rammene for omsorg endres, er også innholdet i omsorgen i ferd med å endres. Det er derfor behov for et faglig omstillingsarbeid som både foredrer omsorgstjenestens pleiefaglige arbeid og tar i bruk bredere tverrfaglig kompetanse på rehabilitering og sosialt nettverksarbeid.

Den faglige omstillingen er først og fremst knyttet til sterkere vektlegging av rehabilitering, tidlig innsats, aktivisering, nettverksarbeid, miljøbehandling, veiledning av pårørende og frivillige, og til innføring av velferdsteknologi. Brukernes egne mål og premisser for god livskvalitet danner rammene for metodedreiningen. Resultatet kan bli tjenestemottakere som i større grad klarer seg selv i dagliglivet og blir mindre avhengige av hjelp. Utbygging av dagaktivitetstilbudet er en viktig brikke i dette arbeidet.

d. Styrke det flerkulturelle arbeidet

Enkelte innvandrergupper benytter seg i liten grad av tilbud om fysisk aktivitet og andre folkehelse tiltak. De involverer seg for eksempel i mindre grad i idrettslag og benytter i mindre grad kommersielle treningstilbud. Dette gjelder særlig kvinner. Kulturforskjeller, boforhold og språkproblemer er faktorer som ofte gjør det vanskelig for innvandrere og flyktninger å få et godt liv. Kommunen skal arbeide aktivt med integrering gjennom opplæring, arbeidstiltak, botilbud, tilbud

innen ungdoms- og idrettsarbeid, og tiltak spesielt rettet mot å bedre de generelle livsvilkårene.

4.1.3 Øvrig helse- og omsorgstilbud

Etablere flere sykehjemsplasser

Til tross for satsing på tiltak for å forebygge vekst i etterspørselen etter kommunale helse- og omsorgstjenester, forventes det likevel av behovet for heldøgns omsorg blant eldre øker, i og med at antall personer over 80 år trolig vil dobles i planperioden. Hvor mange av disse som vil trenge en sykehjemsplass, vil være avhengig av flere faktorer. Det viktigste vil være hvordan kommunen lykkes med å legge til rette for at mange kan bo hjemme med bl.a. velferdsteknologi og hjelp til å mestre hverdagen, og hvorvidt det legges til rette for andre boligløsninger i kommunal eller privat regi.

Den seneste behovsanalysen som er foretatt i Sola indikerer at det er behov for 21 prosent dekning av sykehjemsplasser i pst av eldre 80 år og over. I 2026 antar man derfor at ca. 240 personer over 80 år vil ha behov for en sykehjemsplass. Når man trekker fra dagens plasser, de nye plassene på TABO og de planlagte plassene i Sola sentrum står vi igjen med ett behov på ca. 64 plasser i kommuneplanperioden. Dette dekker imidlertid bare behovet frem til 2026 og da er eldrebølgen bare i startfasen.

Flere funksjoner bør samles under samme tak. Det skaper både mer liv i bygget og arealene kan drives mer effektivt. Sykehjemsdriften vil ha nytte av nærhet til tilbud som beboerne ofte har bruk for. NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg og Medl. St. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg fremhever betydningen av å integrere institusjonene i nærmiljøet på en slik måte at fellesarealene kan brukes av alle og at en trekker liv og aktiviteter inn i senteret.

Det kan tilrettelegges på en slik måte at kontakt mellom generasjoner blir naturlig. Funksjoner man med fordel kan samle under samme tak kan være følgende: Boenheter, fellesfunksjoner mellom sykehjem og boenheter, storkjøkken, base for

hjemmetjenester, dagsenter, legesenter, tannlegesenter, eldresenter.

Det anbefales å lokalisere det nye syke-hjemmet til Jåsund/Myklebustområdet. I de nye utbyggingsområdene må nevnte funksjoner/infrastruktur på plass, og det vil derfor være hensiktsmessig å se dem i sammenheng med sykehjemsdrift.

Etablere alternative boformer for eldre

Det er svært liten etterspørsel etter boliger blant eldre. De aller fleste eldre ønsker å bli boende i eget hjem lengst mulig, eller bytter bolig til en mindre leilighet som passer funksjonsnivået. De som tradisjonelt sett har hatt behov for hjelp av kommunen til bolig har vært minstepensjonister, gjerne kvinner. Disse blir det også færre og færre av. Det er derfor få vanskeligstilte blant den eldre befolkningen i Sola. Dette kan endre seg i kommuneplanperioden, men vil kunne håndteres gjennom den øvrige opp-trappingen av kommunale boliger for vanskeligstilte.

I flere kommuner er det etablert et samlokalisert boligtilbud mellom eget hjem og sykehjem, ofte kalt omsorg + eller serviceboliger. Botilbudene inneholder fellesareal og tilbud om matservering, døgnbemannet resepsjon med husvert m.m. Ved behov for helsehjelp gis det ordinære hjemmetjenester på lik linje med andre som bor i eget hjem. Konseptet er flere steder etablert i samarbeid med private aktører. Det er grunn til å tro at det er behov for et tilsvarende botilbud som dette i Sola. God tilgjengelighet av slike boliger vil kunne dempe behovet for plasser med heldøgnsomsorg noe. Men hovedmålet er at flere eldre gjennom dette skal kunne opprettholde mest mulig av sin normale egenomsorgsevne/aktivitet i et trygt miljø.

Ved å legge et slikt bygg i nærheten av et sykehjem, vil en trolig kunne høste positive synergieffekter av sambruk av arealer og tjenester. Det vil trolig være aktuelt å legge til rette for denne typen boliger for eldre, flere steder i kommunen. Sentral plassering og god tilgjengelighet er en forutsetning.

Antall demente personer øker i takt med økende levealder. Blant annet Nederland har prøvd ut og har gode erfaringer med alternative boformer for

demente – demenslandsbyer. Disse små byene bestående av boliger, butikk, frisør, personalbase m.m. ivaretar beboernes behov for trygghet ved at det er gjerder rundt, samtidig behovet for å ”vandre” ved at de går fritt innenfor disse områdene. I tillegg har det blitt lagt til rette for utstrakt samarbeid med frivillige. Tilrettelegging for god kontakt mellom generasjoner er også viktig. I kommuneplanperioden bør det tas et interkommunalt initiativ for å se på mulighetene for å etablere trygge boformer for demente.

Etablere helsesenter

Befolkningsøkningen i Sola tilsier at det i årene fremover bør opprettes nye legehjemler og herunder vurderes hvor disse skal plasseres og på hvilken måte. For å sikre reell valgmulighet for pasientene er det i kommunene vanlig å ønske at fastlegene har ca. 7 prosent ledige plasser. Med dette som utgangspunkt, og hvor en tar høyde for befolkningsframskrivningen fra SSB, vil det i løpet av kommuneplanperioden være behov for ca. 12-15 nye hjemler.

Det har vært arbeidet i retning av at legene samles i gruppepraksis/legesentre. Det er særlig ved opprettelse av nye hjemler i etablerte gruppepraksiser at en er i en posisjon til å få dette til. Det er imidlertid kostbart å etablere ny praksis, særlig i vårt område, spesielt hvis man både skal opparbeide pasientliste og ha store utgifter til leie av lokaler.

Det er i de nye utbyggingsområdene på Jåsund/Tananger og Skadberg/Sola sentrum befolkningsveksten er/vil være størst, og det bør derfor settes av områder der helsesenter i disse to områdene. Hvert legesenter/helsesenter bør kunne romme 7-10 fastlegepraksiser.

Samhandlingsreformens intensjoner og oppgaver medfører økt behov for arealkrevende aktiviteter i primærhelsetjenesten, og det er viktig at kommunen legger til rette for dette arealmessig alt nå. Samlokaliserte tjenester vil være en stor fordel, både for brukerne av tjenestene, fagutvikling og muligheten til samhandling og helhetstenkning.

Det bør derfor tas sikte på å samle flere tjenester under samme tak for eksempel lege, helsestasjon, psykolog, fysio-/ ergoterapitjenester, frisklivstjenester m.m. Dette bør også ses i sammenheng med nytt sykehjem og muligheten for

å etablere et stort helsehus for fremtiden i Tananger/Jåsund/Myklebustområdet.

4.1.4 Boliger for vanskeligstilte

Med vanskeligstilte menes her personer med psykiske lidelser, rusmiddelavhengige, personer med funksjonshemming og/eller psykisk utviklingshemming, og andre økonomisk vanskeligstilte.

Det er grunn til å tro at det fortsatt vil være et jevnt tilsig av personer som trenger kommunal bolig i Sola i kommuneplanperioden. I Boligsosial handlingsplan (2013-2016) er det lagt en plan for innhenting av det etterslepet på behov for boliger som har vært. I kommende kommuneplanperiode vil det være nødvendig med en ytterligere opptrapping, både for å komme befolkningsveksten i møte og for å komme på et høyere nivå når det gjelder kommunale boliger pr. innbygger.

I kommuneplanperioden bør derfor Sola kommune erverve 20 kommunale boliger hvert år, til sammen 200 boliger. Disse boligene kan erverves ved at Sola kommune kommer tidlig inn i prosessen når private utbyggere bygger ut områder, både for å sikre seg ulike boliger, men også for å kunne påvirke standarden.

Beboere i kommunale leiligheter vil i perioden fortsatt ha svært ulike behov for oppfølging. Tett individuell oppfølging er likevel en stadig mer nødvendig metode å bruke for å oppnå resultater. Det anbefales at 40 prosent av de kommunale leilighetene erverves med tanke på mulighet for å ha personalbase i eller i tilknytning til leiligheten, mens 60 prosent tenkes som rene utleieleiligheter.

Disse boligene bør spres best mulig i kommunen, og være av ulik størrelse. Hovedmengden bør være små 2-romsboliger på 40-50 kvadratmeter, noen færre 3 og 4-romsleiligheter. Av disse vil det være behov for 2 samlokaliserte boliger med base og fellesareal (max 7 enheter i hver bolig) i perioden i kommunal eller privat regi med tanke på personer med psykisk utviklingshemming.

Det jobbes med ulike måter/modeller å etablere botiltak for mennesker med psykisk utviklingshemming på. Å sette av kommunale tomter til dette formålet synes å være en

innfallsvinkel å jobbe videre med. Driften kan være i kommunal eller privat regi.

Behovet for enkeltmannstiltak øker i Sola. Flere brukere er i en tilstand med svært utagerende og utfordrende atferd, for eksempel innen rus/psykiatri. De har behov for omfattende tjenester og behov for å bo alene, både av hensyn til dem selv og andre. Samtidig er det svært ressurskrevende for kommunen å ivareta personalets behov og krav på trygghet for hvert enkelt tiltak. Det bør derfor settes av et område for varige boliger for mennesker med store utfordringer. Dette bør være et samlokalisert område med 3-5 enheter, personalbase, minus fellesareal, men med egne, skjermede, innganger. Dette bør plasseres et stykke unna barnehager /skoler/tettbebygde strøk.

Videre bør det planlegges tre nye områder for kommunal tjenesteyting for bosteds-løse med tanke på midlertidig innkvartering. Disse områdene bør fortrinnsvis plasseres på Jåsund, og på Grannes eller Joa/Røyneberg.

Kommunen har en stor utfordring når det gjelder innsatte i fengsler som blir over-ført til kommunen. Det bør legges til rette for et interkommunalt samarbeid for å gi disse et tilbud om et rusfritt liv.

4.1.5 Prosess for å styrke helhetlig tenkning omkring gode oppvekstvilkår

Sola kommune har hatt en sterk befolkningsvekst de siste årene. Det er de yngste og de eldste aldersgruppene som vokser mest. De fleste barn har gode oppvekstvilkår. Samtidig er noen barn mer utsatte og sårbare. Ofte henger dette sammen med at det er utfordringer i familien. Kommunen skal: "Sikre et oppvekstmiljø som gir barn og unge trygghet mot fysiske og psykiske skade-virkninger, og som har de fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som til enhver tid er i samsvar med eksisterende kunnskap om barn og unges helse" (Nasjonale mål for barn og unges oppvekstmiljø). Fore-byggende og helsefremmende arbeid med fokus på barn og unges oppvekstmiljø blir et viktig satsingsområde for Sola kommune i kommuneplanperioden.

Det er knyttet en utfordring til det å klare å tenke helhetlig omkring gode oppvekstvilkår på tvers av sektorer og tjenester. Sola kommune ønsker å styrke samhandlingen på tvers, med utgangspunkt i barn og unges oppvekstvilkår. Formålet vil være å styrke den helhetlige satsingen på barn og unge, fra generelle befolknings-rettede tiltak via gruppetiltak til tiltak rettet mot enkeltpersoner. Tidlig intervensjon gir best resultater. Fore-byggende og helsefremmende arbeid skal stå i fokus. Det tverrsektorielle samarbeidet vil styrkes og tjenestene oppleves mer "sømløse". Utsatt behov for kommunale tjenester vil kunne være en positiv effekt av en slik prosess.

4.1.6 Identitet - medansvar for lokalmiljøet og fellesskapet

Identitet blir skapt av en rekke forhold knyttet til kvaliteten på stedet, den fysiske utformingen av boligområder, arkitektur og kulturminner, natur og kulturliv, aktivitet og næringsliv. Identitet skaper tilhørighet og utløser engasjement og deltaking i lokalsamfunnet. For at identitet og nærhet til lokalmiljøet skal utvikles, må både de sosiale og de fysiske forutsetningene være til stede. Livet på

stedet og mellom husene må folk skape selv – de ytre rammene kan kommunen legge til rette for.

I et folkehelseperspektiv er identitet et ledd i at innbyggerne kan oppleve fellesskap og trygghet. De sosiale og kulturelle møtestedene kan også være de kulturminner og fornminner som finnes i kommunen. Historien er en identitetsskapende faktor, et felles grunnlag for utviklingen.

Menneskene i kommunen gjør denne sammensatt og mangfoldig. Dette setter krav til den enkelte, gjennom ansvar og bevissthet for egne handlinger i forhold til de mennesker og det fysiske miljø de er en del av. Dette innebærer både rettigheter og plikter. Rettigheter gjør at alle innbyggere har krav på offentlige tjenester som kommunen kan tilby ut i fra sine rammevilkår. Pliktene innebærer forventning om at innbyggerne tar ansvar for å gjøre sitt nær- og lokalmiljø til et trygt, livskraftig og godt sted å bo. Kommunen, lag og organisasjoner, eldre, voksne, ungdom og barn må gå sammen om å utvikle trygge, gode nærmiljø basert på et bærekraftig grunnlag.

I Sola ønsker vi en samfunnsutvikling hvor alle tar sin del av ansvaret for å leve og handle på en måte som ivaretar en bærekraftig utvikling. Dette er en kontinuerlig prosess, - og for å få det til må det samarbeides i god dugnadsånd.

4.2. BARN OG UNGES OPPVEKSTVILKÅR

4-2 Havneallen barnehage Foto: Havnealleen barnehage

4.2.1 God fysisk og psykisk helse

God fysisk og psykisk helse er et viktig grunnlag for at barn og unge skal få utvikle seg og ta i bruk sine evner og muligheter. Kommunen vil fremme god fysisk og psykisk helse gjennom å stimulere til helsefremmende aktiviteter, og gjennom å formidle folkehelsekunnskap til både barn og foresatte.

4.2.2 Tidlig innsats

Barn og unge med hjelpebehov skal identifiseres og gis hjelp på et tidlig stadium. Tiltak har best effekt når de

settes inn tidlig. Det er viktig å hindre at problemer får utvikle seg og føre til ekstra belastninger og tilleggsvansker for det enkelte barn og familie. Kommunen skal gi tilbud om helhetlige og koordinerte hjelpetiltak til rett tid.

4.2.3 Samspill med foresatte

Trygge hjem og stabile familieforhold er en bærebjelke i arbeidet med å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge i Sola kommune. God kontakt og reelt sam-arbeid mellom foresatte og de kommunale tjenestene for barn og unge, er viktig for å realisere målsettingene ovenfor. Kommunen vil arbeide målrettet for å styrke den tverrfaglige og tverretatlige samhandlingen.

4.2.4 Barn og unges medvirkning

Det er en statlig målsetting at barn og unge får økt innflytelse i saker som angår dem og deres hverdagsliv. Deres kunnskap og ressurser er viktige bidrag i utformingen av en god oppvekst for alle. Sola kommune vil legge til rette for at barn og unge får reell innflytelse ved å stimulere til demokratiske prosesser på alle forvaltningsnivå.

4.2.5 Kompetanse

Barn og unges nærmiljø er den viktigste rammen for godt samvær, utviklende aktiviteter, læring og tilhørighet i et større fellesskap. God tilgang på voksne med nødvendig kunnskap og høy faglig og sosial kompetanse er en viktig faktor for å kunne skape åpne og inkluderende møteplasser. Sola kommune vil legge til rette for at ansatte har tilgang til relevant etter- og videreutdanning for å kunne møte stadig nye utfordringer og krav.

Sola kommune har gode forutsetninger for å utvikle fritids- og læringstilbud som vekker barns og unges nysgjerrighet og interesse. I arbeidet med å sikre gode oppvekstvilkår er det viktig å satse på gode vilkår for lag og organisasjoner, samtidig som kommunen skal bidra til at barn og unge har gode muligheter for aktivitet i sine nærmiljøer.

4.2.6 Inkludering

Sola kommune vil legge til rette for at alle barn og unge skal være del av et inkluderende barnehage-, skole- og fritidstilbud. Uavhengig av funksjonsnivå, kjønn, alder, seksuell legning, sosial, kulturell eller språklig bakgrunn skal alle barn og unge ha like gode muligheter til å utvikle seg, lære og være deltakere i meningsfulle fritidsaktiviteter. Barnehagene og skolene skal arbeide systematisk med å fremme et mangfold av læringsfellesskap ved å variere bruk av lærestoff, arbeidsmåter, læremidler, samt fleksibel organisering og intensitet i opplæringen. Kommunen vil jobbe målbevisst med å inkludere alle grupper i det ordinære kultur- og fritidstilbudet.

4.2.7 Kulturelt mangfold

Barn og unge i Sola er individer med hvert sitt kulturelle utgangspunkt formet av hjemmet, nærmiljøet, oppvekstvilkår, etnisk bakgrunn, kjønn og religion. Oppvekst-arenaene i Sola kommune skal være preget av anerkjennelse og aksept for at ulikheter er en styrke som gir oss mulighet til å utfylle hverandre. Hvert barn og hver ungdom skal få rom til å utvikle egne evner og ferdigheter, og til å anerkjenne og respektere hverandres særegenhet. De gode oppvekstarenaene skal formes av faglig dyktige ansatte med høy relasjonskompetanse som er bevisste sin egen rolle som forbilde. De skal se hvert enkelt individ og dets potensial, og de skal jobbe systematisk med å videreutvikle organisasjonens verdigrunnlag og holdninger.

4.2.8 Lag og organisasjoner

4.3. KULTUR OG FRITID

4-3 Plakat fra Sola bibliotek Foto: Arnt N Mehus/Sola kommune

4.3.1 Kulturen i samfunnet

Kulturloven⁴ slår fast at kommunene skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre virkemidler for å legge til rette for kulturvirksomhet.

Innbyggernes forventninger til opplevelser, fasiliteter, utforming og deltagelse i de kommunale kulturtjenestene er økende. Storbyregionen er tett og kompakt og med små avstander til et omfattende kulturtilbud. Sola kommune vil bidra til et godt regionalt samarbeid for å ivareta og videreutvikle et variert og spennende kulturtilbud i

regionen, men også legge til rette for lokal aktivitet og engasjement.

Kommunale kulturinstitusjoner, som kulturhuset, biblioteket, kulturskolen og fritidsklubbene, er viktige arenaer for å ivareta og utvikle nye kulturtilbud for, og sammen med, kommunens egne lag, organisasjoner og innbyggere. I Sola kommunes kulturarbeid vil barn og unge og personer med nedsatt fysisk og psykisk funksjonsevne være prioriterte målgrupper.

Kommunedelplanen for kultur er under revisjon, ny plan for perioden 2014-2024 er under arbeid.

⁴ Lov om offentlege styremakters ansvar for kulturverksemd

4.3.2 Lokaler og anlegg til kulturaktivitet

Kommunen forventer en særlig vekst blant unge familier i kommuneplanperioden. Det er en viktig utfordring å legge til rette for kulturelle og sosiale møteplasser. Kommunen har mange flotte anlegg, og særlig er idrett og friluftsanlegg godt ivaretatt sett ut fra dagens behov.

Utviklingen av Sømmevågen /Sola Sjø området er en av de mest spennende mulighetene for kulturell utvikling Sola har hatt. Her ligger alt til rette for et unikt opplevelsessenter med fokus på vår eldre og nære historie, i tillegg til områdets mange muligheter for tur og rekreasjon.

Med befolkningsvekst vil det være behov for nye lokaler og anlegg på flere områder. Kulturskolen har behov for større arealer og lokaler tilrettelagt for sine aktiviteter både i Sola sentrum og i Tananger. Kulturskolens søkermasse øker for hvert år, og undervisningstilbudet er i endring. Flere og bedre egnede lokaler er nødvendig for at kulturskolen skal opprettholde og videreutvikle sitt tilbud. Det er også viktig å kunne tilby lokaler for voksnes naturlig engasjement i sitt nærmiljø, for eksempel grendehus eller sambruk med skolene.

Flere eldre bygg gir rom til frivillige lag og kulturaktiviteter, eksempelvis Speiderhuset ved Stangeland skole, Tananger Kulturstasjon, Nilsenhuset i Tananger og Tananger bussgarasje. Disse bygningene skal fases ut og det bør legges til rette for nye lokaler for de lag og organisasjoner som benytter disse i dag.

4.3.3 Kulturhuset

Kulturhuset er kommunens kulturelle kraftsenter, med en tydelig lokal barne- og familieprofil, men har også en viktig rolle i formidling av profesjonelle konserter og forestillinger. Kulturhuset inneholder bibliotek, kulturskole, fritidsklubb for ungdom og fritidsklubb for funksjonshemmede, i tillegg til kafé og en storstue for scenisk aktivitet.

Kulturskolen er en viktig arena for barn og unges livsglede og utfoldelse. Den ivaretar en pedagogisk oppgave som talentutvikler, og gir en plattform og start på en grunn-utdanning for fremtidige kunstnere. Kulturskolen er en sentral aktør ved konserter og ulike arrangement og har bredde i sin undervisning både individuelt og i gruppe. Det

registreres behov for undervisningstilbud innen flere kulturuttrykk – også bildende kunst.

Biblioteket utøver litteratur- og kulturformidling, læring og informasjons-formidling. Særlig prioritet har tiltak som fremmer leseglede og leseferdighet, spesielt blant barn og unge (skoleelever og studenter). Økende digitalisering av informasjonskilder gjør at biblioteket må sikre brukerne tilgang på kunnskaps- og kulturkilder via nett og andre medier.

4.3.4 Frivillige organisasjoner

De frivillige organisasjonene har mange viktige funksjoner, blant annet for kulturlivet, demokratiet og som "sosialt lim". De opererer på mange arenaer og representerer store menneskelige ressurser. Et mangfold av frivillige organisasjoner er sentralt for å skape et godt lokalsamfunn.

Flere av de tradisjonelle lagene sliter med å få tak i nok voksne tillitsvalgte. Lag og foreninger må sikres gode møteplasser og forutsigbare tilskuddsordninger. Kulturpolitikk må medvirke til nyskaping i tilbudene.

4.3.5 Fritidsklubber og fritidssentra for ungdom

De kommunale fritidsklubbene for ungdom er en del av det forebyggende ungdomsarbeidet, og benytter og utvikler kulturlivet som læringsarena. Fritids-klubbene arbeider for å gi rom og forståelse for de unges egne kulturuttrykk og kulturelle verdier. Ungdoms egne initiativ og ideer skal ivaretas via ungdomsmedvirkning som et viktig satsningsområde.

4.3.6 Idrett og friluftsliv

Kommunen har en sentral rolle som planlegger av gode nærmiljøer og anlegg som kan gjøre det lettere for alle å velge en aktiv livsstil. Turvegprosjektet langs Hafrsfjord vil gi nye muligheter til aktivt friluftsliv. Turvegene vil bli tilrettelagt for alle. Tilskuddsordninger til frivillige aktører og informasjonsformidling om de muligheter som finnes er andre virkemidler. Kommunedelplan

for idrett og friluftsliv er under revisjon, ny plan for perioden 2014 – 2024 er under arbeid.

4.3.7 Kulturminnevern

Sola kommune har en unik historie, og er rikt på kulturminner som viser denne. Som en kommune i sterkt vekst, med press på utbygging og nyetablering er det ekstra viktig å ta vare på kulturminnene. Kommunens kulturminnevernplan skal innarbeides i ny kommunedelplan for kultur (2014-2024), sammen med plan for kultur og kvalitet i lokalmiljø.

4-4 Sola ruinkirke

Foto: Arnt N Mehus/Sola kommune

Kulturminnene reflekterer kommunens kulturelle identitet og arbeidet med å få videreformidlet både vår nære og eldre historie vil ha prioritet.

Jærmuseet og stiftelsen Kystkultursamlingen i Tananger, sammen med Historielaget, står for den daglige formidlingsaktivitet. Det er et mål at kulturvirksomhetene, i samarbeid med skoler og barnehager, finner kreative og nyskapende pedagogiske formidlings-modeller for barn og unge knyttet til kulturminnene. En av kommunens roller i dette er å tilrettelegge for tilgjengelighet til kulturminnene. I denne planperioden skal det sikres bedre adkomst til Rege-haugene og økt parkeringskapasitet ved Sola Ruinkyrkje.

Det er behov for å stimulere til rehabilitering av Sefrak A5-bygg i privat eie. Oppdatering av Sefrak-listen er igangsatt og bør prioriteres i denne planperioden.

Gamle naustgrunner er vist i kommuneplankartet som hensynssone for bevaring kystmiljø. Oppdatering av Askeladden-basen bør prioriteres i denne planperioden.

Museumsdriften i Sømmevågen skal videreutvikles i samarbeid med Jærmuseet. Samlokaliseringen av Krigshistorisk og Flyhistorisk museum skal fullføres i området.

Kommunen har også en oppgave i å ivareta og registrere kommunes mange krigsminner. Et register over bygninger og forsvarsverk er under utarbeidelse. Dette vil gi et godt utgangspunkt for prioritering av bygninger som skal sikres.

⁵ Sefrak: Registrering av bygg oppført før år 1900, der A-bygg er de mest verneverdige.

Som en viktig del av kommunes kystkulturlandskap ligger det en mengde naust og naustmiljøer langs kommunens lange kystlinje, ikke minst på Rott. Disse naustene og naustmiljøene er spesielle i byggestil og har en særegenhet som bør bevares. Ikke alle naustene og naustmiljøene ble i sin tid registrert i SEFRAK registreringen, selv om mange av byggene er av en alder som skulle tilsi at det skulle vært gjort. Det må prioriteres å utarbeide

en komplett oversikt over kommunens naust og naustmiljø i neste planperiode. Gamle naustgrunner er vist i kommune-plankartet som hensynssone for bevaring kystmiljø.

Kommunens mange fornminner er registrert i kommuneplankartet med R og fornminnefelt. Dette er automatisk fredete kulturminner fra oldtid og middelalder fra før 1537. Fornminnene er boplasser, arbeids- og verkstedsplasser, gravminner, vegfar, forsvarsverk, åkerspor, tingsteder, kultplasser, bautasteiner og steinsetninger.

4.4. ORGANISASJON

4-5 Sola kommune satser på miljøvennlig transport Foto: Arnt N Mehus/Sola kommune

4.4.1 Verdier

Ansatte og folkevalgte i Sola kommune skal forvalte ressurser, tradisjoner, og kvaliteter i tråd med verdiene våre, og har sammen et ansvar for fortid, nåtid, fremtid, med sikte på å legge til rette for at Sola alltid skal være et godt sted å leve, bo og arbeide.

Verdiene uttrykker hvordan kommunen skal arbeide mot visjonen. Følgende seks verdier skal kjennetegne kommunens organisasjon og er grunnleggende for all ledelse og samhandling:

- Troverdighet
- Tillit
- Lojalitet
- Respekt
- Omsorg
- Medinnflytelse

4.4.2 Service og kvalitet

Sola kommune er en service- og kvalitetsbevisst organisasjon hvor de ansatte er vår viktigste ressurs. Vi ønsker til enhver tid å være i forkant av innbyggernes behov for å kunne tilby tjenester som er nødvendige og ønskelige. Det stiller høye krav til de ansatte, og vi må derfor satse på både rekruttering og kontinuerlig kompetanseutvikling hos medarbeiderne. Sola kommune skal være en utfordrende arbeidsplass med ansvarsbevisste, beslutningsdyktige og kompetente medarbeidere.

Ansatte skal være kompetente i jobben. De forventes å etterleve våre verdier både internt i organisasjonen og overfor innbyggerne. Det betyr at ansatte skal inneha troverdighet, inngi og utvise tillit, utvise lojalitet, vise respekt og omsorg, samt utøve medinnflytelse på egen arbeidsplass. Gjennom faglig kompetente medarbeidere og etterlevelse av nevnte verdier skal kvaliteten på service og tjenester ivaretas. Dette vil bidra til å bygge og ivareta kommunens omdømme. Vi ønsker at ansatte skal være stolte av å jobbe i Sola kommune.

Sola kommune skal være en åpen og serviceinnstilt organisasjon hvor informasjonen er lett tilgjengelig for innbyggerne. Brukerne av kommunens tjenester skal være i fokus, bli lyttet til og ha påvirkningsmuligheter. Kvalitet på tjenester og service, oppmerksomhet og god kommunikasjon vil være effektive virkemidler i å bygge et godt omdømme og for å rekruttere dyktige medarbeidere. Servicetorget og kommunens nettsider (www.sola.kommune.no) skal være nyttige og oppdaterte informasjonskanaler for innbyggerne i Sola.

I arbeidet med likestilling, inkludering og mangfold vil vi videreutvikle en arbeidskultur som er preget av respekt for forskjellighet og bevissthet rundt

egen og andres kultur. Etisk refleksjon på arbeidsplassene er eksempel på redskap i arbeidet framover. Tjenestetilbudet vårt skal også gjenspeile våre holdninger. I tråd med visjonen "Ansvar for hverandre" skal hver enkelt ansatt bidra til forbedring av både egne og andres jobbprestasjoner.

4.4.3 Arbeidsgiverpolitisk plan

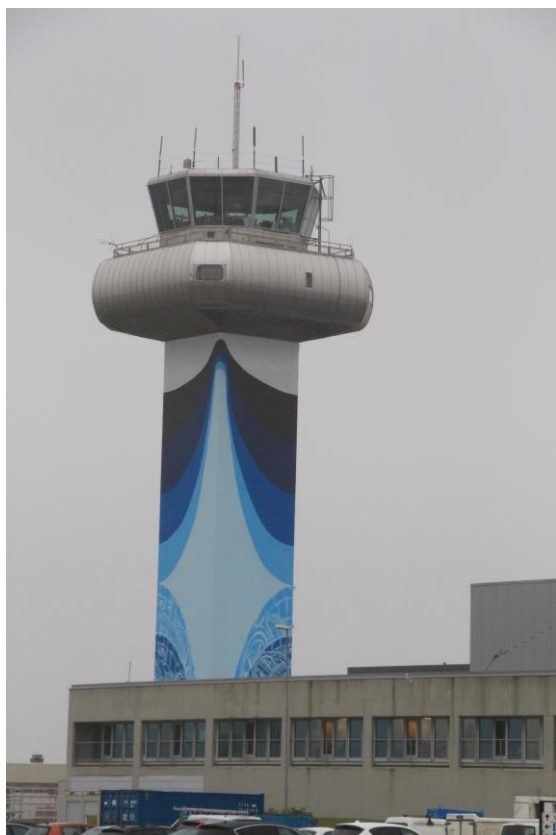
Det er utarbeidet arbeidsgiverpolitisk plan for perioden 2013- 2016 til hjelp for systematisk forbedringsarbeid i kommunen. Sola kommune ønsker å være "en lærende organisasjon" som tar opp i seg endringer i samfunn og behov hos tjenestemottakerne. Satsningsområder framover er ledelse og læring.

Kontinuerlig forbedring skal prege vår kultur og da må både ledere og medarbeider bidra. Vi ønsker å møte samfunnets behov ved å fokusere på forenkling, forbedring og innovasjon.

Sola kommune ønsker å være en attraktiv lærlingbedrift. Vi vil utvide tilbudet til flere fagområder, som kontor, park og aktivitet. Vi vil utvide antall lærlinger og satse på ansatte som ønsker å ta et fagbrev. På den måten vil vi bygge en mer robust organisasjon som kan møte framtidens behov for tjenester. Lærlinger kan også være utgangspunkt for rekruttering og godt omdømme.

4.5. NÆRINGSUTVIKLING

4-6 Kontrolltårnet, Stavanger Lufthavn, Sola
Foto: Arnt N Mehus/Sola kommune

Kommunen legger rammebetingelser for næringsutvikling gjennom å synliggjøre, tilrettelegge, og videreutvikle de positive egenskaper som finnes innenfor kommune og regionen. Næringsutvikling har vært et satsingsområde i kommuneplanene fra 1998. Intensjon om å skape et attraktivt og velfungerende lokalsamfunn som grunnlag for næringslivets eget nærings- og utviklingsarbeid har vært lagt til grunn.

Risavika omfatter betydelige havne- og energirelaterte næringsområder, og er å anse som et næringsområde av internasjonal, nasjonal og regional betydning. Det er utarbeidet en egen kommunedelplan for området. Denne er innarbeidet i kommuneplanen 2015-2026.

Utenom Risavika er det flyplassen med lufthavnrelaterte næringsområder og Forus-området som har en størrelse og et næringsmiljø som gjør at de er av internasjonal, nasjonal og regional karakter.

Det er sentralt for kommunen og regionen at det finnes tilstrekkelig differensiert tilbud når det gjelder næringsarealer. Det er derfor en oppgave for kommunen å tilrettelegge for arealer som kan gi muligheter for etablering og reetablering på tvers av kommunegrensene, og som kan danne grunnlag for gode næringsklynger.

Kommunene blir stadig viktigere i utformingen av rammebetingelsene for landbruksnæringen. Gjennom areal-politikken forvalter kommunen den viktigste forutsetningen for å drive landbruk; tilgangen på arealer til matproduksjon. Det er utarbeidet Landbruksplan for Sola kommune, og denne er innarbeidet i kommuneplan 2015-2026. Regionalplan for Jæren 2013-2040 legger viktige retningslinjer for landbruket regionalt.

4.5.1 Regionalt samarbeid

De fire kommunene, Stavanger, Randaberg, Sola, Sandnes, utgjør et samlet arbeids- og boligmarked. Avstandene er små, pendlerfrekvensen stor og utfordringene som møter næringslivet er sammenfallende på tvers av kommunegrensene.

Sola kommune har i flere år samarbeidet med nabokommunene om nærings-politikken. I 2007 ble Greater Stavanger⁶ etablert som utviklingsaktør, med partnerskapsavtale med pt. 15 kommuner i regionen. I partnerskapsavtalen forplikter kommunene seg til å "forankre egen næringsutviklingsstrategi og plan-dokumenter i det felles strategi-dokumentet for Stavanger-regionen, som er utarbeidet og godkjent av den enkelte kommune."

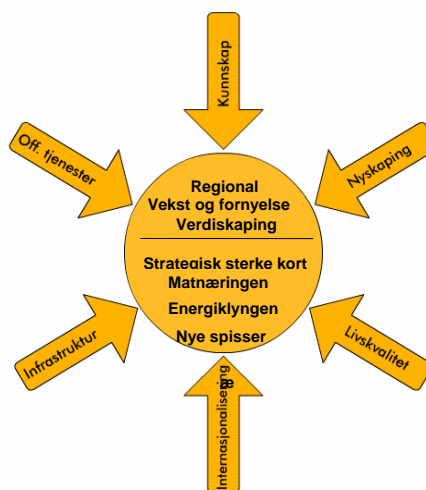
Kommunene og fylkeskommunen har i samarbeid med Greater Stavanger utarbeidet en plan for strategisk næringsutvikling i Stavanger-regionen. Strategisk Næringsplan samler Finnøy, Forsand, Gjesdal, Hjelmeland, Klepp, Kvitsøy, Randaberg, Rennesøy, Sandnes, Sirdal, Sola, Stavanger, Strand, Suldal og Time, samt Rogaland fylkeskommune. Formålet med strategisk næringsplan er å etablere en regionalt forankret næringspolitisk plattform og sikre maksimal styrke i arbeidet med konkrete

⁶ I 2007: Stavanger Regionen Næringsutvikling.

satsinger og samarbeidsprosjekter for å oppnå visjon og mål. Planen gir bedrifter, næringslivsorganisasjoner, forsknings- og utdanningsinstitusjoner klare signaler om hvilke retningsvalg næringspolitikken i Stavanger-regionen må ta.

Strategisk næringsplan

Det skal satses på seks drivkrefter eller satsningsområder som hver for seg og i samvirke kan gi regionen muligheter for økonomisk verdiskaping, jf figur.

Planen fokuserer på menneskeskapte konkurransefortrinn i samvirke med råvarebaserte fortrinn.

Visjon:
Stavanger-regionen skal fremstå som åpen, energisk og nyskapende

Hovedmål:
Stavanger-regionen skal innen 2020 være storbyregionen med størst konkurransekraft og verdiskapingsevne i landet.

Verdiskapingsevne og konkurransekraft skal styrkes gjennom samarbeid mellom bedrifter, tilretteleggere, kunnskaps- og teknologiprodusenter. For å oppnå dette er det valgt følgende visjon og hovedmål:

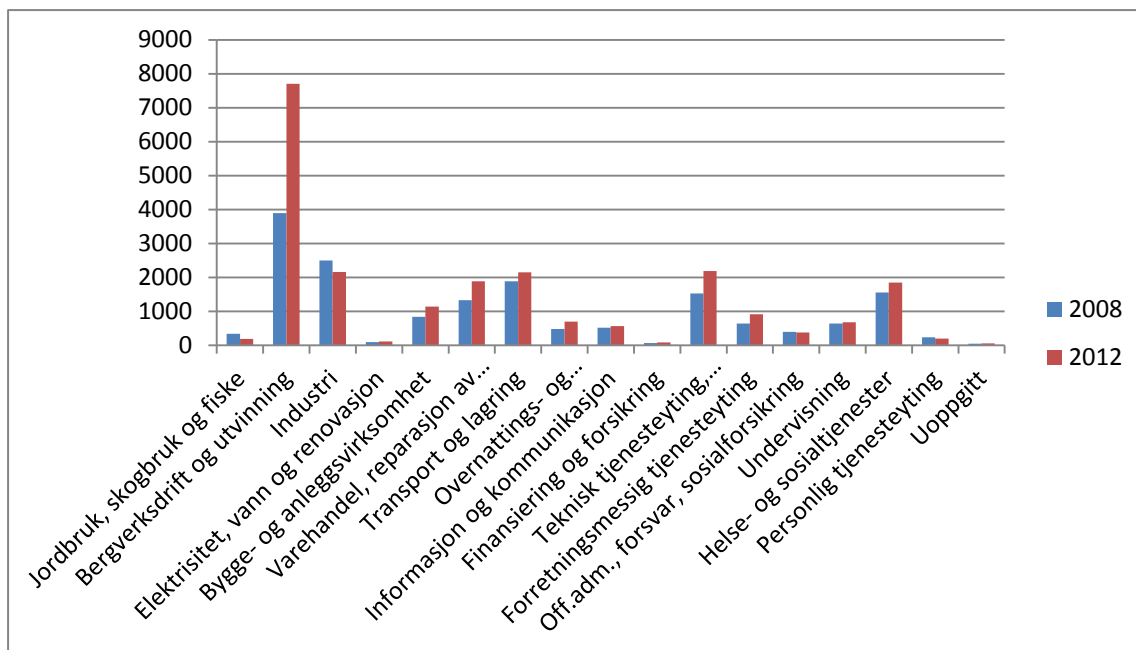
Næringslivet i regionen er sterkt og internasjonalt orientert. Næringsstrukturen er sårbar, med stor avhengighet av petroleumsnæringen. Den strategiske næringsplanen har utredet muligheten for etablering av nye næringsklynger. Stavanger har en spesiell rolle i videre arbeid og et spesielt ansvar som vertskommune for kunnskapsmiljøer, og for nye satsings-områder som kultur og reiseliv, finans og medisin. Det er et mål å beholde de godt etablerte næringsmiljøene. Samtidig skal regionens oljeposisjon utvikles til en energiposisjon. Regionens sterke tradisjon for nyskaping er et godt utgangspunkt.

4.5.2 Arbeidstakere i Sola

Per 31.12.2012 hadde nesten 23.000⁷ personer sitt arbeidssted i Sola kommune. Det er flest arbeidstakere innenfor bransjen utvinning av råolje og naturgass. Det er også innfor disse bransjene de største arbeidsplassene finnes.

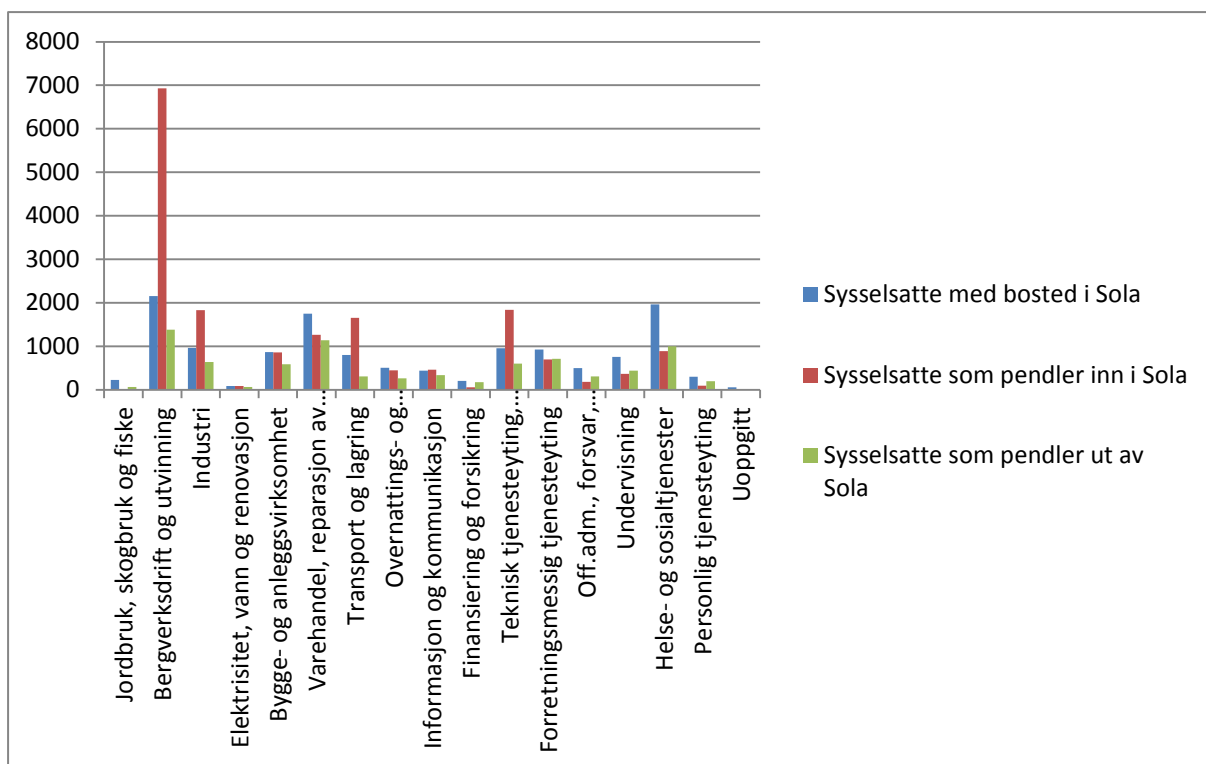
Figur 4-7 Sysselsatte i Sola kommune etter næring, 4. kvartal 2012 Kilde: SSB

⁷ Alle tall i dette kapitlet er fra SSB, med mindre annet er oppgitt.

Dette preger også bildet av hvor de som pendler

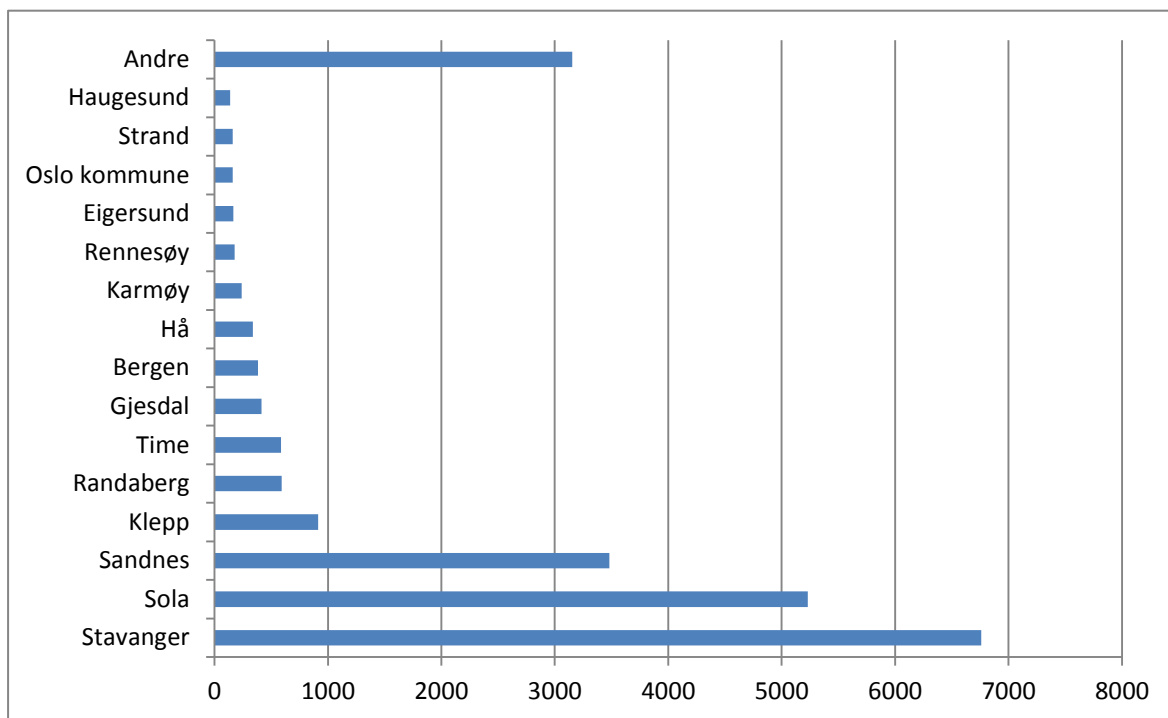
inn og ut av kommunen jobber:

Figur 4-8 Inn- og utpendling av Sola kommune, sysselsatte pr 4. kvartal 2012 Kilde: SSB

På samme tidspunkt var det 13.445 arbeidstakere som bodde i Sola kommune. Av disse er det 5 232 personer som både bor og arbeider i kommunen. Innpendlere til Sola bor i stor grad i Stavanger, Sandnes

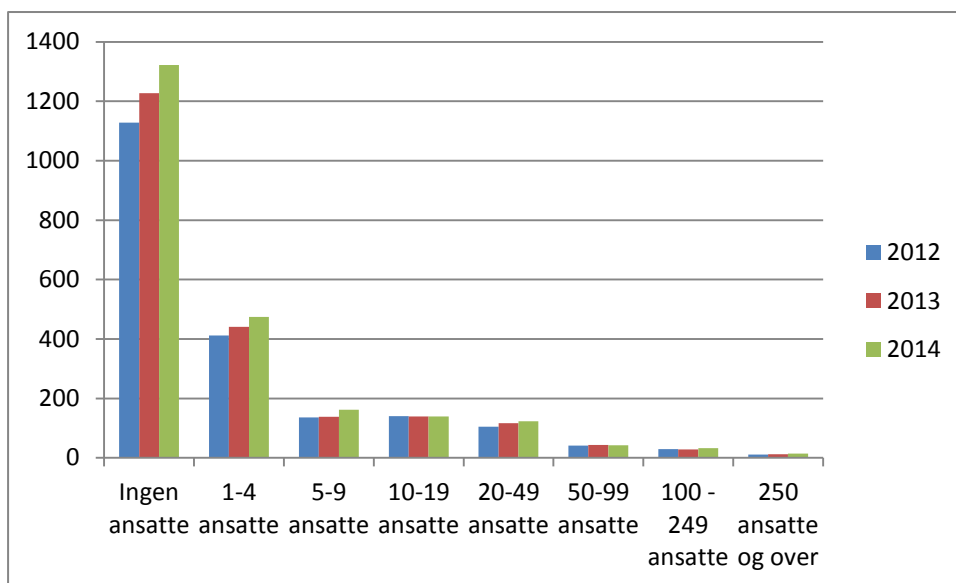
og Jær-kommunene, men en del reiser også lenger, fra Bergen og Oslo, jf figuren under. Kategorien "Andre" er innpendlere fra kommuner med mindre enn 100 personer sysselsatt i Sola. Innpendlere fra andre land er ikke tatt med her.

Figur 4-9 Sysselsatte i Sola, fra kommuner med mer enn 100 sysselsatte i Sola, pr 4. kvartal 2012
Kilde: SSB

Det var 2 309 registrerte virksomheter i kommunen pr 1. kv. 2014. De fleste finnes innenfor varehandel, faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting og eiendom. Jordbruksrelatert næring og helse- og omsorgstjenester kommer på

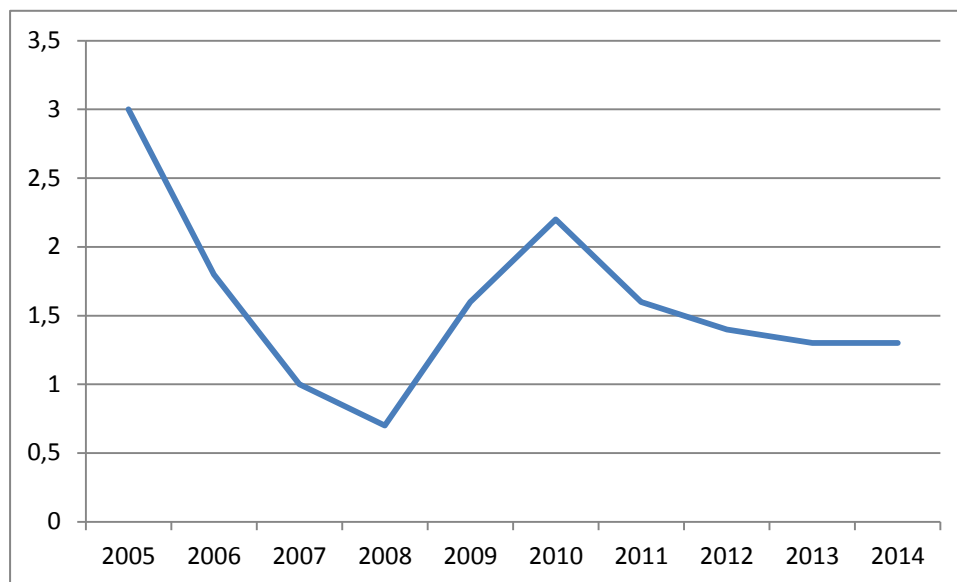
henholdsvis 4. og 5. plass. Av virksomhetene er det 1 322 som ikke har ansatte. Mange av disse er tilknyttet personlig eide foretak, hovedsakelig enkeltpersonforetak, der innehaver ikke defineres som ansatt.

Økonomien i Sola er konjunkturavhengig, og tett knyttet til olje- og gasssektoren. Nye oljefunn i Nordsjøen gir grunn til at den økonomiske veksten vil vedvare, noe som vil vise blant annet i form av lav arbeidsledighet. Per april 2014 var

arbeidsledigheten for personer mellom 30-74 år 1,3 prosent (registrerte arbeidsledige –SSB), mens tilsvarende tall for aldersgruppen 15-29 år var 1,4. Arbeidsinnvandring er en viktig forutsetning for fortsatt økonomisk vekst i Stavangerregionen.

Figur 4-10 Arbeidsledige, prosent pr april hvert år Kilde: SSB

4.5.3 Rammebetingelser

Næringslivets rammebetingelser må være preget av langsiktighet og forutsigbarhet som grunnlag for at bedriftene selv kan skape sine konkurransefortrinn.

Et konkurransedyktig næringsliv er avhengig av løpende tilgang på og mulighet for utvikling av kompetanse. Når den lokale næringsstrukturen på sikt endres, vil det være en kritisk suksessfaktor for regionens videre utvikling at befolkningen, bedriftene og institusjonene sitter igjen med en kompetanseressurs, som kan tilbys på et stadig åpnere verdensmarked.

Sola kommunes eiendommer skal være en effektiv innsatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen, også knyttet til næringsutviklingen.

Forvaltningen av kommunens eiendommer skal være kostnadseffektiv, og realverdien av kommunens eiendommer skal ivaretas. Utfordringen ligger i å forvalte, omstrukturere og bruke eiendomsmassen slik at den best mulig tjener innbyggernes og næringslivets interesser.

Sola kommune skal være attraktiv og synlig for aktører som ønsker å etablere næringsvirksomhet. Dette gjelder nyetableringer og lokalisering av allerede eksisterende virksomheter - i eller utenfor Sola - som har behov for å flytte eller utvide.

4.5.4 Næring og miljø

Det er grunnleggende med en miljøbevisst næringsutvikling i kommunen for å få til en bærekraftig utvikling. Utvikling av næringsarealer skal baseres på brede vurderinger av konsekvenser med særlig vekt på hensyn til natur- og kulturmiljøer, avgrensning mot bomiljøer, miljøvennlig og trygg transport, klare grenser og god koordinering av utbyggingsarealer, landbruksområder og friluftsområder.

Etterspørsel etter næringsareal skal kanaliseres til tilrettelagte områder, slik at langsiktige ulemper skal bli minst mulig for bomiljøer, landbruket, naturen og friluftslivet. Kommunikasjons- og transportnettene skal være en viktig forutsetning for lokalisering av næringsvirksomhet. Dette for å

utnytte kollektivtransporten bedre og derved redusere veksten i den totale energibruken.

4.5.5 Næring og kultur

Trivsel for arbeidstakerne er et av flere parametre som vektlegges når næringslivet beslutter sin lokalisering. Kommunal planlegging må derfor ivareta dette, ved at kommunen fremstår med godt utbygd tjenestenivå, og gode muligheter for rekreasjon i idrettsanlegg, kulturanlegg og natur- og friluftsområder.

Utviklingen viser at arbeidskraft som det er stor konkurranse om, i stor grad er mobil og søker til regioner som har et rikt og mangfoldig kulturliv. Det samlede kulturtilbudet har betydning for befolkningen, og dermed for etablering av virksomheter og rekruttering av arbeidskraft og kompetanse.

Regionen er tett og kompakt og med små avstander til sentrale tjenestetilbud og kulturtilbud. Gjennom de siste tiårene har regionen utviklet et attraktivt kulturtilbud, en viktig konkurransefaktor når næringslivet skal velge etablering og tiltrekke seg arbeidskraft.

4.5.6 Transportløsninger

Langsiktighet og utvikling i det lokale næringslivet sikres best gjennom å legge til rette for at lønnsomheten i den lokale næringsvirksomheten kan være god. En viktig forutsetning for å drive næring er effektiv transport av varer og personer til og fra virksomhetene. Kommunen skal medvirke til infrastruktur som legger til rette for en miljøvennlig, rask og økonomisk transport av varer og personer, herunder trafikk over havn.

Sola kommune er vertskommune for Stavanger Lufthavn, Sola, og skal arbeide for at forholdene legges til rette for en hensiktsmessig utvikling av lufthavnen. Herunder også å bidra til en effektiv transport av varer og personer til og fra flyplassen. Sola kommune har sluttet seg til prinsippene ved etablering av høyverdig kollektivtransport som knytter flyplassen sammen med eksisterende jernbanetrase mellom Stavanger og Sandnes.

Høyverdig kollektivtrase skal sikres i den kommunale arealplanleggingen.

Gode transportløsninger skal være utgangspunktet når store utbygginger lokaliseres og planlegges. Dette forutsetter et regionalt samarbeid i arealforvaltningen i tråd med Regionalplan for Jæren. Sentralt står miljøvennlige kollektive transport-tilbud, og gang-/sykkelmulighet mellom bolig og arbeidsplass. Ved regulering av områder skal det vektlegges at interne veisystemer og avkjørsler til hovedvegnett sikrer flyt og sikkerhet i trafikken.

4.5.7 Landbruket

Rammevilkårene for landbruket i Sola skal være forutsigbare og stimulere til langsiktighet og lønnsomhet i næringen.

Regionalplan for Jæren forutsetter at det i kommuneplanen trekkes opp langsiktige grenser mot landbruket. Disse grensene er innarbeidet i kommuneplanen og skal sette klare grenser mellom landbruksområder og utbyggingsområder. Dette skal sikre en livskraftig landbruksnæring og sammenhengende landbruksarealer.

De naturgitte forutsetningene for matproduksjon i Sola er blant de beste i landet. Hele jordbruksarealet vårt ligger i beste klimasone, og 80 - 85 % av jordbruksarealet er egnet til produksjon av korn eller grønnsaker. Jordbruksarealet i Sola er dermed en viktig ressurs for matproduksjon, også i nasjonal sammenheng. Matsikkerhet er et viktig ledd i den nasjonale sikkerheten.

Kommunene blir stadig viktigere i utformingen av rammebetingelsene for landbruksnæringen. Gjennom areal-politikken forvalter kommunen den viktigste forutsetningen for å drive landbruk; tilgangen på arealer til matproduksjon. Regionalplan for Jæren 2013-2040 legger viktige retningslinjer for landbruket regionalt.

4.5.8 Universitetsområdet på Ullandhaug

Stavanger er regionsenter i Rogaland, og er vertskap for flere regionale funksjoner som Universitetet i Stavanger (UIS), Stavanger Universitetssykehus (SUS), m.fl. Universitetsområdet er delt mellom Sola og Stavanger kommuner, og eiendommene er fordelt på både offentlige og private eiere. Stavanger og Sola kommune har en særlig rolle som planmyndigheter. Det pågår arbeid med en områdeplan for universitetsområdet, i samarbeid med kommunene, Universitetsfondet, UIS, Statsbygg og andre store grunneiere og utviklingsaktører i området. Grannes i Sola vurderes som mulig Campus-område (studentboliger). Stavanger Universitets-sykehus er inne i prosess hvor det vurderes andre lokaliseringer, for eksempel Grannes i Sola.

4.5.9 Energi / klima / miljø

Sola kommune skal ha en bærekraftig utvikling, noe som innebærer at den nålevende befolkningen får dekket sine behov uten å redusere mulighetene for at de fremtidige generasjoner skal få dekket sine. Naturen og naturressursene er grunnlaget for den enkelte og samfunnets eksistens. Naturen må forvaltes på en måte som gjør at Sola er et levedyktig lokalsamfunn for fremtidige generasjoner.

Kommunen har flere roller som direkte og indirekte berører energi- og klima-spørsmål. Kommunen er lokal plan-myndighet, en stor tjenesteprodusent, byggeier og innkjøper. Innenfor alle disse områdene kan kommunen tilrettelegge for mer effektiv energibruk, redusere klimagassutslipp og tilpasning til endrede klima-forhold.

I februar 2010 vedtok fylkestinget Regionalplan for energi og klima i Rogaland, og denne planen legger føringer for Sola kommunes arbeid med energi og klimaspørsmål.

Sola kommune har utarbeidet en egen kommunedelplan for energi- og klima som skal være et styringsdokument for kommunen og en pådriver i energi- og klimaspørsmål. Kommunen skal bidra til at nasjonale, regionale og lokale mål innen fornybar energi, energiomlegging, klimagassutslipp og klimatilpasning nås. En slik plan berører i praksis flere områder: Areal- og transportplanlegging, eksisterende og nye bygningsmasser, landbruk, industri, lokal energiproduksjon, forbruk og holdningsskapende arbeid.

I kommuneplanperioden skal utbygging planlegges med sikte på lavt energibehov og en økt bruk av alternative, mer miljøvennlige og fornybare energikilder, for eksempel vannbåren varme og passivhus. Kommunen skal bidra med en forholdsvis andel av utslippsreduksjon for å overholde målsetningene i Kyoto-protokollen og gjennom langsiktig og målrettet satsing bidra aktivt til at det nasjonale målet om klimanøytralitet i 2030 oppnås.

Jordsmonn kan forringes gjennom forurensning fra husholdninger og næringsliv. Matjord må tas vare på og ikke utsettes for forurensningsfare. Bruk av giftige kjemikalier på landbruks- og friarealer bør reduseres. Sola kommune har gode løsninger for avløp, avløpsrensing og vannforsyning i tilknytning til den faste bosettingen og næringslivet. Oppgradering av avløps- og vann- forsyningsnett er prioritert. Kommunen har gjennom interkommunalt samarbeid et godt system for å håndtere avfall.

Sola kommune har, sammen med de andre kommunene på Jæren, vedtatt felles forskrift for mindre avløpsanlegg i spredt bebyggelse som trådte i kraft 1. januar 2010. Hovedplan vann og avløp 2009 – 2028 ble vedtatt i april 2009, og legger en overordnet strategi for hvordan Sola kommune ønsker å utvikle sin satsing på bygging av offentlige system for vann og avløp.

5. AREALUTVIKLING

5-1 Skadberg Foto: Arnt N. Mehus/Sola kommune

5.1. HOVEDTREKK OG PRINSIPPER

Kommuneplanens arealdel skal samordne behov for utbygging i forhold til vern, og være grunnlag for mer detaljerte planer. Arealutviklingen bygger på visjon, hovedmål, satsingsområder og overordnede strategier. Det er lagt hovedvekt på:

- At foreslått arealbruk er i samsvar med strategi for utvikling av Sola kommune
- Avklaringer som er gjort i tidligere kommuneplaner og som ønskes videreført
- Regionalplan for Jæren, spesielt:
  - Langsiktig grense for landbruk
  - Føringer for tettstedsutvikling
  - Hensyn til samordnet areal- og transportplanlegging med særlig vekt på tilrettelegging for kollektivbetjening og sykkel/gange
  - Hensyn til gjennomgående grøntstrukturer

- Hensyn til støy (flystøy, støy fra overordnet vegnett og lokalisering av støyende virksomhet i forhold til boligområder og andre etableringer som er følsomme for støy)
  - Utnyttelse av eksisterende og ny infrastruktur
- Det er utarbeidet reviderte plan-bestemmelser i eget dokument. Hensikten med bestemmelsene er å fastlegge nærmere forhold ved den planlagte arealdisponeringen, som det ikke er naturlig eller mulig å vise på plankartet. Bestemmelsene er gitt i medhold av plan- og bygningsloven. Bestemmelser til kommuneplanens arealdel og hoved-elementene på plankartet er rettslig bindende.

I forbindelse med revisjon av kommune-planen kom det inn mange innspill til endret arealbruk. Innspillene var dominert av ønske om omdisponering fra landbruks-, natur- og friluftsmål (LNF) til bygge-område for bolig. Andre innspill gjaldt omdisponering fra LNF-formål til næringsformål, deponi for masse-håndtering, offentlig og privat tjenesteyting, samferdselsanlegg, grøntstruktur og bruk av sjø med tilhørende strandsone.

Ved arealplanlegging og forvaltning skal Sola kommune ta hensyn til analyser som er gjort i forbindelse med forventet hav-nivåstigning. I Solavika er havnivået i 2050 forventet å være 25 cm høyere enn i dag, i 2100 er havnivået forventet å være 79 cm høyere. Ved 100 års stormflo er tallene henholdsvis 147 cm og 206 cm. Dette må det tas høyde for ved rullering av kommuneplanens arealdel, behandling av reguleringsplaner,

byggetillatelser og forvaltningsoppgaver av forskjellig karakter.

Hovedutbyggingsretninger er Sola sentrum/ Skadberg i retning Forus, Tananger sentrum, samt Jåsundhalvøya. Planen legger opp til en utbygging som er koblet til høy grad av kollektivtransport og sykkel/gange, dvs utbygging med høy boligtetthet i tilknytning til høyverdige kollektivtraseer. På nordre del av Tananger er Jåsund/ Myklebust under utbygging.

Sola kommune har i flere år brukt utbyggingsavtaler som et virkemiddel i forbindelse med gjennomføring av reguleringsplaner og det er utarbeidet en mal for utbyggingsavtaler som tilpasses overfor utbygger i hvert enkelt tilfelle. Utbyggingsavtalen inneholder i hovedsak krav knyttet til:

- Arealplanlegging, forpliktende fremdrift og ferdigstillelse samt tildelingsrett
- Ansvar for grunnverv, oppmåling og hjemmelsoverføring
- Omfang og standard for ekstern og intern infrastruktur som vei, vann, avløp, areal til lek og andre fellesareal, samt legge infrastruktur for bredbånd
- Gjennomføring av rekkefølgekrav
- Garantibestemmelser
- Ansvar ved mislighold av utbyggingsavtalen.

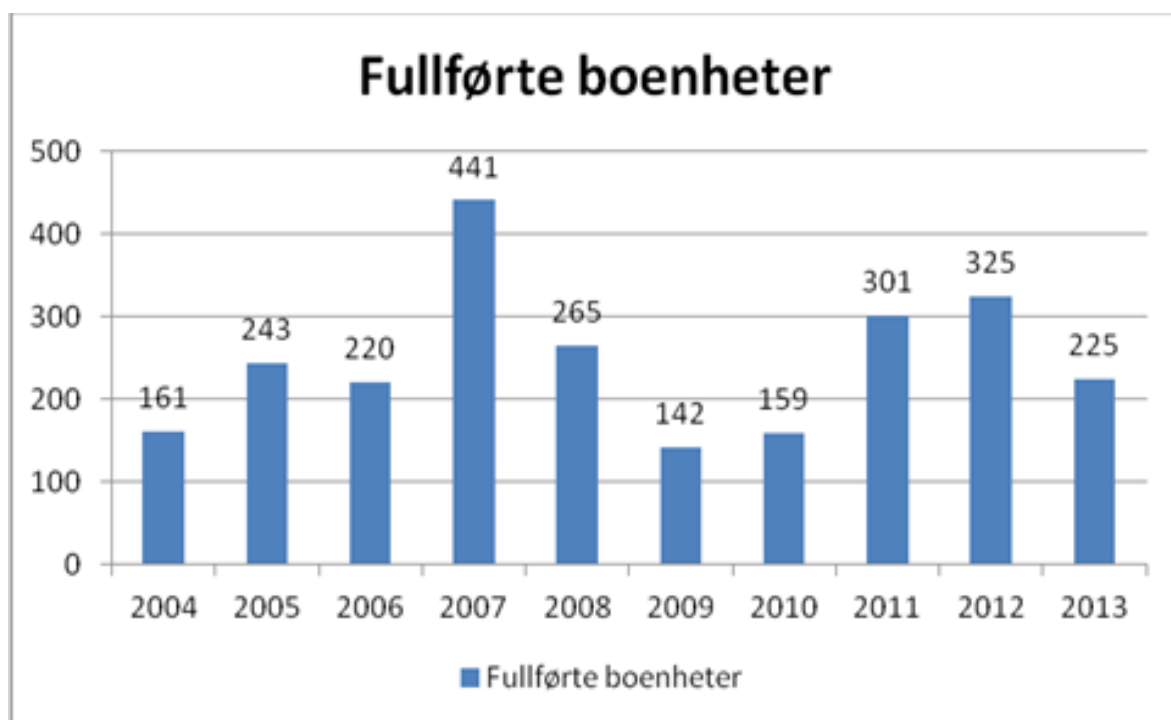

5.2. BOLIGUTVIKLING

I 2013 ble det fullført 225 nye boenheter. Det har fra årtusenskiftet vært en markert økning i boligbyggingen i kommunen, med

2007 som det året det særskilt viser godt igjen. Kommuneplanforutsetningen er ca. 250 boliger per år. Diagrammet under viser fullført nye boenheter de 10 siste årene.

Figur 5-2 Fullførte boenheter siste ti år i Sola. Kilde: Sola kommune

5.2.1 Boligbehov

Etterspørselen etter boliger påvirkes av mange faktorer, blant andre:

- Boligavgang
- Boligmassens størrelse og sammensetning
- Boligenes standard
- Boligenes attraktivitet (beliggenhet, kostnader mv)

- Befolningsmengden, sammensetning og utvikling
- Særskilte boligpreferanser mht boformer og husholdningenes økonomi
- Politiske prioriteringer og mål for samfunnsutviklingen
- Arbeidsmarkedet

Men usikre faktorer virker inn, som for eksempel befolkningssammensetning, familiesituasjon, forsørgeransvar og en viss boligavgang pr år på grunn av sanering/ omdisponering. Folks forventninger til hvor tett man vil bo og den makro-økonomiske situasjonen spiller også inn.

Sola kommune legger følgende faktorer til grunn for kommuneplanarbeidet:

- Vekstprosent: 2,2 prosent pr år, eller i snitt 624 nye innbyggere pr år
- Antall personer pr boenhet: 2,4
- Forventet innbyggertall i 2026: Ca 32 600

Med dette utgangspunktet er det anslått et behov for 260 boenheter pr år. Dette for å ta høyde for befolkningsvekst, men samtidig legge tilrette for et kostnads-effektivt volum på Jåsundhalvøya og Myklebust, og evt videre utbygging av Vestø, Skiftesvik og Stokkavik etter 2015. Myklebust, Jåsundhalvøya, Sola og Tananger sentrum og Skadberg vil være de største utbyggingsområdene denne perioden.

5.2.2 Boliger og boligmiljø

Ansvar i norsk boligpolitikk baserer seg på en tredeling:

- Staten skal stå for lovgivning og økonomiske virkemidler blant annet gjennom Husbanken.
- Kommunene har ansvaret for planleggingsarbeidet, for tomtepolitikken og for de vanskeligstilte i boligmarkedet.
- De private aktørene – boligbyggelag, entreprenører, utbyggere og enkeltpersoner har ansvaret for å planlegge, bygge, eie og forvalte boligene.

Med dette som utgangspunkt skal kommunen sørge for at:

- Det blir gode bomiljøer.
- Eksisterende og fremtidige boliger svarer til dagens og fremtidens behov.
- Det å bo godt og miljøvennlig blir mulig for alle.
- Boligene blir bygget og brukt på en måte som gir minst mulig miljøbelastning.

Helhetlig og bærekraftig lokalsamfunns-utvikling må ligge til grunn når det planlegges boliger. Det må planlegges ut fra en variert struktur med hensyn til alderssammensetting, familiestruktur og vanskeligstilte. Boområder og byggeskikk må ses i en helhet og utformes på en måte som skaper identitet og gir rom for kontakt og kommunikasjon mellom de som bor der. Universell utforming i vid

forstand må legges til grunn for at bo-områder og nærmiljø skal fungere for alle.

Lekeområder for barn og unge skal sikres og utvikles, gjennom blant annet satsing på bygging av nærmiljøanlegg. Dette gjelder særlig ved utbygging av nye boligområder, utvidelser eller fortetting av eksisterende områder.

Alle deler av kommunen bør ha tilgang på et tilfredsstillende, offentlig transport-tilbud, der også en funksjonell transport-tjeneste for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne er til stede. Regionalplan for Jæren har kollektiv-transport som en av bærebjelkene i arealutviklingen i regionen. Sola kommune skal følge opp dette i utviklingen av utbyggingsområder.

5.2.3 Felles boligstrategi i storbyområdet

I samsvar med prioritering i vedtatt planstrategi for 2012-2015 om storbyområdets utfordringer, har de fire samarbeidskommunene Sandnes, Sola, Stavanger og Randaberg utformet en første versjon av felles boligstrategi. Strategien ble lagt frem for Kommuneplan-utvalget 25.3.2014, sak 7/14.

Strategien tar utgangspunkt i St.meld. 17 (2012-2013) Byggje – bu – leve, som er den siste statlige boligpolitiske føringen som er gitt. Den fastsetter følgende tre hovedmål for boligpolitikken i landet:

1. Boliger for alle i gode bomiljø
2. Trygg etablering i eid og leid bolig
3. Boforhold som fremmer velferd og deltakelse

Felles boligstrategi legger disse tre målsettingene til grunn. Det er utformet følgende konkret mål for storbyområdet:

- I. Boliger for alle i gode bomiljø
  - a. Boligproduksjonen skal være tilstrekkelig
  - b. Minst 50 prosent av ny boligbygging skal skje ved fortetting og byomforming. Det skal være god arealutnyttelse

- c. Boligutbygging skal kjennetegnes av bærekraftige løsninger for energi, klima, naturmangfold og materialbruk
- 2. Trygg etablering i eid og leid bolig
  - a. Det skal være god tilgang til varierte, trygge utleie-boliger
- 3. Boforhold som fremmer velferd og deltakelse
  - a. Balansert befolknings-sammensetning
  - b. Kvalitetsprinsipper – gode boligområder og godt bomiljø

På bakgrunn av disse målene har felles boligpolitisk strategi identifisert over 60 virkemidler som kan benyttes. 15 av disse er prioritert for denne kommuneplan-perioden, og følges opp i kommuneplaner og boligpolitiske planer i de fire kommunene. En del av virkemidlene er allerede tatt i bruk.

5.2.4 Arealutnyttelse

Større tetthet og endrede boligtyper er etter hvert blitt fremtredende i bolig-strukturen i Sola. Hensynet til å ivareta barn og unges oppvekstmiljø, livskvalitet i forhold til rekreasjon, helse og sosiale forhold er sentrale hensyn i dette bildet.

Det vises til kommuneplanbestemmelsene for gjeldende tetthetsnormer, som er i samsvar med krav til tetthet i Regionalplan for Jæren.

5.2.5 Arealbehov

Kommuneplanens forutsetninger legger til grunn 2,2 % befolkningsvekst pr år, i snitt 624 nye innbyggere årlig. Noe av arealbehovet til boliger vil kunne dekkes gjennom fortetting. Dagens arealreserve tilsier at det ikke er nødvendig å planlegge for nye områder til boligformål i kommuneplanperioden, utover det som er vist i Regionalplan for Jæren. Kommune-planen har likevel gitt rom for noen mindre tilpasninger i sentrumsnære områder.

Det er lagt vekt på at enkeltområder ikke skal bygges ut for raskt, og at veksten må fordeles på flere områder i kommunen. Målet er å legge til

rette for en etableringstakt i alle boligområder som gir en jevn fordeling av aldersgruppene. Nødvendig infrastruktur må også være på plass. Dette, sammen med lang realiserings-tid for boligområder, tilsier at en viss arealreserve er fornuftig.

5.2.6 Utbyggingsområder - boliger

Grannes/ Røyneberg/ Skadberg/ Sola sentrum

Sentrumsnær boligbygging har etter hvert fått form av blokkbebyggelse som gir høy tetthet og mulighet for alternative bo-former til eneboliger og småhus-bebyggelse.

Det er planlagt for høyverdig kollektivtrase fra 2020. På lang sikt planlegges denne omformet til bybane. Dette er et sentralt utviklings-element for sentrumsområdene. Den høyverdige kollektivtraseen vil gå fra Forus, via Skadberg, gjennom Sola sentrum i Soltunvegen og passere på sørsiden av rådhusområdet. Videre viser kommune-plankartet to alternative traseer frem til Stavanger lufthavn Sola. Endelig trase blir vurdert i forbindelse med Kommune-delplan for Stavanger Lufthavn, Sola.

Skadbergområdet er et av kommunens to hovedutbyggingsområder. Med kommune-planens lange tidshorison er det viktig å avstemme potensielle utbyggingsarealer mot hensynet til utbyggingstakt, bomiljø, skolekapasitet, vegkapasitet osv i forhold til Jåsundhalvøya, slik at området ikke blir utbygd for raskt.

Jordbrukslandskapet på Joa representerer et frodig og variert kulturlandskap. Småskog reiser seg mellom steingardene og gjør det lunt og trivelig. I øst er høydedraget Røyneberg - Skadberg et svært viktig landskapsdrag med stort mangfold, og danner naturlig topografisk grense for dette området. Jordbruks-områdene på Joa, mellom høydedraget og Hafrsfjord, inngår i de regionale grøntdrag og særlig de nordlige delene av dette området er viktige som del av landskapet rundt Hafrsfjord.

En stor del av jordbruksområdene på Grannes grenser visuelt mot Hafrsfjord, og er viktig i forhold til landskapsopplevelsen. Det er vist turveg langs Hafrsfjord i dette området. I nord ligger

Grannesvågen, som er vernet av hensyn til fuglelivet. I regionalt perspektiv er dette et viktig landskapsområde.

NYE AREALDISONERINGER BOLIGBEBYGGELSE OG FRITIDSBEBYGGELSE

NR JF KART 11/3772- 14/87-	EIENDOM	NYTT AREAL KP 2015-2026	MERKNAD
46	Kolnes S 13/118, 124, 125	5	Fra LNF til bolig
49	Sømme 15/5 og 447	1	Fra LNF til bolig. Gml. bolig må fjernes (447)
99	Båtstad boligomr.	-60	Fra bolig til næring – rekkefølgebest.
105	Joa (34/5+del av bnr. 2 og 3) omr. 5	36	Fra LNF til bolig
105	Røyneberg (35/37) omr. 3	55	Fra LNF til bolig
126	Tjelta (28/9)	20	Fra LNF til bolig
132	Kirkesola (14/218,243)	3	Fra friområde til fritidsbebyggelse
134	Skadberg 31/15	33	Fra offentlig areal til bolig
14/87-4	Sande	7	Fra forretning til bolig/forretning
14/87-27	Ølberg	25	Fra LNF til bolig
Sum boligareal		125	

Tabell 1 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet.

Områdene sør for flyplassen (Søre delen av kommunen)

Med dette menes jordbruksområdene sør for flyplassen og Forusbeen. Hele området er først og fremst preget av jordbruksdrift. Langs Skas-Heigrekanalen er det for det meste dyrkede myrstreknings. Byberg, Helleland og Rege har større sandjord-områder. Ellers er den dyrkede jorden førsteklases fastmark.

I denne delen av kommunen skal jordbruket ha klar førsteprioritet, og det skal i minst mulig grad være nedbygging av dyrket og dyrkbar jord.

Det er to boligområder i denne delen av kommunen: Hålandsmarka og Tjelta. Boligbyggingen er preget av ene-boliger/småhus. Områdeplan for ny bebyggelse på Kvithei er under utarbeidelse.

Jåsund / Tananger / Tjora / Utsola / Kirkesola

Kommunedelplan for Jåsund-området ble vedtatt av kommunestyret 28.08.03 og ble innarbeidet første gang i kommuneplan for perioden 2002-2013. Det er ikke foretatt vesentlige endringer i arealdisponeringen for området i senere kommuneplan-revisjoner. Området viser utviklingsmuligheter basert på Regionalplan for Jæren, med høyverdig kollektivtrase som vesentlig bærebjelke. Områder på Jåsund

og Myklebust er under utbygging. Områdene Vestø, Skiftesvik og Stokkavik kan ikke startes på før Jåsund og Myklebust er 80 prosent utbygd.

Med de arealreserver som ble frigjort i forbindelse med kommunedelplan for Jåsund-området, er arealdisponeringen her lagt for lang fremtid (i prinsippet til 2040).

Haga/Risa-området er svært viktig hva angår landskapsopplevelsen mot Hafrsfjord, og innehar tildels særpregende kulturlandskapsverdier. De vernede områdene på Haga og i Hagavågen ligger i / inntil dette området. I kommunedelplan for Risavika med omliggende areal ble det vedtatt et boligområde på Haga og Risa. Det er knyttet rekkefølgekrav til utviklingen av disse områdene, jf bestemmelsene.

Risa-områdene omfattes av jordbruks-områdene mellom RV 509 og Hafrsfjord, avgrenset i nord mot Snødevegen, og i sør mot Nordre Hogstadvegen, forlenget med en tenkt linje rett øst til Hafrsfjord på sørsiden av Gjeringsberget. I dette LNF-området ligger to områder som i kommuneplanen er definert som områder med eksisterende konsentrert fritids-bebyggelse. Områdene Snøde og Hogstad Øst er opprettholdt som fritidsbebyggelse. Det vises til kommunedelplan for fritids-bebyggelse.

Hogstad / Sømme / Tjora / Utsola / Kirkesola ligger i hovedsak innenfor regional grøntstruktur og langsiktig grense mot jordbruket. Arealene nord for Sømme barnehage / Sola prestegårdsveg er viktige for landskapsrommet samt det vernede våtmarksområdet i Strandnesvågen. Dette området har karakter av sammenhengende jordbruk uten topografiske eller andre barrierer.

Arealet sør mellom Sola prestegårdsveg og RV 509 er god, dyrket jordbruksjord.

Forsvarets anlegg ved Sola sjø ligger helt sørøst i området. Området er belastet med flystøy, og i deler av områdene er det fornminner som er vanskelig forenlig med noen form for utbygging.

Områdene nord for Sola kirke er i det alt vesentlige et stort, sammenhengende jordbruksområde. I nord grenser jordbruksarealene opp mot havne- og industriområdet i Risavika.

Av hensyn til Sola ruinkirkes særlige verdi og beliggenhet i landskapet, må området på flaten rett foran / vest for kirken ikke bygges ut. Det ble i kommuneplan 2007 – 2018 lagt inn et areal til utvidelse av parkeringsplassen.

5.3. NÆRINGSUTVIKLING

5.3.1 Utbyggingsområder – næring

Kommunen ønsker å medvirke til at regionen har tilstrekkelige og differensiert næringsarealer. Kommuneplanen viderefører alle arealer til næring som er vedtatt i kommuneplan 2011-2022.

Ved planlegging av næringsarealer skal det innarbeides nødvendig grønnstruktur inne på næringsarealet, og det skal etableres isolasjonsbelter/grøntområder rundt næringsarealene. Dette vil gi en "mykere" overgang og avgrensning mot omkringliggende arealer.

5.3.2 Næringsområder

Risavika

Risavika omfatter betydelige havne-relaterte næringsområder, og er å anse som et næringsområde i nasjonal og regional sammenheng med hensyn til behov for havn, nærings- og industri-utvikling langt utover kommuneplan-perioden. Risavika er i Regionalplan for Jæren 2013 – 2040 definert som logistikk knutepunkt og et område med allsidig virksomhetsgrad. Det er utarbeidet egen kommunedelplan for Risavika, som

er lagt inn i kommuneplan 2015-2026. I Risavika er det totalt sett mer enn 13 000 arbeidsplasser (inkludert offshoreansatte).

Det pågår et større reguleringsarbeid for havneområdet nord i Risavika. Regulerings-plan 0408 Risavika Nord, Vestre del, var til første gangs behandling høsten 2013. Planen vil legge til rette for høyere utnyttelse av eksisterende næringsområder. Likeså skal det utarbeides en områdeplan for Risavika sørøst, som skal legge til rette for høyere tetthet og mer funksjonelt veinett i området.

Risavika Havn/ Stavanger Interkommunale Havn har kommet med forslag om transformasjon av Båtstad boligområde til næringsområde, samt endring av friområdet F3 og utfylling av havneområdet. Landbruksområdet Tjora Sør er foreslått omgjort til næring. Forslaget er lagt inn i kommuneplanens arealdel, med tilhørende rekkefølgebestemmelser.

Når det gjelder Båtstad boligområde kan man ikke blande bolig- og næringsbebyggelse. Dette vil innebære en arealkonflikt mellom industri og bolig, og det kan derfor ikke påregnes oppstart av reguleringsarbeid før det vesentlige av Båtstad boligområde er innløst. Dette området er vist med hensynssone – gjennomføringssone, og innebærer alle arealer som er omsøkt av Risavika Havn/Stavanger Interkommunale Havn.

Forus – felles plangrep for Forusområdet

Forus-området er ett av Norges viktigste næringsområder og står overfor store muligheter og utfordringer i årene som kommer. Området er i forandring og på tvers av kommunegrensene planlegges det allerede for omforming av de eldste delene av næringsområdet til blandet by-område. Omforming byr på store muligheter, men rammene for utvikling må balanseres mot helhetlige mål for storby-området, blant annet utviklingen av bysentrene og forholdet mellom boliger, arbeidsplasser og logistikkpunkt. Samtidig er den trafikale situasjonen en vesentlig utfordring, blant annet som følge av et svakt kollektivtilbud og utstrakt bilbruk.

Behovet for å definere et langsiktig utviklingsperspektiv for hele nærings-området er tydelig, men arealet er delt mellom kommunene

Sandnes, Sola og Stavanger. Kommunene har derfor et felles planleggingsansvar for et av Norges viktigste næringsområder. Kommunene har etablert Forus Næringspark, et av våre viktigste verktøy og premissleverandør for utvikling av området.

Mange ulike aktører har ønsker og krav til videre utvikling av Forusområdet. Utviklingen kan innebære omforming fra en lavt utnyttet næringspark, til en moderne kunnskaps- og næringspark med høy tetthet, urbane og tilgjengelige uterom og blanding av arbeidsplasser og boliger i deler av området.

Felles kommunedelplan for Forusområdet

I kommunale planstrategier for de fire kommunene er det pekt på at et felles planarbeid bør gjennomføres. Gjennom en felles interkommunal kommunedelplan for Forusområdet vil kommunene avklare felles målsetninger og bidra til å realisere mulighetene, håndtere utfordringene og sette rammer for den videre utviklingen av området. Planen bør blant annet:

- Legge til rette for at Forus kan videreutvikle og styrke sin rolle som nasjonalt viktig næringsområde.
- Avklare Forus fremtidige rolle og funksjoner i en regional kontekst.
- Vurdere utvikling av gode, blandete områder for bolig og næring langs kollektivtraseene på Forus.
- Avklare muligheter og omfang av boligbygging i randsonene til Forus.
- Harmonisere utviklingen av Forus med utbygging av overordnet transportinfrastruktur.

Sola sentrum og Tananger lokalsenter

Sola og Tananger sentrum er kommunens senterområder for innbyggerne. Regional-plan for Jæren definerer Sola sentrum som kommunesentrum med høy urbaniserings-grad. Dette innebærer god kollektiv-dekning med sentral lokalisering i sentrumsstrukturen, og gang- og sykkelavstand for mange innbyggere.

Sola sentrum skal fortsatt fylle funksjonen som det sentrale handelssentrum i kommunen. Regionalplan for Jæren har retningslinjer som tilsier at handel skal lokaliseres i sentrumsområdene. Videre ble en

rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre vedtatt i 2008. Den forutsetter at all handel uten unntak skal lokaliseres i sentrumsområdene.

Lettere industri og kontorvirksomhet lokaliseres til områder som ikke strider mot handelsfunksjonen, samtidig som det tas hensyn til de estetiske og miljømessige krav som må stilles til sentrumsnære områder.

Området H910_11 og 910_12 – Hellestø i Sentrumsplanen for Sola skal vurderes endret til område for Sentrumsformål. Før dette kan gjøres må kommunen sikre nødvendig konsekvensutredning i forbindelse med dette. Det er under arbeid en handelsanalyse for dette området. Når handelsanalysen foreligger, vil forslaget bli oversendt til politisk behandling/og evt. på begrenset høring.

Tananger sentrum er definert som et lokalsenter i regionalplanen. Et lokalsenter skal i henhold til regionalplanen inneholde handel, næring, bolig og kultur, og offentlig og privat tjenesteyting som skal rettes mot den bydelen eller det området senteret skal betjene. Lokalsenteret skal kun være dimensjonert for å dekke lokale behov.

Det pågår planarbeid for Tananger sentrum, plan 0444, og som følge av høringen i 2011 er det utarbeidet en handelsanalyse for Tanganger. Handelsanalysen har i hovedsak belyst konsekvensene av en videreutvikling av bydelssenteret. Konklusjonen er ikke entydig. Men med hensyn til fremtidig befolkningsvekst i kommuneplanen 2015-2026 vil Tananger sentrum fortsatt ha relativt stort arealbehov knyttet til sentrumsfunksjoner (handel/service).

Stavanger Lufthavn, Sola

Stavanger Lufthavn, Sola, representerer et mangfold av virksomheter. I og ved flyplassen skal det legges til rette for etablering av et bredt servicetilbud innen lufthavnrelatert virksomhet og annen virksomhet som har særlig interesse av denne beliggenheten.

Øvrige områder

Planer for Joa næringsområde legger opp til arealutnyttelse på minimum 42 000 m² BRA (maks 65 000 m² BRA) med arealformål industri.

Det planlegges tre nye hotell i kommunen: På Forus (bedriftsidretten), Sømme og Einargården, samt utvidelse av Rica Airport hotell. I dag finnes 677 hotellrom, inkludert 46 leiligheter. Det pågår bygging av 280 nye hotellrom på Utsola.

Det er sentralt for kommunen og regionen at det finnes tilstrekkelig differensiert tilbud når det gjelder næringsarealer. Kommunen må tilrettelegge for arealer som kan gi muligheter for etablering og reetablering på tvers av kommunegrensene. Samtidig skal det stilles strenge krav til estetikk, høy arealutnyttelse og en bevisst og samordnet areal- og transportplanlegging. Sola kommune legger ikke opp til ny arealkrevende næring utover det som finnes i dag (Byberg gjenvinningstasjon, T Stangeland og Tine), med unntak av museumsarealet på Stangeland, som foreslås omdisponert til næring kategori C (arealkrevende næring).

NYE AREALDISONERINGER KP 2015-2026 - NÆRINGSBEBYGGELSE

NR JF KART	EIENDOM	AREAL (DAA)	MERKNAD
43 +94	Kirkesola 14/61 Utsola 16/10	12	Fra friområde til næring – en forutsetning er frigivelse av kulturminneområder
99 + 107	Tjora sør	110	Rekkefølgebestemmelser

	Båtstad boligområde	60	
165	Kirkesola 14/52,122	13	Del - Fra LNF til næring
169	Sande (33/3,8)	2	Fra friområde til næring
172 b	31/201	3	Fra off.areal til næring
172 k	Del av IKEA-tomt	7	Fra LNF til næring
	Sum næringsareal	207	

Tabell 2 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet.

5.3.3 Parkering

For å nå målet om redusert vekst i transportbehov er det i Regionalplan for Jæren økt fokus på den nødvendige sammenhengen mellom utbygging av infrastruktur og utvikling av områder for bolig og næring.

Virksomheter med høy arbeidsintensitet, typisk kontorbedrifter, lokaliseres mest mulig sentralt i bystrukturen. Virksomheter med lavere intensitet, typisk industri eller lager, lokaliseres mindre sentralt. Det er ulike retningslinjer for utnyttelse og parkering knyttet til de ulike område-kategoriene. Formålet med kategoriseringen er å sikre en hensiktsmessig differensiering ved planlegging av næringsområdene.

Prinsippet om mindre vekst i transportbehov/reduert parkeringsbehov er videreført i kommunedelplan for

Risavika med omliggende arealer, Sola sentrum og i pågående kommunedelplan for parkering for

næringsområdene på Forus og Lura. Dette er også lagt inn i kommuneplanbestemmelsene.

5.4. OFFENTLIG/ ALLMENNYTTIG FORMÅL

5.4.1. Funksjoner

Offentlig og privat tjenesteyting omfatter funksjoner som skole, barnehage, helsefunksjoner, administrasjon, kultur og lignende. I tillegg er det flere offentlige funksjoner innenfor områdene som er avsatt til sentrumsformål.

Det er behov for å finne offentlig areal til boliger for vanskeligstilte (personer med psykiske lidelser, rusmiddelavhengige, personer med funksjonshemming og/eller psykisk utviklingshemming, og andre økonomisk vanskeligstilte). Kommunen bør gjennomgå egen eiendomsportefølje for å finne egnet areal. Kommuneplanen viser reduksjon av arealer for offentlig eller privat tjenesteyting i perioden. Se tabell under for detaljer.

NYE AREALDISPONERINGER OFFENTLIG OG PRIVAT TJENESTEYTING

NR JF KART	EIENDOM	NYTT AREAL KP 2015-2026	MERKNAD
134	31/15 Skadberg	-33	Fra offentlig til bolig
153	Stangeland 34/63	-22	Fra offentlig til idrettsanlegg

172b	Stangeland – Soma Gnr. 34, bnr.201	-3	Fra offentlig til næring kategori C
172c	Byberg	-124	Sele renovasjonsplass tilbakeføres som LNF-område.
	Sum fradrag offentlig areal	-182	

Tabell 3 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet.

NYE AREALDISPONERINGER IDRETTSANLEGG

NR JF KART	EIENDOM	NYTT AREAL KP 2015-2026	MERKNAD
153	Stangeland 34/63	22	Fra offentlig til idrettsanlegg
	Sum offentlig areal	22	

Tabell 4 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet.

5.5. FRITIDSBEBYGGELSE

Kommunedelplan for fritidsbebyggelse ble godkjent av Miljøverndepartementet i 2013. Planen er lagt inn i kommuneplanen for 2015-2026, med bestemmelser.

Det er 259 registrerte fritidsboliger i kommunen:

REGISTRERTE FRITIDSBOLIGER I KOMMUNEN

STED	ANTALL FRITIDSBOLIGER
Myklebust-Vestø-Skiftesvik	32
Jåsund-Meling	7
Haga	7
Snøde	28
Hogstad	11
Solastranden - nord	32
Solastranden - sør (inkl kolonihagehytter)	47

Ølbergskogen	9
Ølberg	22
Vigdel	12
Hellestø	33
Bybergstranden	7
Rott	12
Spredte hyttebygg	4
Totalt	259

Områdene for fritidsbebyggelse i Sola ligger i landskap som henvender seg mot strendene/havet og mot Hafrsfjord. Områdene er verdifulle både for eiere av fritidsboligene og allmennhetens behov for turområder/aktivitet/rekreasjon. Landskapet er åpent og sårbart i forhold til inngrep som bebyggelse.

Alle de viktigste arbeidsplassområdene på Nord-Jæren ligger sentralt i forhold til områder for fritidsboliger i kommunen. Eiere av fritidsboliger i kommunen har derfor både arbeidsplassen og de service- og tjenestetilbud som er nødvendige i hverdagen lett tilgjengelig fra fritids-boligene.

5.6. HAVN OG SJØAREALER

Sjøtransport er en viktig del av det norske transportsystemet, og står for rundt 90 prosent av godstransportarbeidet i utenrikshandelen og 42 prosent av innenlands godstransport.

Sjøtransporten er viktig for norsk industri og norske arbeidsplasser langs kysten. Den har sin transportmessige styrke i frakt av store volumer. Prognosene for økonomien og for befolkningsutviklingen i Norge indikerer en vekst i godstransporten på 40 prosent målt i tonnkm fram mot 2030.

Havner spiller en viktig rolle i effektiv sjøtransport og fungerer som omlastnings-terminaler i det samlede transportnett. Varer som fraktes med skip må innom en havneterminal for omlasting til et transportmiddel som kan frakte til sluttdestinasjon.

Forvaltningen av kystsonen innebærer avveininger mellom en rekke ulike hensyn, som vern av biologisk mangfold og bruken av sjøarealene til

sjøtransport, havner, ankringsområder, veibygging, kabler, rørledninger, fiskeri, havbeite, industri, utslippsområder, kaier turisme, friluftsliv og sjøforsvar.

Det er utarbeidet helhetlig forvaltningsplan for Nordsjøen (2013). Fiskeri- og kystdepartementet har tatt initiativ til å utarbeide en nærskipfartsstrategi i samarbeid med næringsaktørene, for å styrke innsatsen for overføring av gods fra veg til sjø.

5.6.1 Risavika havn

I Nasjonal transportplan (NTP 2006-2015) ble Risavika havn utpekt som nasjonalhavn. I NTP 2010-2019 er Risavika utpekt som en av 20 stamnetthavner, og som en av de viktigste havner for norsk internasjonal handel. Det er en nasjonal målsetting å få mer gods over på kjøll, og havneområdet er et viktig trafikknutepunkt mellom sjøferdsel og ulike transportformer på land. Risavika er et satsingsområde i havnesammenheng.

For at større andeler gods skal kunne fraktes på skip, må de utpekte havnene utvikles til nasjonale knutepunkt for sjø, veg og bane. En effektiv og konkurransedyktig havn er avhengig av tilstrekkelig areal og gode infrastrukturtiltak. Effektive koblinger mellom havnene og vegnettet vil gi bedre intermodalitet. For å oppnå dette vil regjeringen utbedre vegforbindelsen til flere stamnetthavner ved å fremme kombinerte transportløsninger og overgang fra veg til sjø, bl.a. Stavanger – rv 509 Sømmevågen – Risavika nord.

Det er utarbeidet kommunedelplan for Risavika. Denne er innlemmet i kommuneplan 2015-2026.

Kommunedel-planen legger opp til at det skal etableres en 4-felts vei (Rv 509) forbi Risavika, hvorav det ene feltet skal være forbeholdt kollektiv- og tungtransport. Støy-bestemmelser, trase for kollektivtrafikk, lokaliseringsstyring, utbyggingsrekkefølge, normer for utbyggingstetthet, parkering, og intern havnekommunikasjon er viktige tema som er tilknyttet planområdet. Det er utarbeidet et måle- og oppfølgings-program for støy i Risavika.

I kommuneplan 2015-26 foreslås en utfylling/utvidelse av havneareal i Risavika.

Fiskerihavn

Fiskerihavnene er viktig for utvikling av fiskeriene. Ølberg, Hellestø og Tananger havn er markert på kartet som fiskerihavn med symbol FH.

5.6.2 Småbåthavn

I forrige kommuneplan ble det forutsatt at en skulle foreta en vurdering av i hvilket omfang det er rom for flere og/ eller større småbåthavner i kommunen uten at dette går på bekostning av andre viktige interesser.

Kommuneplanen viser områder for småbåthavner ved Hestholmen, to områder i Tananger havn, ved Hafrsfjord bru og et område ved Sørnes. Disse områdene er markert som småbåthavner med symbol SH. Godkjent reguleringsplan for Jåsund viste at det var vanskelig å etablere småbåthavn ved Hafrsfjord bru.

Småbåthavna i Båtstad foreslås endret til havneformål (på land). Det må da være en forutsetning at en i forkant finner en erstatningshavn. Småbåthavna sør for Hestholmen er foreslått utvidet på kommuneplankartet. Videre foreslås at sjøareal for vannsport (brettseiling og seiljoller), samt utvidelse av småbåthavn blir etablert vest i Sømmevågen v/Sola sjø.

5.6.3 Farleder og ankringssteder

En god maritim infrastruktur er viktig for effektiv sjøtransport og for verdiskaping langs kysten. Farledene er sjøens veier. Når det gjelder stamnetthavner, inkludert utpekte havner, går hovedled eller biled helt inntil kai. På kommuneplankartet er dagens farleder og ankringssteder markert.

5.6.4 Sjøområder

Sola kommune er i stor grad omgitt av hav/sjø. For å forvalte kystområdene på en god måte, trengs et godt kunnskaps-grunnlag. I tilknytning til tiltak i sjøområdene bør naturforholdene være godt kartlagt.

Hagavågen, Strandnesvågen og Grannesbukta i Hafrsfjord, samt Kjørholmane, er vernet som natur-reservat. De kystnære sjøareal sørover inngår i Jærestrendene landskapsvern-område, med unntak av Ølberg hamn og Ølbergstranda.

Kystområdet (sjø) utenfor Kolnes nord og sør, sjøarealene rundt alle utenforliggende holmer og øyer, inklusiv Kolnesholmane, Håstein, Buøya og Rott inngår i Jær-strendene landskapsvern-område som fuglefredningsområde.

Utnyttelse av strandområdene må ta hensyn til at havnivået er forventet å stige. Estimater utført for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap viser at det kan forventes en havnivåstigning på 25 cm og mulig stormflo på 147 cm i år 2050, samt en havnivåstigning på 79 cm og mulig stormflo på 206 cm i år 2100 for Sola kommune⁸.

Det er et mål for forebyggende sjøsikkerhet å beskytte mennesker og miljø ved å forhindre ulykker til sjøs. Det finnes en losstasjon i Tananger.

5.6 5 Kystkultur

Det er viktig å ta vare på kulturverdier langs kysten. Dette gjelder bl.a. fyr-stasjonene, staker, fiskerihavner, båtøpptrekk, båtnaust og sjøflyhavn m.v. Tananger indre havn har et viktig

⁸ Rapport "Havnivåstigning" revidert utgave 2009 DSB

kystkulturmiljø, og her finnes også et kystkultursenter.

Hafrsfjord har klare historiske kvaliteter. Det pågår et forprosjekt for kartlegging av "slaget i Hafrsfjord" ved hjelp av marinærkeologiske undersøkelser og litteraturstudie.

NYE AREALDISPONERINGER - HAVN

NR, JF KART	AREAL I KOMMUNEPLAN	NYTT AREAL KP 2015-2026	MERKNAD
172i	Etablering av område for vannsport (brettseiling og seiljoller o.l.) Sømme småbåthavn Utvidelse av småbåthavn v/Sola sjø	+20	Vannareal vises som småbåthavn
99	Utvidelse av havneområde på land/sjø i Risavika - Risavika havn	+81 +65 +48	Fra friområde til havn Fra sjøareal til havn Fra småbåthavn til havn (Båtstad) (Hensynssone langs intern havnevei)
172	Utvidelse av småbåthavn – sør for Hestholmen	+10	Fra sjøareal til småbåthavn
Sum havneareal land/sjø		+224	

Tabell 5 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet

5.7. LUFTHAVN

I henhold til Nasjonal transport plan vil Regjeringen utvikle et transportsystem der lufthavnettet sikrer befolkningen god tilgang på flytransport i hele landet, basert på sektorens høye sikkerhetsnivå. Luft-havnene er en viktig del av Norges transportinfrastruktur. Spredt bosetting, lange avstander og vanskelig topografi gjør at luftfarten spiller en større rolle i Norge enn i de fleste andre europeiske land.

Stavanger lufthavn Sola (SVG) er strategisk plassert på Nord-Jæren i forhold til byer og tettsteder nord og sør i Rogaland, med korte avstander til regionens befolkningsentra og i forhold til områder med store arbeidskonsentrasjoner. SVG er

hovedflyplass for en sterkt økende befolkning og et voksende og stadig mer internasjonalt orientert næringsliv.

Regjeringen vil legge til rette for et lufthavnettet som binder landet sammen og gir alle regioner et godt flytilbud. For å møte forventet trafikkvekst planlegger Avinor å bygge ut kapasiteten ved de største lufthavnene, inkludert Stavanger Lufthavn, Sola.

Hovedvekten av Avinors investerings-midler vil gå til investeringer ved de fire største lufthavnene, hvor Stavanger lufthavn Sola er inkludert. Tiltakene vil sikre at lufthavnene er tilpasset trafikk-utviklingen og deres rolle som sentrale knutepunkt

i det norske transportnett. De store lufthavnene vil finansiere mindre og ulønnsomme lufthavner.

Stavanger lufthavn Sola har både sivil og militær aktivitet. I norsk sikkerhetspolitikk er flyplassen på Sola en viktig base for sikker framføring av forsterkningsstyrker gjennom luften. Infrastrukturen som er etablert på Sola mht dette formålet er en grunnleggende sikkerhetsverdi i seg selv. Forsvaret har i tillegg store, arealkrevende militære installasjoner på sivil grunn.

5.7.1 Kommunedelplan for Stavanger lufthavn Sola

Det pågår planarbeid med Kommunedelplan for Stavanger lufthavn Sola. Området avsatt til flyplass utgjør et areal på ca. 4100 daa. Stavanger lufthavn Sola har en størrelse og et næringsmiljø som gjør at flyplassen er av nasjonal og regional karakter.

Avinor har utarbeidet Strategiplan for Stavanger lufthavn Sola datert juni 2013 (versjon 1.2) som viser lufthavnens framtidige behov knyttet til økt passasjermengde og areal til økt antall flyavganger. Avinors plan er delt i tre faser som grovt styres etter antall passasjerer og flyavganger ved flyplassen. Flyplassen nærmer seg fase 2 med hensyn til antall flypassasjerer som kommer til og fra Stavanger lufthavn Sola.

Forslag til arealendringer:

Lufthavnen er i vekst, samtidig som det er nye krav til sikkerhetssoner. Avinor har definert følgende behov for utvidelser av lufthavnområdet:

- Ny kort rullebane på 1199 m for helikoptertrafikk og mindre GA-fly. Ny kortbane blir liggende vest for, og parallelt med hovedrullebanen. Rullebanen med retning øst-vest er foreslått forkortet i to etapper.
- Plankartet for fase 1 og 2 og 3 viser en baneforlengelse for ny rullebane og hovedrullebanen sørover som vil krysse Kleppvegen og Nordsjøvegen. Avinors strategiplan viser omlegging av disse veiene som følge av fremtidig utvidelse av rullebanene.

Kommuneplan for Sola 2011 - 2022 viser Nordsjøveien lagt i kulvert under hovedrullebanen. Dette forslaget blir opprettholdt.

- For fase 3 viser plankartet en utvidelse av hovedrullebanen til 3000 m, noe som allerede ligger inne i gjeldende kommuneplan.

5.7.2 Transportløsninger

Sola kommune er vertskommune for lufthavnen, og skal arbeide for at forholdene legges til rette for en hensiktsmessig utvikling av denne. Dette inkluderer at veinettet og øvrig infra-struktur legger til rette for en effektiv transport av varer og personer til og fra flyplassen.

Regionalplan for langsiktig byutvikling på Jæren har forventninger til at det legges til rette for tilstrekkelig arealer for etablering av høyverdig trase for kollektivtrafikk fra flyplassen til Forus.

Sola kommune har vedtatt reguleringsplan 0432 for bl.a. høyverdig kollektivtrase fra rundkjøringen ved Utsola fram til terminalbygget på flyplassen. Det er også tatt initiativ til planarbeid for høyverdig kollektivtrase fra Forus med påkobling på Solasplitten hvor det vil bli tilrettlagt for framtidig trase mot Sola sentrum og Sømmevågen.

Lufthavnen har et mål om å øke kollektivandelen fra 12% til 30 % innen 2020. For å nå dette målet er man avhengig av etablering av høyverdig kollektivtilbud fram til flyplassen.

5.7.3 Høyderestriksjonsplan for flyplassen

Sola kommune ligger innenfor alle hinderflatene i restriksjonsplan for lufthavnen med hensyn til høyde-restriksjoner knyttet til navigasjonsanleggene. Restriksjonsplanen skal sikre et hinderfritt luftrom for inn- og utflyging, samt sikre at signalene fra radio-navigasjonsutstyret ikke forstyrres av omgivelsene. Høydebegrensninger vises i eget temakart.

5.7.4 Støy

Flystøy setter restriksjoner for boligutbygging nært opp til flyplassen. Rød flystøysone strekker seg ut over det meste av Sola sentrum. I sentrumsområder i byer og tettsteder, spesielt rundt kollektiv-knutepunkt, er det aktuelt med høy arealutnyttelse av hensyn til samordnet areal- og transportplanlegging. For slike områder kan det gis avvik fra grense-verdiene for støy forutsatt at kommunen har angitt grenser for slike områder i kommuneplanens arealdel, jf. retningslinjer T-1442.

5.7.5 Risiko

I henhold til nasjonal transportplan er antall alvorlige hendelser og mindre ulykker svært lavt i Norge, og fly-sikkerhetsnivået ligger i verdenstoppen. Nullvisjonen er langt på vei en realitet innen luftfarten. Regjeringen har derfor som mål for planperioden å opprettholde og styrke sikkerhetsnivået innen luftfarten.

Med hensyn til terrorfare er det rettet stor oppmerksomhet til risikoen for terrorhandlinger mot luftfarten, og Avinor legger vekt på en god securitytjeneste.

5.7.6 Næringsarealer

Næringsarealene er i dag fullt utnyttet når det gjelder virksomheter som trenger tilgang til infrastrukturen på landsiden. Det er noen ledige tomter igjen på landsiden for virksomheter som ikke trenger tilgang til flysiden.

Sola flyplass er en stamlufthavn med internasjonal trafikk. Ved europeiske flyplasser er det en klar trend med utbygging av næringsareal i tilknytning til flyplassene. Internasjonalt etableres et betydelig antall arbeidsplasser i nær tilknytning til flyplassområdene. Stavanger Lufthavn Sola ligger med korte avstander til næringsmessig attraktive områder i på Jæren og Rogaland.

Områdene nær flyplassen har vist seg å være svært attraktive for næringsformål. I videre utvikling av arealene nært flyplassen bør flyplassorientert næringsaktivitet ha høy prioritet.

Strategiplanen for Stavanger lufthavn, Sola, viser et område P5 i sør som nytt utviklingsområde for

flyplassrelatert næring. Arealene eies i sin helhet av Avinor, men de har en gammel regulering som båndlegger arealene som "Forsvars-områder". Område P5 er også tenkt nyttet som område for småflymiljøet som er etablert helt i nord. Disse planene er i strid med Forsvarets bruk av området. Avinor og forsvaret er i dialog for å komme fram til en omforent løsning.

For å sikre areal til en ny vegløsning inn til det nye store utviklingsområdet i sør for GA-virksomhet⁹ foreslår Avinor at et område sørvest for hovedrullebanen blir tillagt lufthavnens arealer. Dette er et naturlig område for lufthavnrelatert virksomhet som trenger tilknytning til flyplassen, men ikke tilgang til infra-strukturen på flysiden. Dette vurderes i tilknytning til kommunedelplan for Stavanger Lufthavn, Sola.

5.8. KOMMUNE- OG KOMMUNEDELSENTRA

Kommune- og kommunedelsenter med godt utviklet lokalservice skaper identitet, trivsel og stimulerer næringsutvikling. Kommunen vil gjennom ambisiøs og strategisk arealplanlegging videreutvikle kommunens sentre for å imøtekomme befolkningsutviklingen i kommunen og forhindre handelslekkasje til nabo-kommuner. Å skape attraktive og gode sentrumsområder står sentralt.

Regionalplan for Jæren definerer to slike sentra i kommunen: Solakrossen er definert som kommunesenter og Tananger er definert som kommunedelsenter.

Områdeplan for Sola sentrum er vedtatt og det pågår for tiden arbeid med områdeplan for Tananger sentrum. Planene er overordnede og skal fungere som styringsverktøy for framtidig utbygging og detaljplanlegging i sentrumsområdene. Planarbeidet følger opp føringer i regional-planen og rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging: Offentlig og privat publikumsrettet virksomhet og kjøpesentre lokaliseres til områder som er lett tilgjengelig med kollektivtransport, i områder definert som tettstedssentra, jf. St.meld nr 26 (2006-2007). Dette

⁹ GA = Private småfly

skal bidra til en mer miljøvennlig by- og tettstedsutvikling og mindre bilavhengighet.

5.8.1 Sola sentrum (kommunesenter)

Offentlige tilbud som bare gis på ett sted i kommunen, skal i hovedsak legges til Solakrossen. I tråd med kommuneplanens satsingsområder legges det vekt på å utvikle Solakrossen til et aktivt og levende kommunesenter med sosiale møteplasser. Den vedtatte områdeplanen tilrettelegger for at Sola sentrum blir et sterkt og attraktivt kommunesenter for nåværende og fremtidige innbyggere. Planen fastlegger hovedstrukturer og hovedfunksjoner i sentrum og gir en helhetlig sammenheng mellom nytt vegsystem, eksisterende og ny bygningsmasse og park- og uteområder. Planen legger til rette for en tettere og høyere bebyggelse langs framtidig trase for høyverdig kollektivtilbud. Dette er i tråd med Regionalplan for Jæren sine retnings-linjer for fortetting langs hoved-kollektivaksler. Det vektlegges kvalitet på utforming av offentlige rom og estetisk gode løsninger ved nybygg og rehabilitering.

5.8.2 Tananger (lokalsenter)

I arbeidet med kommunedelplan for Jåsund ble det besluttet at Tananger sentrum skal fungere som bydelssenter, også for de planlagte boligområdene på den nordlige delen av Tananger. Det ble forutsatt at senteret skal kunne inneholde handels- og tjenestetilbud dimensjonert for å dekke kommunedelens innbyggere.

Denne beslutningen medførte behov for større handels- og servicearealer i Tananger. Areal disponert som senterområde i kommuneplanen kom som et resultat av dette arbeidet.

Områdeplan for Tananger sentrum skal bidra til at Tananger blir et sterkt og attraktivt sentrum for nåværende og fremtidige innbyggere i området. Målet er å legge til rette for en samordnet utvikling av Tananger sentrum som et robust og konkurransedyktig kommunedelssenter. Eksisterende og fremtidige etableringer skal styrke Tananger sentrum med mang-fold og bredde i aktiviteter og service-funksjoner. Tanangers

særegne steds-kvaliteter skal bevares og videreutvikles, med særskilt fokus på den maritime historie, identitet og bygningsmiljø.

Man skal ha busstransport uten bussbytte mellom Tananger sentrum og Solakrossen.

5.8.3 Nærbutikk og nærservice

Nærbutikk og nærservice er et tilbud til det lokale bomiljøet og skal kun etableres i eller i nær tilknytning til boligområder. Tilbudet kan ikke etableres hvis det vurderes å konkurrere med etablerte sentre.

Nærbutikk er en eller flere butikker med dagligvarer, dvs. handel med hovedvekt på mat og drikke. Nærservice er tjenesteyting i mindre virksomheter og i selvstendige enheter som kan etableres i sammenheng med nærbutikk. Kommunene må kunne dokumentere at virksomhetene vil bidra til økt identitet og tilhørighet i bolig-området. Eksempler på dette er frisør, kafé, bakeri og blomster.

5.9. NATURRESSURSER OG BIOLOGISK MANGFOLD

Naturvern innebærer i videste forstand forvaltning og bruk av naturressursene slik at naturens variasjonsrikdom og produksjonsevne ivaretas. Det er viktig å videreutvikle egenartede landskap og den biologiske variasjonsbredde for fremtiden. Våre omgivelser er levende og stadig i forandring. Det natur- og landskapsbildet vi har er formet i samspill mellom naturens egne prosesser og menneskeskapte aktiviteter. Det er menneskeskapte aktiviteter som har ført til et større tap av biologisk mangfold, det være seg dyr, planter eller naturtyper. Statlige instanser har uttrykt bekymring for utviklingen og satt som mål at reduksjon av biologisk mangfold i naturen skal opphøre innen få år.

Naturvernloven fra 1970 ble avløst av naturmangfoldloven i juli 2009. Denne loven øker oppmerksomheten til vern om naturressurser og biologisk mangfold i naturen, og legger føringer for hvordan slike hensyn skal inkluderes i kommunenes

arbeid. Kommunene har ansvaret for å innpasse hensynet til naturressurser og biologisk mangfold i arealplanleggingen, hovedsakelig i kommuneplanen. Kommunen kan bruke plan- og bygningsloven til å verne om områder, for eksempel ved bruk av hensynssoner.

Videre skal prinsippene i naturmangfolds-loven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved all utøvelse av offentlig myndighet.

Det er et variert dyreliv i kommunen. Det finnes større og mindre pattedyr, et variert fugleliv med mye sjøfugl ved strandsonen og vadefugl/våtmarksfugl i våtmarks-områdene, samt flere fiskearter, insekter og virvelløse dyr. Kommunen skal forvalte viktige leveområder for vilt på en bærekraftig måte, dvs. slik at produktiviteten og artsrikdommen blir sikret for fremtiden.

Natur- og kulturlandskap skal være en positiv identitetsfaktor og binde sammen fortid, nåtid og fremtid. Kommunens natur- og landskapsarv må forvaltes slik at verdiene kan bringes videre til kommende generasjoner, forent med en naturlig tilpasning til et moderne samfunns utviklingsbehov.

Spesielle natur- og landskapskvaliteter skal integreres i kommunal planlegging og arealforvaltning. Enkelstående trær og alleer kan ha en verdi som både opplevelse og biologisk mangfold. Det bør derfor sikres rutiner for vurdering i forhold til bevaring av eksisterende enkelttrær og alleer i planlegging og byggesaker.

Landskap og naturressurser i Sola kommune er variert, og det finnes flere viktige naturtyper, hvorav en del ble kartlagt i 1998 - 1999 og i 2013. Det er imidlertid viktig at alle tiltak som kan komme i konflikt med viktige naturtyper vurderes i hver enkelt sak, jf. natur-mangfoldsloven. Videre må tiltak som kommer i konflikt med viktige naturtyper gjennomgå rette vurderinger før det eventuelt kan gis tillatelse til tiltaket.

Flere områder i Sola har vern etter naturmangfoldloven. Jærstrendene landskapsvernområde strekker seg fra Hellestø- / Bybergstranden og nordover via Solastranden mot Risavika. Det er fugle- og plantelivsfredning ved Kolnes, Solastranden, Byberg og skjærgården med Rott og Håstein. Det er også flere natur-reservat i

Sola: Grannesbukta, Haga, Hagavågen, Harvalandsvatnet, Kjørholmene, Storamyrr og Strandnes-vågen. Sola har flere arter som er angitt i klasser fra kritisk truet til nær truet i Nasjonal rødliste.

Sola kommune har et variert landskap med flere forskjellige viktige naturtyper for biologisk mangfold som er viktige leveområder for planter og dyr. Utbygging og intensivt landbruk er en trussel for å opprettholde disse naturtypene. Hvis disse påvirkninger medfører at en naturtype må vike, kan dette få konsekvenser for eksempelvis dyrelivet i kommunen.

5.10. VANNREGION ROGALAND / EUS VANNDIREKTIV

Rammedirektivet for vann (Vanndirektivet) er et av EUs viktigste miljødirektiver, og har også stor betydning for norsk vann-forvaltning. Hovedmålet er å sikre god miljøtilstand (tilnærmet naturtilstand) i vann; både vassdrag, grunnvann og kyst-vann. Vanndirektivet ble innlemmet i EØS-avtalen i 2008, og fulgt opp med egen forskrift som krever at det for alle vassdrag skal fastsettes miljømål som skal sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Fra 1. januar 2010 ble Rogaland egen vannregion med Rogaland fylkeskommune som vannregionmyndighet. Kommunene deltar i et utstrakt samarbeid (basert på videreføring av Aksjon Jærvassdrag fra 1993) der flere instanser er involvert, og for Solas del gjelder dette særlig Figgjo – vassdraget som er et eget vannområde. Forvaltningsplan for Figgjo – vassdraget med tilhørende tiltaksdel ble vedtatt av fylkestinget i Rogaland høsten 2009, og har status som regionalplan. Forvaltnings-planen ble godkjent hos Kongen i statsråd i mars 2010.

I Figgjo – vassdraget er det særlig avrenning av fosfor og nitrogen fra landbruket som fører til redusert vannkvalitet og i noe mindre grad avløpsutslipp fra spredt bebyggelse og kommunale overløp / feilkoblinger, samt andre kilder. Sola kommune bør benytte de mål som settes i Forvaltningsplan for Figgjo til å gjøre en betydelig

innsats for å sikre tilfredsstillende god vannkvalitet i vassdragene. Aktuelle tiltak vil være i samsvar med tiltaksprogrammet for forvaltningsplanen.

Sola kommune inngår også i Jæren Vannområde som er et delområde innenfor Rogaland vannregion. Målet for vannområdet er at innen 2021 skal alle naturlige vannforekomster i kommunen ha en god eller bedre vannkvalitet. I 2013-2014 blir det utarbeidet en tiltaksplan for å kunne nå disse målene. Alle vannforekomster i Sola er mer eller mindre negativt påvirket av urbaniserte områder og landbruk. Kildene er sammensatte og tiltak for å oppnå god vannkvalitet er omfattende og kostbare.

5.11. GRØNTRAG

Grøntstrukturen er nettverket av naturområder, tur- og friområder og parker. Sola kommune har strender og områder som er av regional betydning som utfartssteder. Solastranden er en av våre flotteste strender og benyttes året rundt til turområde og aktiviteter som vindsurfing, bølgesurfing, brettssurfing og kiting. Ølberg, Vigdel og Hellestø (Skarastranden) er også strandområder med betydelig potensial for rekreasjon og aktivitet. Landskapet i kommunen preges av sin geologiske historie med sitt bølgende vidstrakte landskap, skogkledde og bare nuter som bryter opp landskapet. Nært opp til Sola sentrum og Skadberg/ Kjerrberget er det åser/høydedrag som naturlig kan benyttes som turområder.

Grøntstrukturen som er vist i kommune-plan 2011-2022 videreføres og følger opp forutsetningene i regionalplan for Jæren. Kommunens grøntdrag omfatter i hovedsak øst- og vestkysten av Hafrsfjord, Joa-Røyneberg-Jåttå, korridor mellom Sola-stranden og Hogstad samt store deler av kyststrekningen mot Nordsjøen, som inkluderer Jærstrendene landskapsvern-område. Dette er i tråd med Regionalplan for Jæren.

Befolkningens behov for naturlige omgivelser er et grunnleggende behov som må ivaretas i alt planarbeid. Økt befolkning medfører behov for økt rekreasjonstilbud, samtidig som det er viktig å sikre

miljøkvaliteter. Sola kommune har i lang tid arbeidet for å legge til rette for tilgjengelige turområder. Retningslinjene for regional grøntstruktur bør derfor innlemmes i alt planarbeid.

Regionens befolkning dekker sitt behov for rekreasjon og fysisk aktivitet på tvers av kommunegrensene. Sola kommune ønsker fortsatt å ta del i å utvikle det regionale samarbeidet omkring de grønne områdene og idrettsområdene, og samarbeide med Jæren friluftsråd om tilrettelegging av utfartsområdene. Blant annet vil vi sørge for en sammenheng mellom turvegnettene mellom Sola kommune og nabokommunene.

Arealplankartet viser forslag til turveg-forbindelser som skal binde kommunenes turvegnett bedre sammen. Gjennom å utvikle og forbedre forbindelsene til nabokommunenes turvegnett og fri-områdestruktur vil det oppstå nye og forbedrede turmuligheter. Dette kan redusere behovet for å bruke bil for å komme ut på tur. Kommunen må vurdere behov for å supplere grønstrukturen for å kunne tilby befolkningen tilgang til turveger med gode kvaliteter, herunder kartlegging av manglende lenker.

Turveg rundt Hafrsfjord vises i kommuneplanens arealdel. Regulerings-planer for delstrekninger av turvegen som er under arbeid og ny kommuneplan korrigeres for disse i henhold til kommunestyrets vedtak.

Hovedutfordringer i planperioden 2015-2026 er å legge til rette for friluftsliv og videreutvikle grøntstrukturen. Det bør fokuseres på å utrede de eksisterende grøntstrukturene og behovet for å utvide og koble sammen disse. Grøntstrukturen bør komme tettere inn på boligområder og områder der unge og voksne oppholder seg. Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2006-2013 etablerte mål og prioriteringer innen tilrettelegging for idrett, friluftsliv, og aktivitetsområder. Kommunedelplan for idrett og friluftsliv er under revisjon.

Grøntområdene huser viktige naturtyper og biologisk mangfold. Grøntstrukturene i kommunen er derfor viktige også i et biologisk perspektiv. Grøntdragene fungerer som leveområder og sprednings-veier for vilt. Naturlige og sammenhengende grøntdrag har derfor en viktig funksjon i

et biologisk perspektiv og blir spesielt viktig i en så dynamisk kommune som Sola.

Planleggingen skal bygge på kunnskap om natur- kulturminne-, kulturmiljø- og landskapsverdier. Dette skal hindre tap av naturtyper og arter

gjennom sikring av leveområder og spredningskorridorer. Kommunen har nylig fått en oppdatert naturtypekartlegging. Denne bør suppleres med kartlegging av biologisk mangfold og benyttes aktivt i planleggingen.

NYE AREALDISPONERINGER GRØNNSTRUKTUR- FRIOMRÅDE

NR, JF KART	AREAL I KOMMUNEPLAN	NYTT AREAL KP 2015-2026	MERKNAD
172d	Skadberg, 32/15,42,99,100 m.fl.	74	Fra LNF til friområde.
14/87-18	Skadberg 32/37, 100		Turvei justeres ved Kjerrberget. Vises med hensynssone infrastruktur. Endret trase.
Sum friområde		74	

Tabell 6 Arealendring friområde og turvei

NYE AREALDISPONERINGER SAMFERDSELANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR

NR, JF	AREAL I KOMMUNEPLAN	NYTT AREAL	MERKNAD
--------	---------------------	------------	---------

KART		KP 2015-2026	
125	Bolig 15/451 på samferdsel flyplass	-5	Fra samferdsel flyplass til LNF-område
172j	Solasplitten – Sande/Joa	-3	Fra friområde til samferdsel
Sum fradrag samferdsel		-8	

Tabell 7 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet

5.12. TRAFIKKSIKKERHET

Kommunens trafiksikkerhetsplan for 2011-2020 inneholder en handlingsplan for både ikke-fysiske og fysiske tiltak som er tenkt gjennomført i perioden 2011-2020. Planen ble utarbeidet etter en bred prosess hvor blant annet skoler og barnehager ble involvert. Planen inneholder blant annet en sikkerhets-analyse med spesiell vekt på skoleveier. Planen bygger på strategier og visjoner fra kommuneplan og skal gi innbyggere, politikere og administrasjon kunnskap, eierforhold og nærhet til trafiksikkerhet i kommunen. Den er brukt som en prioriteringsliste for hvilke fysiske trafiksikkerhetstiltak som skal settes i verk. Dette gjelder både småtiltak og tiltak som krever regulering. Trafiksikkerhetsplanen er nå under revisjon.

Statlig støtte til planlegging og gjennomføring av trafiksikkerhetstiltak skal tildeles i samsvar med en vedtatt trafiksikkerhetsplan.

5.12.1 Atferdsendrende tiltak (ikke fysiske tiltak)

Atferdsendrende tiltak blant barn og unge, samt bilister, vil danne grunnlaget for en reduksjon av risikoen for å ferdes langs vegnettet i kommunen, med tanke på å vise omtenkksomhet og oppmerksomhet i trafikken. Avpassing av fart, bruk av refleks/setebelte, å vise generell varsomhet, er viktige tiltak. Trafikk-sikkerhetsplanen lister opp en rekke ikke-fysiske tiltak delt inn etter aldersgrupper. Disse tiltakene bør innarbeides i de relevante planene for barnehage, barne-skole/ungdomsskole. Det bør også lages informasjonsmaterieil for voksne.

5.12.2 Fysiske tiltak

Fysiske tiltak for å høyne trafikk-sikkerheten er også svært viktige. Sola kommune innehar vegmyndighet, og utretter et stort antall tiltak på årlig basis. Fartshindrende tiltak, sikring av skoleveg og universell utforming av busstopp er eksempler på tiltak som kan sikre de som ferdes langs kommunens vegnett.

Alle mindre tiltak (som ikke krever regulering) fra Trafiksikkerhetsplanen er per 1.1.2014 enten under gjennomføring eller gjennomført. Det samme gjelder tiltak som krever regulering. Det

bør utarbeides ny handlingsplan/liste over fysiske trafikksikringstiltak.

5.12.3 Organisatoriske tiltak

Ansvar for trafikksikkerhet er spredd på vegeierne, politi og trafikantene selv. Kommunen har en trafikksikkerhets-gruppe, som er en tverrfaglig gruppe sammensatt av representanter fra plan-seksjonen og kommunalteknikk. Denne gruppen behandler spørsmål og forslag fra publikum når det gjelder mindre trafikk-sikkerhetstiltak. Større tiltak må derimot behandles og prioriteres i revideringen av trafikksikkerhetsplanen. Arbeid med revidering av trafikk-sikkerhetsplan er en del av kommuneplanarbeidet og den ventes slutført i 2015.

Videre arbeides det med å styrke samarbeidet på tvers i organisasjonen og i forhold til eksterne parter som politi, Statens vegvesen, Rogaland fylkeskommune og Trygg trafikk.

5.13. VEG OG TRANSPORT

I Regionalplan for Jæren er det et mål å "samordne utviklingen av transport-systemet med arealbruken og by-utviklingen for å redusere veksten i transportbehovet og øke andelen miljøvennlige reiser". Utbygging av transportsystemet med høyverdige kollektivtraseer og utbygging av et sammenhengende regionalt sykkelvegnett av høy standard er to av flere tiltak som skal bidra til reduksjon i biltrafikk og forurensning. Dette vil bidra til å bedre miljø lokal, regionalt og globalt. Sett i lys av forskning som viser at nordmenn blir stadig mer inaktive, vil økt sykkelandel være ett av flere helsefremmende tiltak. Nasjonal transportplan 2014-2023 har som mål å øke sykkelandelen fra dagens fire prosent til åtte prosent innen utgangen av planperioden. Sykkelandelen i byene må økes mellom 10-20 prosent for at åtte prosent sykkelandel skal oppnås på landsbasis.

5.13.1 Kommunikasjon og samferdsel

Sola kommune har som overordnet mål å sikre en integrert tilnærming til transport i kommunen, med økt fokus på miljømessig bærekraft, effektivitet, sikkerhet, sosial inkludering og konkurranseevne.

Kommunen har videre som mål at det utvikles gode helhetlige areal- og transportløsninger som legger til rette for økt bruk av kollektive transportmidler, og gange og sykkeltransport. **Bærekraftige transportsystemer skal forbedre livskvalitet for alle, gjennom å bidra til høy kvalitet i sentrums-, bolig-, arbeids- og rekreasjonsmiljøer.**

5.13.2 Veg og transport

Samordnet areal- og transportplanlegging står sentralt i kommuneplanleggingen. Å redusere transportbehovet ved å legge til rette for økt andel miljøvennlig transport er et viktig mål. Vegsystemet skal utvikles med tanke på en langsiktig forvaltning av ressurser og miljø. Det skal være god framkommelighet og sikkerhet for alle trafikantgrupper i ulike omgivelser. Store næringsområder kobles direkte til overordnet vegnett. Kollektivtilbud skal gjøres mer attraktivt og tilgjengelig, og fremstå som et reelt alternativ. Hovedtraseer for kollektivtrafikk skal vises i kommuneplanen.

Kommunen vil:

- Legge til rette for en utvikling av transportsystemet som skal være godt integrert med kommunens areal-bruksstrategier for å sikre en miljø-vennlig utvikling med lavest mulig transportbehov.
- Legge til rette for oppgradering av rv 509 i takt med trafikkutviklingen på denne vegstrekning og i tråd med regional plan for Transportkorridor vest.
- Satse på oppgradering av Forusbeen som trafikkåre mellom rv 509/510 og motorvegen.
- Arbeide for utvidelse til fire felt på Solasplitten i takt med utviklingen.
- Legge til rette for overordnet hovedsamleveg fra Åsenvegen i nord gjennom Skadbergvegen og Varabergvegen til Forusbeen i sør.

- Legge til rette for etablering av høyverdig kollektivtrase mellom Forus (tregheitspunktet) og Sola sentrum (påkobling i sentrumsplanen)
- Legge til rette for at investering i kommunens transportinfrastruktur gjøres på en bærekraftig og effektiv måte for å fremme den sosiale og økonomiske velferden for kommunens innbyggere.
- Legge til rette for et målrettet arbeid med hensyn til sammenhengende gangvegssystem langs fylkesveger som brukes som skoleveg og som atkomstveg til friområder med regional interesse.
- Bestrebe seg på å planlegge og gjennomføre nødvendige støy-skjermingstiltak der dette er påkrevd langs kommunalt vegnett og vil være pådriver overfor statens vegvesen med hensyn til slike tiltak langs riks- og fylkesveger.
- Bidra til å utvikle et transportsystem som underbygger et konkurranse-dyktig næringsliv.
- Sikre god framkommelighet og sikkerhet for alle trafikanter i ulike omgivelser.
- Legge til rette for at næringsområder kobles direkte til overordnet vegnett.
- Legge til rette for at alle har et helhetlig og sammenhengende samferdselstilbud i tråd med prinsippet om universell utforming.

Sola kommune legger til grunn Statens vegvesen sin rammeplan for behandling av avkjørselsspørsmål i tilknytning til riks- og fylkesvegene i kommunen. Dette betyr:

- Meget streng holdning i tilknytning til rv 509 / 510, fv 372 (Flyplassvegen).
- Streng holdning i tilknytning til fv 395 (Grannesvegen), fv 382 (Madlavegen), fv 443 (Forusbeem) og del av fv 374 (Nordsjøvegen) langs Solastranda og fv 390 (Kristine Bonneievesveg).
- Mindre streng holdning i tilknytning til fv 380 (Ølbergvegen), fv 380 (Ølberg havneveg), 379 (Vigdelsvegen), fv 378 (Tjeltavegen), fv 374 (Nordsjøvegen nord og sør for Solastranda), fv 320 (Gimravegen), fv 320 (Gimramyrvegen) og fv 382 (Grannessletta).

5.13.3 Hovedplan veg

I forhold til drift, vedlikehold og opp-gradering av vegnettet er det behov for et styringsverktøy i en situasjon med knappe ressurser. Den vil gi grunnlag for prioriteringer og beslutninger som skal foretas når kommunens knappe budsjett skal fordeles mellom vegnettet og andre nødvendige formål. I en handlingsplan skal det dokumenteres både driftsmidler og investeringsmidler som er nødvendige for å opprettholde en god vegstandard. Planen dokumenterer den årlige kostnad til verdibevarende vegvedlikehold.

5.13.4 Kollektivsystemet

Regionalplan for Jæren har som mål å sikre regionale helhetsløsninger forankret i prinsippet om bærekraftig utvikling. Planen gir føringer for en samordnet areal- og transportpolitikk. Samordnet areal- og transportplanlegging er sentralt i kommuneplanleggingen, med sterk oppmerksomhet på redusert transport-behov gjennom satsing på miljøvennlige transportformer og transportbesparende arealbruk. Sola kommune satser på til-rettelegging av gang- og sykkelveier, både i et framkommelighets- og folkehelseperspektiv.

Fortettingsstrategien i regionalplanen legger opp til at hele 50 prosent av boligveksten i storbyområdet skal skje gjennom byomforming og fortetting. En større andel av boligene skal ligge innenfor gang- og sykkelavstand til et høyverdig kollektivtilbud. Utbyggingsmønsteret må bygge opp under et høyverdig kollektiv-tilbud med konsentrert utbygging av næring og boliger i knutepunkter for kollektivtransporten. Det er viktig å gi kollektivknutepunktene/ stoppestedene en god løsning, for eksempel med sykkel-parkering og nærservice. Kollektivtilbudet skal gjøres mer attraktivt og tilgjengelig, og fremstå som et reelt alternativ til privatbil.

Et viktig moment i denne revisjonen er utvikling av et høyverdig kollektivtilbud for storbyområdet Stavanger, Sandnes og Sola. Det skal utarbeides egen kommunedelplan som er et samarbeid mellom berørte kommuner/ fylkeskommune. Kommune-planer fra 1998 har vist en mulig bybanetrase på strekket Forus – Sola sentrum - Stavanger lufthavn Sola.

Etablering av høyverdig kollektivsystem er en langsiktig satsing, hvor de største gevinstene blir hentet ut når flere forsteder er knyttet sammen i ett nettverk innenfor arbeid, bosted, regionale logistikknutepunkter og serviceområder på Nord-Jæren. Hovedtrasseer for kollektivtrafikk er lagt inn i kommuneplankartet.

5.13.5 Framtidig høyverdig kollektivtrase

Konseptvalgsutredning (KVU) for transportsystemet på Jæren har vurdert ulike strategier for utviklingen av transportsystemet med særlig fokus på kollektivsystemet. Erfaringer fra andre byområder viser at satsing på ny vegutbygging som hovedstrategi ikke reduserer køene.

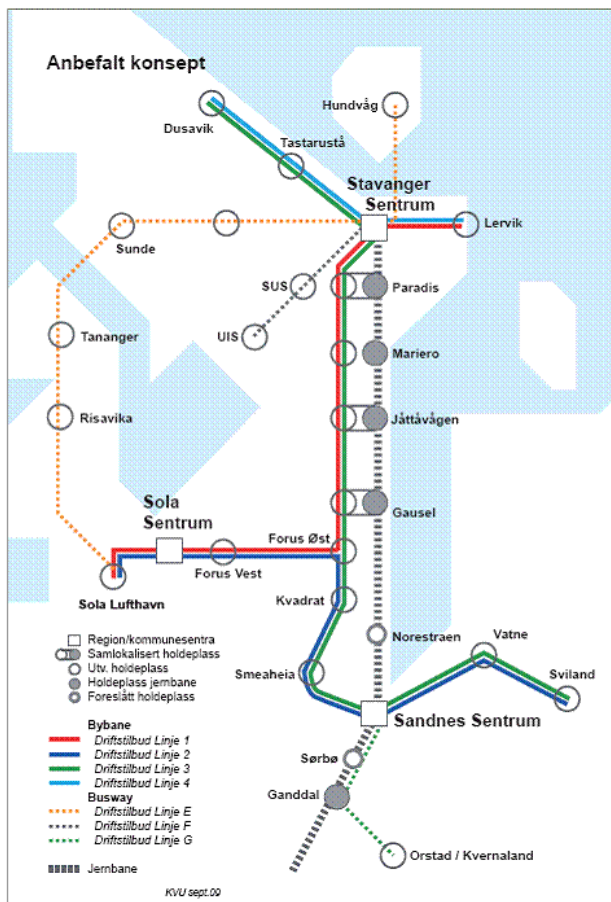
Under er listet KVUens konseptforslag for å utvikle transportsystemet:

- Utbygging av transportsystemet med høyverdige kollektivtraseer, samt forbedring av det helhetlige buss- og jernbanetilbudet.
- Utbygging av sammenhengende regionalt sykkelveinett av høy standard.

- Utbygging av vegnettet tilpasset målet om å øke andelen reisende med kollektivtrafikk, gange og sykkel.
- Lokalisering av arbeidsplasser, handel og boliger slik at avstanden mellom daglige gjøremål blir så kort som mulig.
- Lokalisere arbeidsplasser, handel og boliger slik at en høyest mulig andel blir tilgjengelig med gode kollektivløsninger.
- Bruk av bompenger og begrensninger i parkeringstilbudet som virkemiddel for å redusere veksten i biltrafikken og dempe belastningen på vegnettet.

Konseptet innebærer en differensiert strategi for storbyområdet og "ytre" deler av planområdet. Det anbefales satsing på høyverdig kollektivtransport som hoved-element i en grunnstruktur i de delene av byområdet der regionalplanen forutsetter høyest tetthet. Buss vil ha en sentral rolle i de mindre trafikkunge korridorene. Det anbefales fortsatt god biltilgjengelighet i områdene utenfor storbyområdet som ikke kan dekkes med et godt kollektiv-tilbud.

Det er kartfestet et regionalt stamnett for kollektivtrafikken og et regionalt sykkel-vegnett med tilhørende retningslinjer. Disse gir føringer for planlegging og utvikling av areal som kommer i berøring med de respektive stamnettene.

medvirker til at sykkelen blir et attraktivt transportmiddel.

5.13.6 Sykkel

For å møte trafikutfordringene som rask utbygging har medført på Jæren de siste 10-15 årene viser erfaringer fra andre byområder at stasing på veitbygging som hovedstrategi ikke redusere bilkøene. I Regionalplan for Jæren 2013-2040 er utbygging av et sammenhengende regionalt sykkelvegnett av høy standard et av virkemidlene. Retningslinjene til planen sier "det skal utvikles god framkommelighet i et sammenhengende regionalt hovedvegnett for sykkel. Hovedvegnettet for sykkel innenfor boligsonene / byområder skal separeres fra gående og motorisert trafikk."

Sola kommune ønsker å satse sterkere på gående og syklende. Dette er også et helsefremmende og miljømessig riktig tiltak. Det er i kommuneplanen lagt vekt på å tilrettelegge for utvikling og utbedring av eksisterende og nye hovedruter for sykkel. Hovedvegnett for sykkeltrafikk

For gang-/sykkeltrafikken er de største framkommelighetsproblemene knyttet til mangelen på sammenhengende gang-/sykkelveger, og at eksisterende system ikke alltid er like brukervennlig. Videreføring av hovedruter der de ligger inntil andre kommuner vil bli samkjørt i mest mulig lik standard.

Kommunen vil sikre korte og direkte forbindelse til holdeplasser og lokale målpunkt. Det må foretas en kartlegging av manglende lenker. Kommuneplan 2015 legger også opp til utvikling av et godt sykkelnett. Det skal etableres god parkeringsdekning for sykkel i alle sentra, ved viktige holdeplasser for kollektivtrafikk og ved offentlige bygg.

Sola kommune har regulert og bygd separert gang- og sykkelveg:

- Langs deler av Forusbeen fram til kommunegrensen mellom Sola og Sandnes
- Langs kollektivtrasen på Jåsund

Det pågår planarbeid (for plan 0527 Transport korridor vest) med separering mellom gående og syklende fra Sømmevågen langs Tanangervegen/rv 509 fram til Stavanger kommune ved Hafrsfjord bro og langs FV 382 Grannessletta.

I kommende kommuneplanperiode vil det for hovedrutene tilstribes separering mellom gående og syklende i alt planarbeid som igangsettes for bolig-sonene, jf Regionalplan for Jæren.

5.13.7 El-bil

Innfasing av el-biler som en del av privat- og næringstransporten vil ha positive effekter på bymiljøet, og til dels også for reduksjon i klimagassutslippene. El-bilparken har vokst mye de siste årene og man må kunne forvente fortsatt økning ettersom nye modeller lanseres.

Hoved-strategien for lading av el-biler i Sola vil være lading hjemme over natten. For de som ikke har tilgang til å lade hjemme kan ladestasjoner på jobben være et godt alternativ. I tillegg til dette vil det over tid bli bygget ut et nettverk av hurtig-ladestasjoner for å oppnå større rekkevidde.

Sola kommune ønsker å legge til rette for at det i nye reguleringsplaner legges opp til etablering av ladestasjoner. Siden behovet for ladestasjoner forventes å øke betydelig i fremtiden bør det være krav om at det legges trekkerør til biloppstillingsplasser, slik at disse på sikt kan gjøres om til ladestasjoner.

5.13.8 Transportkorridor vest

Regionalplan for Transportkorridor vest er benevnelsen på hovedvegforbindelsen gjennom den vestre delen av Nord-Jæren. Tiltakshaver er Statens vegvesen Region vest. Planmyndighet etter plan- og bygningsloven er Rogaland fylkeskommune. Planområdet strekker seg fra Rv. 509 Flyplassvegen/Sømmevågen i sør, videre over Hafrsfjord bru og Fv. 409/E39 ved Tastatorget (Stavanger) / Finnstadgeilen (Randaberg) i nord.

Hovedmål for regionalplanen er å trekke opp hovedretningslinjer for et miljøvennlig og helhetlig transportkonsept i et langsiktig perspektiv, som muliggjør trinnsvis og fleksibel utvikling og til rettelegging av transportkorridoren. Planen vil vektlegge fremkommelighet for kollektiv-trafikk, og bidra til en dreining i reise-middelfordelingen i henhold til over-ordnede planer, mot kollektivtrafikk, gange og sykkeltrafikk. Planen skal også understøtte regionens satsing på etablering av nasjonalt logistikk-knutepunkt. Strekingen Sømmevågen – Risavika blir et prøveprosjekt for kombinert tungtransport/kollektivfelt.

5.13.9 Jærenpakke og Bypakke Nord-Jæren

Eksisterende bompengoordning for åtte kommuner på Jæren ble startet i 2001 og har varighet ut 2016. I denne perioden vil det bli investert om lag 7,9 mrd. kroner. Av dette vil om lag 5,5 mrd. bli finansiert med bompenge. Blant de største prosjektene som er blitt/blir gjennomført er rv. 509 Solasplitten, og rv. 509 Sømmevågen.

I byområdet på Nord-Jæren forventes det en sterk befolkningsvekst framover. Stortinget har vedtatt at det skal inngås forhandlinger om bymiljøavtaler med de ni største byområdene. Nord-Jæren er ett av disse. En av forutsetningene for bymiljøavtaler er at man forplikter seg til målet om null-vekst i personbiltrafikken og at man har en bompengoordning. Investeringene gjøres i hovedsak i kollektivtiltak, sykkel og gange for å hindre vekst i personbiltrafikk og gi attraktive alternativer til privatbil for de som belastes mest med bompenge.

Den nye bompengoordningen kalles Bypakke Nord-Jæren og settes i gang i 2017. Den vil inkludere de fire kommunene på Nord-Jæren; Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg. Eventuelle prosjekter av Jærenpakke som gjelder disse kommunene og ikke er utført i nevnte tidspunktet, blir overført til Bypakken Nord-Jæren.

5.13.10 Parkering

Utforming av parkeringspolitikken er et rent kommunalt ansvar. Det innføres normer for bruk av offentlige parkeringsanlegg og på gategrunn, både innen etablering av nye plasser og drift av offentlige parkeringsplasser. Parkeringspolitikken er sentral for å nå nasjonale og lokale mål om miljøvennlig transport og reduksjon i bilbruk. Felles parkeringsanlegg plasseres i områder som har fortettingspotensial/større utbygginger.

Planer for å nå målene er:

- Kommunedelplan for parkering på Forus
- Parkeringsordning i Sola sentrum og Tananger
- Innføring av parkeringsselskap (som drifter offentlig parkeringshus)
- Innføring av parkeringsselskap/myndighet (som bøtelegger ulovlig parkering)
- Kommuneplanbestemmelser vedrørende parkering

5.14. LANDBRUK

De naturgitte forutsetningene for landbruk i Norge er begrenset grunnet klimatiske forhold. Kun omlag 3 % av Norges areal er dyrket. De mest sammenhengende og gode landbruks-arealene er lokalisert på Jæren, Vestfold/Østfold/Akershus, indre Østlandet og Trøndelag. Kultur- og naturlandskap må tas vare på for å sikre grunnlag for matproduksjon og natur- og friluftsopplevelser.

De naturgitte forutsetningene for matproduksjon i Sola er blant de beste i landet. Hele jordbruksarealet vårt ligger i beste klimasone, og 80 – 85 % av jordbruksarealet er egnet til produksjon av korn, potet eller grønnsaker. Matsikkerhet og tilgangen på matproduserende areal er av nasjonal sikkerhetsmessig betydning. Jordbruksarealet i Sola er dermed en svært viktig ressurs, også i nasjonal sammenheng.

Regionalplan for Jæren skal legge retningslinjer for landbruket i regionen. Regionalplanen skiller kjerneområder for landbruk og utbyggingsområder med en langsiktig grense. Denne grensen har stor betydning for landbruksnæringen. Innenfor den langsiktige grensen for landbruk tillates kun tiltak som har tilknytning til stedbunden næring. Dette sikrer forutsigbarhet og hindrer uheldig fragmentering av sammenhengende landbruksområder.

Jordvern og ivaretagelse av et sterkt og sammenhengende landbruksområde, er som nevnt av nasjonal betydning. Da Jæren er et meget viktig landbruksområde medfører dette en regional forpliktelse til å ivareta slike områder. Regionalplan for Jæren med retningslinjer for LNF-områder er derfor forankret i kommuneplan for Sola kommune.

Kommuneplanens arealdel legger svært viktige rammebetingelser for landbruksnæringen i kommunen. Gjennom avsetting av arealer til landbruks-, natur-, og friluftsområder (LNF) sikrer planen arealer for matproduksjon. Man legger opp til å sikre sammenhengende landbruksområder der jordbruksproduksjon kan skje uten at det kommer i konflikt med annen arealbruk. Innenfor LNF-områdene kan det i henhold til kommuneplanen ikke etableres bebyggelse eller anlegg som ikke har tilknytning til stedbunden næring. Slik vil man unngå en oppstykking og fragmentering av landbruksområder som svekker landbrukets arealgrunnlag, og kan vanskeliggjøre landbruksdrifta og skape konflikter med annen arealbruk.

Sola kommune har om lag 315 registrerte landbrukseiendommer. 80 % av disse er på under 200 daa. Av de 39 000 daa jordbruksareal er 45 % leiejord som ikke drives av grunneier. Det er 150 landbruksforetak som søker produksjons-tilskudd, og av disse foretakene søker 130 tilskudd til husdyr. Det er 136 enkelt-personforetak og 11 samdrifter med melkeproduksjon, som har sitt driftssenter i kommunen.

I Sola finnes det flere eksempler på at tilleggsnæring til ordinær landbruksdrift blir stadig viktigere, siden de ofte står for en betydelig andel av inntektsgrunnlaget. På en del gårdsbruk er produksjonen lagt om til nye næringer, for eksempel produksjon av jordbær og bringebær i plasttuneller, Inn på tunet (grønn omsorg), produksjon av juletrær/pyntegrønt og ferdigplen. Tilleggsnæringer behandles etter sentralt gitte veiledende retningslinjer.

Det tas sikte på å øke tilgjengeligheten til LNF områder ved å få til frivillige avtaler med grunneiere om opparbeidelse og merking av turstier.

5.14.1 Retningslinjer i LNF-områdene

Kommunene blir stadig viktigere i utformingen av rammebetingelsene for landbruket. Gjennom arealpolitikken forvalter kommunen den viktigste forutsetningen for å drive landbruk. Kommunene har utstrakt myndighet over juridiske og økonomiske virkemidler som berører landbruksnæringen.

Som ellers i bynære strøk er jordbruks-arealet i Sola under press fra behov for areal til boliger, næringsareal, offentlige formål, veier mv. Sola kommune ser betydningen av en bærekraftig forvaltning av arealressursene, og ønsker å arbeide for et styrket jordvern. Dette oppnås i første rekke ved å hindre omdisponering av land-bruksjord innenfor langsiktig grense for landbruk. Videre må utviklingen styres utenom de verdifulle jordressurser og utenom de sammenhengende landbruksområder.

5.14.2 Bolighus på landbrukseiendommer

På landbrukseiendommer kan det være behov for et bolighus (følghus/kårbolig) i tillegg til våningshuset i forbindelse med generasjonsskifte. Dette skal bidra til å sikre kontinuerlig og forsvarlig drift i forbindelse med overgangen fra en generasjon til neste. Ved vurdering av om man skal gi tillatelse til boliger ut over våningshuset, må dette vurderes med bakgrunn i gårdens produksjon.

På mindre eiendommer uten husdyr-produksjon vil det ofte være slik at det av hensyn til drift ikke er behov for å oppføre en bolig til. Det er viktig at oppføring av hus nr. 2 på gardsbruk bygger på en realistisk vurdering av brukets fremtidige behov. I motsatt fall vil man ofte senere bli møtt med en søknad om fradeling.

Tillatelser til oppføring av ny bebyggelse uten at det er vurdert ut i fra behovet for det enkelte bruk vil medføre en økning av antall beboere i LNF-områdene som ikke har direkte tilknytning til den stedbundne næringen. Dette medfører ikke bare direkte beslag på jord som ellers kunne vært

dyrket, men også indirekte behov for arealkrevende tilfredsstillende infrastruktur, oppvekst- og undervisnings-tilbud, mv. I tillegg til tap av dyrkbart areal medfører utbygging av infrastruktur fragmentering av landbruksarealer og til indre rasjonelle driftsenheter.

Vurdering av om det skal gis tillatelse til nye boligheter på landbrukseiendommer må det forøvrig vurderes ut i fra følgende punkter:

- På bruk med avgrensede ressurser og/eller ikke selvstendig drift, tillates ikke oppføring av mer enn en bolig.
- Behov for mer enn en bolig på en landbrukseiendom i aktiv drift, må vurderes konkret, og individuelt med bakgrunn i bruksstørrelse og faktisk produksjonsomfang på søknadstidspunktet. Behovet må konkret dokumenteres av søker selv.
- Bolig til gårdstilknyttet næringsvirksomhet plasseres i eksisterende tun med hensiktsmessig lokalisering for å tjene brukets drift, og for tilsyn og deltakelse i produksjonen på landbrukseiendommen. Arealforbruket skal minimeres med bruk av eksisterende atkomst og tun.

5.14.3 Fradelinger i LNF-området

Landbruksområdene i Sola ligger sentralt plassert med kort avstand til arbeids-plasser og bysentra. Dette gjør områdene attraktive steder å bo. Svært mange gards-bruk i Sola har to eller fler bolighus. Bakgrunnen for dette var behovet for å ha to generasjoner boende på bruket i forbindelse med generasjonsskifte. Noen bruk praktiserer gradvis generasjonsskifte, ved at neste generasjon involveres i drifta tidlig og overtar delvis over en lang tidsperiode.

Bolighusene har en verdi for bruket, og en fradeling vil i de fleste tilfeller svekke det økonomiske driftsgrunnlaget på bruket. Ved spørsmål om fradeling må man vurdere boligens betydning for drifts-grunnlaget i et langsiktig perspektiv. Dersom en senere kommer i en situasjon der det er nødvendig for to generasjoner å bli boende på bruket vil det være en belastning for bruket å måtte investere i ny bolig, med tilhørende tap av jord.

Slike enkeltfradelinger er også problematiske fordi mange spredte fritt omsettelige boligeiendommer i landbruksområder kan føre til konflikt med landbruksproduksjonen. Dette oppstår særlig når den fradelte eiendommen senere selges og tas i bruk av noen uten tilknytning til det opprinnelige gårdsbruket.

Innenfor langsiktig grense for landbruk vil kommunen prioritere sikring av ressursgrunnlaget for matproduksjon. Konsekvensen vil være en svært restriktiv holdning til fradelinger av eiendommer/ enkeltboliger i LNF-områder til bolig-formål. Dette vil bidra til fortsatt sikring av sammenhengende landbruksområder innenfor kjerneområdet for landbruk, og det vil kunne unngås ulemper som følge av fragmentering av landbruksområdene og konflikter med annen arealbruk.

Fradeling av ubebygd areal til andre formål enn stedbunden næring fører på lik linje som fradeling av bolighus til fragmentering og et tap av ressursgrunnlaget for en landbrukseiendom. Dette vil derfor ikke være i tråd med landbruksbegrepet og kan ikke tillates.

5.14.4 Bruksrasjonalisering i LNF-områdene

Sola har et livskraftig landbruk, og de aller fleste aktive brukene har behov for tilleggsjord. De aktive bøndene i kommunen leier en stor andel av jorden som inngår i driftsgrunnlaget sitt, samtidig som kommunen har mange relativt små bruk som ikke drives av eierne selv. Leieavtalene er ofte kortsiktige og ikke juridisk bindende. Dette er en lite forutsigbar og ustabil situasjon for de aktive brukene, og vil i enkelte tilfeller gjøre det vanskelig å foreta tyngre investeringer for å utvikle bruket i et lang-siktig perspektiv. Å kunne få tak i tilleggsjord er derfor avgjørende for framtiden til flere yngre bønder i kommunen. For landbruksnæringens del er det derfor ønskelig å stimulere til salg av jord fra bruk som ikke lenger er i aktiv drift.

Salg av jord oppnås gjennom å tillate fradeling av bygningene på bruket på vilkår av at jordbruksarealet selges som tilleggsjord til annet

aktivt gårdsbruk som har et reelt behov for dette. Slik vil en styrke de aktive brukene og skape mer robuste enheter i landbruket. Ved slik bruksrasjonalisering bør det ikke fradeles jordbruksareal med bygningene. Det er viktig at arronderingen på kjøpers driftsenhet er god etter ervervet, hvilket betyr at den reelle avstand fra tilleggsjorda til kjøpers driftssenter må være kortest mulig.

Ved bruksrasjonalisering bør følgende punkter vurderes:

- Fradeling av tun ved salg av res-teiendommen som tilleggsjord til annet aktivt landbruksforetak som kan få konsesjon for ervervet, kan vurderes der en oppnår en god bruks-rasjonalisering av samfunnsmessig vekt.
- Størrelsen på fradelte tun skal avgrenses til bolig med tomt. Fradelte tun skal ikke inkludere jordbruksareal. Tilleggsjorden skal selges til nærliggende bruk.
- For driftsbygninger med liten drifts- og/eller samfunnsmessig verdi, skal det vurderes vilkår om riving for delings-samtykket.

5.14.5 Omdisponering av arealer

Omdisponering av ubebygd areal i LNF-områder til utbyggingsformål skal avklares gjennom kommuneplan, mens disponeringer av utbyggingsområdene, herunder fradelinger, avklares gjennom reguleringsplaner. For å bidra til fortsatt sikring av sammenhengende landbruks-områder innenfor kjerneområdet for landbruk vil kommunen være svært restriktiv med å tillate bruk av ubebygd areal til utbyggingsformål gjennom enkeltdispensasjoner, uten avklaring gjennom plan. Landbruksvirksomheten vil slik sikres ressursgrunnlag, og forebygge ulemper som følge av infiltrasjon i land-bruksområdene og konflikter med annen arealbruk.

5.14.6 Omdisponering av driftsbygninger

I Sola kommune finnes en del driftsbygninger som ikke lenger brukes til landbruksformål. Dette henger sammen med at en stor andel bruk ikke

lenger drives av eierne selv, og at en har hatt en viss reduksjon i antall husdyrbruk de siste årene. Disse bygningene er i varierende forfatning. Flere ønsker å utnytte disse bygningene til andre formål enn landbruks-virksomhet. Dette reiser ulike problemstillinger. Når en i sin tid ga tillatelse til oppføring av driftsbygningene var de gjenstand for en forenklet behandling (melding) etter plan- og bygningsloven da det var en forutsetning at disse skulle benyttes til landbruksproduksjon.

Dersom forholdene ligger til rette for det, kan det gis tillatelse til at eksisterende, ubrukte driftsbygninger i landbruks-områder kan nyttes til annet enn landbruksproduksjon. Omdisponeringer av driftsbygninger må balansere hensynet til at landbruket skal være den overordnede interessen i området med ønsket om å utnytte driftsbygningen til andre formål.

Som utgangspunkt vil det tillates omdisponering til aktiviteter som har sammenheng med garden som produsent av varer og tjenester, basert på lokale og stedbundne ressurser (gardsmatutvalg, grønn omsorg/besøksgård, brukskunst, mindre gårdsverksted, maskinstasjon).

For øvrig kan etablering i driftsbygninger være aktuelt i en startfase for virksomheter som starter opp som et tillegg til gardsdrifta, frem til det er størrelse og økonomi til å etablere seg i et regulert nærings- / industriområde. Det vil som hovedregel ikke tillates omdisponering av nyoppførte driftsbygninger.

Ved bruksendring av ledige driftsbygninger på landbrukseiendommer bør følgende vurderes:

- Bruk av bygninger til virksomhet ut over gårdstilknyttet nærings-virksomhet, tillates som hovedregel ikke.
- Hensynet til landbruksdrift i området og gårdens ressursgrunnlag skal legges til grunn som den overordnede interessen ved vurdering av søknader om bruksendringer.
- Bruk til formål som krever større og varige investeringer i eksisterende bygg, tillates ikke.
- Godkjent bruksendring bør gis for tidsavgrenset periode, ikke varig endring.

Ved alternativ bruk av ledige driftsbygninger på lovlig fradelte tun skal følgende vurderes:

- Bruksendring av eksisterende driftsbygninger egnet til passiv næringsbruk (f. eks lager), kan vurderes. Bruken må være forenelig med landbruksinteressene i området. Senere oppføring av nybygg eller utviding av eksisterende driftsbygning tillates ikke.
- Bruk til formål som krever større og varige investeringer i eksisterende bygg, kan tillates.
- Bruksendring til publikumsrettet virksomhet, tillates som hovedregel ikke.
- Godkjente bruksendringer bør gis for en tidsavgrenset periode, og en endring vurderes etter at den tidsavgrensede perioden er gått ut og driften ikke har skapt konflikter med bl.a. naboer/landbruksdriften.

5.15. DEPONIOMRÅDER

Det foregår en relativt stor byggeaktivitet i regionen. Dette medfører at det er et enormt behov for områder for å deponere og sortere rene gravemasser. Dagens situasjon er at kommunene behandler deponispørsmålet hver for seg. Dette medfører at det ikke blir noen god planstyring, og deponiene kommer dermed ofte i konflikt med natur-, landskaps- og landbruksinteresser.

Næringen har også vist et sterkt ønske om regionale løsninger. Dette vil bidra til å sikre næringen like konkurransemessige forhold, samt at transportkostnader og klimagassutslipp kan reduseres.

På bakgrunn av det overnevnte vedtok Fylkesutvalget oppstart av "Regionalplan for massehåndtering på Jæren". Denne planen skal være ferdig sommer 2015. Formålet med planen er å forbedre praksis for bruk og håndtering av overskuddsmasser og peke på lokaliteter for mottaksanlegg.

I påvente av at regionalplanen er utarbeidet vil massedeponier av regional betydning avvantes. Dette skal være med på å styrke den regionale samhandlingen for å finne de beste områdene for langsiktige anlegg.

Byggeaktiviteten forventes å være relativt stor i kommuneplanperioden og behovet for deponier for rene gravemasser vil være stor inntil regionalplanen er ferdig. Det er utarbeidet kriterier for denne type deponier, slik at de kan legges til

områder der det skaper minst ulempe for landbruk, natur og omgivelsene generelt. Deponier skal i første rekke plasseres på de områder som har mindre gode jordressurser og kvalitet, slik at landbruksdrift og landbruksproduksjon forbedres

innenfor tiltaksområde. Kriteriene er innarbeidet som kommuneplanbestemmelser. Ellers skal Regionalplan for Jæren være retningsgivende for alle deponier.

NYE AREALDISPONERINGER RÅSTOFFUTVINNING

NR JF KART	EIENDOM	NYTT AREAL KP 2015-2026	MERKNAD
160	Røyneberg (35/4,36)	35	Fra LNF til råstoffutvinning
	Sum råstoffutvinning	35	

Tabell 8 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet.

NYE AREALDISPONERINGER ANDRE TYPER NÆRMERE ANGITT BEBYGGELSE OG ANLEGG

NR JF KART	EIENDOM	NYTT AREAL KP 2015-2026	MERKNAD
108	Område 2 Hogstad 9/2 m.fl. Tjora 10/9 m.fl.	79	Fra LNF til massedeponi
108	Område 1 Klingsheim 18/2 m.fl. Lilleland 19/1 m.fl. Ølberg 20/12 m.fl.	662	Fra LNF til massedeponi
108	Område 7 Helleland 24/11 m.fl.	98	Fra LNF til massedeponi
	Sum massedeponi	839	

Tabell 9 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet

Det vises til plandokumentet Robust lokalsamfunn, for beskrivelse og konsekvensutredning av omdisponert areal i området.

6. AREALKART OG KOMMUNEPLANBESTEMMELSER

6.1. AREALKART

Det vises til arealkart som følger kommuneplanen. Arealkartet er en videreføring av arealkart for

kommuneplanperioden 2011-2022, ajourført for vedtatte reguleringsplaner, korrigert for feil og oppdatert for nye kartkoder i henhold til plan og bygningslov.

6.2. OVERSIKT OVER NYE AREALBRUKSOMRÅDER / ENDREDE OMRÅDER I KOMMUNEPLANENS AREALDEL

ENDRINGER I AREALDISPONERINGER (DAA)

JNR.	GNR/ BNR	BO- LIG /FRI -TID	OFF.	NÆR ING	IDRETT- ANL.	ANNET ANLEGG /MASSE- UTTAK	SAM- FERDSEL	HAVN	FRI- OM R	LNK	SJØ
11/3772-43 Kirkesola Utsola	14/61 16/10			+12					-12		
11/3772-46 Kolnes S	13/118, 124, 125	+5									-5
11/3772- 49+52 Sømme	15/5, 15/447	+1, 3									-1,3
11/3772- 90+92+14/ 87-57 Kirkesola	14/20, 256						+12		-9		-3
11/3772-99 Risavika	Båtstad	-60		+60							
	Utfyll.							+81			-81
	Utfyll.							+65			-65
	Fjell							+48	-48		
	Tjora s			110							-110
11/3772-102 Lufthavn	Hensyns- sone støy + infra- struktur										
11/3772-105 Område 5 - Joa	34/5+del av 2 og 3	+36									-36
Område 3 -Røyneberg	35/37	+55									-55
11/3772-108 -Hogstad, -Tjora Område 2	9/2 fl. 10/9 fl.					+79					-79
-Klingsheim, -Lilleland, -	18/2 fl.					+662					-662

Ølberg	19/1 fl.										
Område 1	20/12 fl.										
-Helleland	24/11,13,					+98					-98
Område 7	17										
11/3772-125	15/451							-5			+5
	Flypl.										
11/3772-126	28/9	+20									-20
Tjelta											
11/3772-132	14/218,	+3								-3	
Kirkesola	243										
11/3772-134	31/15 +	+33	-33								
Stangaland	32/268										
Skadberg											
11/3772-153	34/63		-22	+22							
Joa	Åsen										
11/3772-160	35/4,36					+35					-35
Røyneberg											
11/3772-165	14/52-122			+13							-13
Kirkesola	Solagård										
11/3772-169	33/3,8			+2							-2
Sande											
11/3772-172	Soma		-3	+3							
b											
c	Byberg		-124								+124
d	Kjerrb								+74		-74
h-Hestholm	Båthavn							20			-20
i-Sola sjø	Båthavn							10			-10
a	+hensyns- sone forsvar										
j	Solasplitt					+3			-3		
k-Forus	35/45			+7							-7
e,f,g,l	Endret bokstav										
14/87	25/6	+7		-7							
4+5	Esso										
14/87-27	20/1 fl.	+25									-25
Ølberg											
SUM		125	-182	207	22	255	10	224	-3	-1094	-176

Tabell 10 Tabellen angir antall daa som vises i arealplankartet.

OVERSIKT OVER NYE AREALBRUKSOMRÅDER/ ENDREDE OMRÅDER I KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2015 – 2026

OMR.NR. JNR.	OMRÅDE (GNR/BNR)	AREALSTATUS KOMMUNEPLAN	MERKNADER
-----------------	------------------	----------------------------	-----------

11/3772-14/87.		2015 - 2026	
43	Kirkesola/Utsola 14/61+16/10	Fremtidig næring	Fornminneområde må frigis
46	Kolnes S 13/118, 124, 125	Fremtidig bolig	
49	Sømme 15/5, 447	Fremtidig bolig	Gml. hus må fjernes
90	Kirkesola	Fremtidig parkering offentlig	
99	Båtstad bollgområde	Fremtidig næring	Hensynssone – gjennomføringssone Rekkefølgekrav
99	Båtstad småbåthavn + 2 utfyllingsområder	Fremtidig samferdsel – havn (land)	Hensynssone – gjennomføringssone Rekkefølgekrav
99	Risavika sør – F3	Fremtidig samferdsel – havn (land)	Hensynssone – gjennomføringssone Rekkefølgekrav
99	Tjora sør	Fremtidig næring	Hensynssone – gjennomføringssone Rekkefølgekrav
172h	Hestholmen småbåthavn utvidelse	Fremtidig småbåthavn - Sjø	Hensynssone – gjennomføringssone Rekkefølgekrav
105	Joa 34/5+ del av 2 og 3	Fremtidig bolig	Område 5
105	Røyneberg 35/37	Fremtidig bolig	Område 3
108	Hogstad/Tjora 9/2,4,6,39,40 10/9,11	Fremtidig Annen bebyggelse og anlegg	Massedeponi
108	Klingsheim 18/2 m/fl. Lilleland 19/1 m/fl. Ølberg 10/12 m/fl.	Fremtidig Annen bebyggelse og anlegg	Massedeponi omr. 1
108	Helleland 24/11,13,17	Fremtidig Annen bebyggelse og anlegg	Massedeponi omr. 7
125	Sømme 15/451	Fremtidig LNF	
126	Tjelta 28/9	Fremtidig bolig	
132	Kirkesola 14/218, 243	Fra friomr. til fritidsbebyggelse	
134	Stangaland Ø 31/15 Skadberg 32/268	Fremtidig bolig	

153	Joa 34/63	Fremtidig Idrettsanlegg	Område 3 (off. areal) i KP 2011-22 utgår
160	Røyneberg	Fremtidig råstoffutvinning	Norstone
165	Kirkesola, del av 14/52,122 (Solagården)	Fremtidig næring	Gjelder gårdsbyggn. – fremtidig parkeringsplass
169	Sande 33/3, 8	Fremtidig næring	
172a	Sola sjø, Sømme	Hensynssone fjernes ifht areal som eies av kommunen	
172i	Sola sjø	Utvidelse av småbåthavn - fremtidig	
172c	Byberg, gnr. 25 Sele fyllplass	Endres til LNF	
172b	Soma – museumsomr 31/201	Fremtidig næring, kategori C	
172d	Kjerrberget, 32/99,100,101	Fremtidig friområde	
172e	Jåsund skoletomt	Påføres B	
172f	Myklebust, felt L	Utvide formål til å inkludere barnehage, helse, omsorgsboliger, kultur 172	
172g	Jåsund barnehage	Påføres BA	
172j	Solasplitten/Joa 33/21	Fremtidig samferdsel	
172k	Ikea-tomt	Fremtidig næring	
172l	Stangelandssenteret	Påføres O	
	KDP Risavika	Legges inn på kartet	
	KDP fritidsbebyggelse	Legges inn på kartet	
	Regionalplan for transportkorridor vest	Legges inn på kartet, samferdsel	
	Høyverdig kollektivtrase Forus-Sola sentrum- Stavanger lufthavn Sola	Legges inn som hensynssone infrastruktur	
14/87-4	Sande 33/198	Fremtidig bolig	
14/87-18	Skadberg, 32/37,100	Turveg justeres ved Kjerrberget vises med hensynssone PBL§11-8 b	
14/87-27	Ølberg 20/1 m/fl.	Fremtidig bolig	

Tabell 11 Tabellen angir endrede områder i kommuneplanens arealdel 2015-2026

AREALBRUKSOMRÅDER VIDEREFØRT FRA KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2011 – 2022

OMR.NR. JNR. 09/75-	OMRÅDE GNR./BNR.	AREALSTATUS KOMMUNEPLAN 2011 - 2022	MERKNADER
5	Sande, 33/3 og 57	Boligbebyggelse Fornminneområde merkes m/hensynssone PBL§11-8 d	Skal ikke bygges ut før tidligst fra 2016
27	Sande, 33/58,834,492,493	Boligbebyggelse	Skal ikke bygges ut før tidligst fra 2016
75A	Skadberg, 32/del av 3	Boligbebyggelse	Skal ikke bygges ut før tidligst 2020, og ikke før et høyverdig kollektivtilbud er etablert
78,91A,126	Joa, 34/del av 2,3,4,	Boligbebyggelse	Gjelder areal utenfor langsiktig grense landbruk
110-6	Sande, deler av 33/1, 62, 627, 752	Offentlig tjenesteyting	v/Åsen barnebolig
110-13	Sømme, 15/50	Offentlig tjenesteyting	Sola skole
110-14	Meling, 5/59	Offentlig tjenesteyting	Tananger ungdomsskole
110-15	Risa L, 8/1	Offentlig tjenesteyting	Snøde barnehage
110-16	Stangeland Ø, 31/76	Offentlig tjenesteyting område for forsvaret og LNF-område	Offentlig område med påtegning: "Areal forbeholdt frivillige lag og foreninger"
09/3244-25	Stangeland, 32/268	Offentlig tjenesteyting	
68	Stangeland Ø, 31/8,4,5,12 m.fl.	Sørlig del:Annen bebyggelse og anlegg Nordlig del:LNF-område + hensynssone PBL§11-8 d	Tippområde for jord/løsmasser
83	Kai v/ConocoPhillips 5/545, 6/240	Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur-havn	-
124	Risavika sør, 10/27,180	Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur - havn	-
113-4	Hogstad, 9/6,1,14,3,9, Tjora 10/13, Sømme, 15/46,8,62,120,166	Turveg fra Strandnesvågen til Sømmevågen vises med hensynssone infrastruktur	Turveg Hafrsfjord v/Sola sjø, langs Hafrsfjord

	m.fl.	PBL§11-8 b	
113-6	Meling, 5/ 28,360,368,370 m.fl.	Turveg /øst på Melingsiden vises med hensynssone infrastruktur PBL§11-8 b	-
113-7	Skadberg, 32/15,42,99,100 m.fl.	Turveg fra Kjerrberget til golfbanen vises med hensynssone PBL§11-8 b	-
113-9	Sørnes, 36/296,445 m.fl.	Turveg Sørnes/Røyneberg med undergang under Nesbuvegen vises med hensynssone infrastruktur PBL§11-8 b	-
113-14	Myklebust 3/ Mæland S 4/ Meling, 5/	Turveger i grøntdraget gjennom deler av Tananger, eksisterende vises med hensynssone infrastruktur PBL§11-8 b	-
113-15	Ølberg, 20/67,71 m.fl.	Del av Ølbergskogen: Hensynssone , type c)	-
113-16	Sande 33/62, Joa 34/142, 144	Hensynssone type d) bevaring av kulturmiljø - Åsenhøyden	Vedr. avgrensing Kfr. avtale med forsvaret
37 og (113- 17	Vigdel, 22/7,10 og Hellestø 23/3	Friområde – hensynssone type c)	-
113-18	Skadberg, 32/98	Friområde , bunkersen markeres med hensynssone c)- Nonsberget	-
35	Meling 5/360,380,383 m.fl.	Hensynssone type c) bevaring som kulturmiljø - Melandsdokken og Tollbubrygga inkludert den gamle naustgrunnen	-
	Skadberg Gnr. 32, bnr. 3 og 25 m.fl.	Uavklarte turveger vises med Hensynssone infrastruktur PBL§11-8 b	-
	Joa, gnr. 34, bnr. 8 m.fl.	Uavklarte turveger vises med Hensynssone infrastruktur PBL§11-8 b	-
	Røyneberg gnr. 35, bnr. 3 m.fl.	Uavklarte turveger vises med Hensynssone	-

		infrastruktur PBL§11-8 b	
AN	Ankringsområder	Ferdsl - ankringsområde	-
FH	Fiskerihavn i Tananger, Ølberg og Rott	Ferdslsområde og markeres med FH	-
Rune -R	Fornminner	Hensynssone , PBL§11-8 d	-
.k	Symbolbruk	Nyere tids kulturminner	SEFRAK

Tabell 12 Tabellen angir endrede områder i kommuneplanens arealdel 2011-2022

OVERSIKT AREALBRUKSOMRÅDER VIDEREFØRT FRA KOMMUNEPLAN 2007 – 2018 MED STATUS FREMTIDIG

OMR.NR.	OMRÅDE (GNR/BNR)	AREALSTATUS KOMMUNEPLAN 2007 - 2018	MERKNADER
1.2.1.8	Eivindvegen nord (34/140, 141)	Fremtidig off. areal	-
1.2.2.1	Joavegen nord og sør (33/8 m.fl.)	Fremtidig erverv	
1.2.2.2	Åsnuten sør (33/2)	Friområde	
1.2.3.1	Flyplassområde (flere)	Fremtidig flyplass	-
1.2.3.8	Solastranden, Ølberg- stranden(14/40,20/63)	Parkering	-
1.2.4.5	Solastranden øst (14/134)	Fremtidig næring FN	Friluftstrettet næringsformål
1.2.4.9	Kirkesola (14/14)	Fremtidig offentlig	-
1.3.1.2	Jåsund, Hestholmen	Fremtidig småbåthavn	-
1.3.1.4	Sola- og Tananger sentrum (flere)	Sentrumsområde	-
2.1.1	Sømmevågen – feltutvidelse fra 4 til 6 felt	Trafikkareal	-
2.3.1	Grannes 36/7	Fremtidige boliger	-
2.4.1	Grannes nord Grannes nord (37/8)	Fremtidige boliger	-

Tabell 13 Tabellen angir endrede områder i kommuneplanens arealdel 2007-2018

**OVERSIKT AREALBRUKSOMRÅDER VIDEREFØRT FRA
KOMMUNEPLAN 2002-2013 MED STATUS FREMTIDIG**

PLAN ID	OMRÅDE GNR./BNR.	AREALSTATUS KOMMUNEPLAN 2002-2013	MERKNADER
1	Universitetsområde	Fremtidige offentlig	-
2	Granneslia	Fremtidig næring	-
3 (KP 2007-2018)	Grannes industriområde	Fremtidig næring	-
4	Grannes skole	Fremtidige offentlig	-
5 (KP 2007-2018)	P.O: Grannes (37/98)	Fremtidige boliger	PlanID 0313 -Reg.plan pågår
8	Nylund (31/15,46)	Fremtidige boliger	Kfr.omr.nr. 09/3244-25
10	Skadberg	Fremtidige offentlig	-
12	Skadberg (Kroken m.fl.)	Fremtidige boliger	-
13	Skadberg sør	Fremtidige boliger	-
15	Hålandsmarka(21/51)	Fremtidig forretn.	-
16	Hålandsmarka	Fremtidige boliger	-
17 (KP 2007-2018)	Utsola (16/5,10)	Fremtidig næring	-
18	Utsola (16/2,45)	Fremtidig næring	-
19	Utsola (15/78,188)	Fremtidige boliger	-
21	Risavika	Fremtidig havn/næring	Kfr. Kommunedelplan for Risavika
22	Risabergvegen	Fremtidig kontor	Kfr. Kommunedelplan for Risavika
23	Risaberg terrasse	Fremtidige boliger	-
25	Tananger vest	Fremtidige offentlige bygninger	-
27	Vestø	Fremtidige boliger, off. bygn. og forretning	-
28	Skiftesvik	Fremtidige boliger, off. bygn. og forretning	-
29	Stokkavik	Fremtidige boliger, off. bygn. og forretning	-
Kfr. Jnr. 09/339-166	Kommunedelplan for Risavika		Unntatt p.g.a. innsigelse – kommunedelplanen er oversendt Miljøverndepartementet for godkjenning
	Havnebasseng Risavika	Ferdelsområde	Endres etter at KDP for Risavika er godkjent av

Miljøverndepartementet

Tabell 14 Tabellen angir endrede områder i kommuneplanens arealdel 2002-2013

6.3. KOMMUNEPLAN- BESTEMMELSER

Nye planbestemmelser lagt i eget dokument.
Eksisterende planbestemmelser inngår i disse.

7. OPPFØLGING

Kommunens visjon, hovedmål og utviklingsmål gir føringer for kommunens samlede planlegging og langsiktig utvikling. Disse må operasjonaliseres, utvikles og konkretiseres gjennom kommunens øvrige plansystem. Utfordringen er på systematisk måte å realisere kommune-planen innenfor de til enhver tid rådende økonomiske rammebetingelser og handlingsrom.

Kommuneplanens tidshorizont strekker seg over en periode på tolv år og de endringer som kommer må takles ved planberedskap og styring underveis slik at kursen innrettes mot å nå visjon og hovedmål. Se oversikt over kommunens planstruktur i kap. *Bakgrunn og forutsetninger*.

Det er handlings- og økonomiplanen (4-årig) som binder sammen kommune-planens langsiktige mål med tiltak og prioriteringer. Med grunnlag i kommuneplanen skal de enkelte tjenesteområder følges opp i handlings- og økonomiplanen gjennom konkretisering av tiltak med hensyn til resultatmål, innhold, økonomi og prioritering. Status på gjennomføringen følges opp gjennom tertial- og årsrapport til folkevalgte organ.

Kommunen har i flere år jobbet for å få en sterkere kopling mellom kommuneplan og økonomi- og handlingsplan. Mye er gjort, men det er fortsatt forbedringspotensial for å få til et godt helhetlig og sammenhengende plansystem. Kommunen ønsker å utrede noen modeller for styrke sammenhengene mellom kommuneplanen, HØP og de ulike fag/-virksomhetsplanene.